

023-4
ป.171ป
S-2

ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์
ระดับ ป.กศ.สูง ในวิทยาลัยครู

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประพินพร เลิศธีระวิวัฒน์

- 4 ก.พ. 2526

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2522

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์
ระดับ ป.กศ.สูง ในวิทยาลัยครู

บทคัดย่อ
ของ
ประพนธ์ เลิศธีระวิวัฒน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
เมษายน 2522

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค (2) ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศการฝึกงานของของบรรณารักษ์ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค (3) ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานของของระหว่างนักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง (4) ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานของของระหว่างนักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ชั้น ป.กศ.สูงปีที่ 2 จากวิทยาลัยครู 11 แห่ง จำนวน 245 คน และบรรณารักษ์ห้องสมุดที่รับผิดชอบแก่นักศึกษา จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสองชุด คือแบบสอบถามสำหรับนักศึกษา และแบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าอัตราส่วนวิกฤต (t -test)

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ในด้านปัญหาค้นคว้า ค้นคว้าที่ฝึกงาน ค้นคว้าอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และด้านการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

2. บรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการประสานงานของวิทยาลัยครูกับสถานที่ฝึกงาน การช่วยเหลือนักศึกษา และด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้

3. นักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนกลางประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และด้านการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

4. นักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

PROBLEMS IN PRACTICUM OF TEACHER COLLEGES STUDENTS
IN LIBRARY SCIENCE

AN ABSTRACT

BY

PRAPINPORN LERTTIRAWIWAT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April, 1979

The purposes of this study are (1) to compare the problems in practicum between library students in Bangkok and those in the provinces (2) to compare the problems in supervisory duties between cooperating librarians in Bangkok and those in the provinces (3) to compare the problems between students and cooperating librarians in Bangkok (4) to compare the problems between students and cooperating librarians in the provinces.

The subjects were 245 second year students working towards the higher certificate in education, majoring in library science, from eleven different teacher colleges and sixty-six cooperating librarians. The devices used for gathering data in this research consisted of two different sets of questionnaires, one for the students and the other for the cooperating librarians. The t-test was used to find the statistical differences of responses among the different groups.

The findings of this study are as follows:

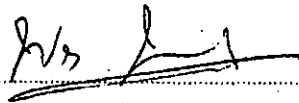
1. Students in Bangkok and those in the provinces showed significant differences at the .05 and .01 levels in certain categories such as with personal problems, with the cooperating libraries, with the availability of the library equipment and with the measurement and evaluation of the student's work.

2. Cooperating librarians in Bangkok and those in the provinces showed significant differences at the level of .05 in certain categories such as in the communication between teacher colleges and cooperating libraries, in their help towards students and in the availability of library equipment.

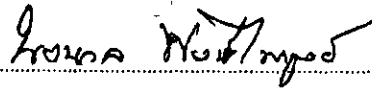
3. Students and cooperating librarians in Bangkok showed significant differences at the .05 and .01 levels in the problems of the availability of library equipment and the measurement and evaluation of the student's work.

4. No significant difference concerning problems was found between students and cooperating librarians in the provinces.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

ประธาน

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์พว พันธ์เมฆา ประธานกรรมการ และอาจารย์นงนวล พงษ์ไพบูลย์ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขสำนวนภาษาจนเป็นที่เรียบร้อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์ ทั้งสองท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉนวน สายยศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวนา พรพัฒน์กุล ที่กรุณาให้คำปรึกษาค้นวิจัยและสถิติตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัยนี้

ขอขอบคุณคุณสุรศักดิ์ สังฆมานนท์ ที่ช่วยจัดหาเอกสารบางอย่างและเก็บรวบรวม ข้อมูล คุณวิไลลักษณ์ เล็กศิริวิทย์ และอาจารย์จากวิทยาลัยครู 11 แห่ง ช่วยเหลือ คำนการเก็บข้อมูล คุณดวงใจ บุญยพันธ์ และคุณภัสสร ผิวขาว ช่วยเหลือเป็นอย่างดี ในการวิเคราะห์ข้อมูล คุณรสริน พิมพ์บรรยงก์ กรุณาให้ยืมเครื่องคิดเลขซึ่งนับเป็น เครื่องมือสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ทำให้การวิจัยนี้สำเร็จลงได้ทันเวลา

บุคคลที่มีส่วนสำคัญทำให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์ได้แก่ คุณอภิรักษ์ และคุณจรินทร์ ยางจิต ซึ่งได้แรงพิมพ์และอัดสำเนาในระยะเวลากระชั้นชิด คุณประไพ เลิศธีระวิวัฒน์ และคุณศศิธร รวมทวี ช่วยพิสูจน์อักษรและเรียงหน้าปริญญานิพนธ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับแรงกระตุ้นและกำลังใจจากเพื่อน ๆ ชาวบรรณารักษ์รุ่น 2519 มาโดยตลอด ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งในน้ำใจไมตรีของทุกท่านดังกล่าว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ขอขอบคุณนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ จากวิทยาลัยครู 11 แห่ง และบรรณารักษ์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้

ประพินพร เลิศธีระวิวัฒน์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	7
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	8
2	เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	บทบาทของการฝึกงานในหลักสูตรการศึกษาวิชชาบรรณารักษศาสตร์	9
	ความสำคัญของการฝึกงานห้องสมุด	13
	ความมุ่งหมายของการฝึกงานห้องสมุด	15
	การจัดดำเนินงานด้านการฝึกงาน	16
	ระยะเวลาของการฝึกงาน	18
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฝึกงานห้องสมุด	22
	งานวิจัยในต่างประเทศ	22
	งานวิจัยในประเทศไทย	27
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	30
	กลุ่มตัวอย่าง	30
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	32
	การรวบรวมข้อมูล	34
	การวิเคราะห์ข้อมูล	34
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษา	38
รายละเอียดเกี่ยวกับบรรณารักษ์	40
เปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานห้องสมุดระหว่างนักศึกษาจาก วิทยาลัยครูส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	49
เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศการฝึกงานห้องสมุดแก่นักศึกษาระหว่าง บรรณารักษ์ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	63
เปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษาระหว่างนักศึกษา จากวิทยาลัยครูส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง	76
เปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา ระหว่างนักศึกษา จากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	81
อันับความสำคัญของปัญหารวมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม	87
ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลาย เปิด	91
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	93
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	93
กลุ่มตัวอย่าง	93
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	94
การวิเคราะห์ข้อมูล	94
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	94

บทที่	หน้า
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	114

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนนักศึกษาและบรรณารักษ์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม สถานภาพทางภูมิศาสตร์	31
2	รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาจำแนกตามสถานภาพทางภูมิศาสตร์	38
3	รายละเอียดส่วนตัวของบรรณารักษ์	41
4	ความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกงานห้องสมุดระดับ ป.กศ.สูง ของบรรณารักษ์	44
5	วิธีการสาธิตงานห้องสมุดแก่นักศึกษาของบรรณารักษ์	45
6	การตรวจแก้ไขงานที่บรรณารักษ์มอบหมายให้นักศึกษาฝึกทำ	46
7	การจัดสัมมนาปัญหาการฝึกงานห้องสมุดที่บรรณารักษ์จัดร่วมกับนักศึกษา	47
8	การรวมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์ของบรรณารักษ์	48
9	ความเต็มใจในการฝึกงานห้องสมุดแก่นักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง	49
10	เปรียบเทียบปัญหาค้นคว้าระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	50
11	เปรียบเทียบปัญหาการเตรียมนักศึกษาออกฝึกงาน ระหว่างนักศึกษา จากวิทยาลัยครูส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	52
12	เปรียบเทียบปัญหาภาระหน้าที่ของนักศึกษาระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู ส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	53
13	เปรียบเทียบปัญหาค้นสถานที่ฝึกงานระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู ส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	55
14	เปรียบเทียบปัญหาค้นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระหว่างนักศึกษา จากวิทยาลัยครูส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	57

15	เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศระหว่างนักศึกษาจาก วิทยาลัยครูส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	59
16	เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศของบรรณารักษ์ระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู ส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	60
17	เปรียบเทียบปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงานระหว่างนักศึกษาจาก วิทยาลัยครูส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	62
18	เปรียบเทียบปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครูกับสถานที่ฝึกงานระหว่าง บรรณารักษ์ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	64
19	เปรียบเทียบปัญหาคำถามพื้นฐานของนักศึกษาระหว่างบรรณารักษ์ในส่วน กลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	66
20	เปรียบเทียบปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษาระหว่างบรรณารักษ์ในส่วนกลาง และบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	68
21	เปรียบเทียบปัญหาค้นสถานที่ฝึกงานระหว่างบรรณารักษ์ในส่วนกลางและ บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	70
22	เปรียบเทียบปัญหาค้นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระหว่างบรรณารักษ์ ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	71
23	เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศระหว่างบรรณารักษ์ในส่วน กลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	73
24	เปรียบเทียบปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงานระหว่างบรรณารักษ์ ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	75
25	เปรียบเทียบปัญหาค้นสถานที่ฝึกงานระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู ส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง	77
26	เปรียบเทียบปัญหาค้นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระหว่างนักศึกษาจาก วิทยาลัยครูส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง	78

27	เปรียบเทียบปัญหาคำนการนิเทศของอาจารย์นิเทศระหว่าง นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง	79
28	เปรียบเทียบปัญหาคำนการวัดและประเมินผลการฝึกงานระหว่าง นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง	80
29	เปรียบเทียบปัญหาคำนสถานที่ฝึกงานระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู ส่วนภูมิภาคและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	82
30	เปรียบเทียบปัญหาคำนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระหว่าง นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	83
31	เปรียบเทียบปัญหาคำนการนิเทศของอาจารย์นิเทศระหว่าง นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	84
32	เปรียบเทียบปัญหาคำนการวัดและประเมินผลการฝึกงานระหว่าง นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค	86
33	อันดับความสำคัญของปัญหาที่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและ นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคประสบ	87
34	อันดับความสำคัญของปัญหาที่บรรณารักษ์ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ ในส่วนภูมิภาคประสบ	89

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ห้องสมุดถือเป็นสถาบันที่จะให้การศึกษาแก่ประชาชนโดยไม่จำกัดขอบเขต โดยมีหนังสือและวัสดุในห้องสมุดเป็นเครื่องมือสำคัญในการให้การศึกษาทุกระดับช่วยจัดความไม่รื้อหนังสือ ส่งเสริมการศึกษานับตั้งแต่ชั้นประถมไปจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย รวมทั้งการศึกษาตลอดไปด้วยตนเอง หนังสือและวัสดุมีบทบาทสำคัญไม่เพียงแต่ประกอบการศึกษา แต่ยังมีค่าสำคัญแก่การพัฒนาการในด้านสังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย (สุทธิลักษณ์ อัมพวันวงศ์ 2520 : 137) การที่หนังสือและวัสดุในห้องสมุดเหล่านี้ จะถึงมือผู้อ่านได้ต้องอาศัยบรรณารักษ์ที่รู้จักวิธีการที่จะจัดบริการในห้องสมุดเพื่อกระตุ้นให้คนรักการอ่าน รักความก้าวหน้าด้วยการค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ม.ล. จ้อย นันทิวัชรินทร์ (ม.ล. จ้อย นันทิวัชรินทร์ 2515 : 103 - 104) กล่าวว่าในปัจจุบันงานและวิธีปฏิบัติงานในหน้าที่ของบรรณารักษ์ได้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ บรรณารักษ์ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีหลักการ มีโอกาสศึกษาวิชาความรู้และรับการฝึกอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อนำไปปฏิบัติงานของตนให้เป็นระบบและมีแบบแผน ความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับวิชาชีพดังกล่าว ได้แก่ การเสาะแสวงหาและการเลือกวัสดุต่าง ๆ เข้าห้องสมุด วิธีจัดหมู่ และทำบัตรรายการวัสดุสิ่งพิมพ์ การจัดแบ่งวัสดุและเอกสารในห้องสมุดออกเป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้อ่าน ลာวจักและบริหารงานห้องสมุดให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น รวมทั้งการผลิตเครื่องมือที่จะช่วยในการให้บริการและการค้นคว้า เช่น การทำดัชนี บรรณานุกรม เป็นต้น อัมพร ปันศรี กล่าวสรุปว่า ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์จะต้องมีความรู้ถึง 5 ประการ คือ รู้จักงานด้านวิชาการทั่วไป งานด้านเทคนิค งานการให้บริการ งานการบริหาร และงานประชาสัมพันธ์ (อัมพร ปันศรี 2520 : 2)

เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
 บรรณารักษศาสตร์ โดยเฉพาะเพื่อมาปฏิบัติงานในห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพทั้งกล่าว
 ประเทศต่าง ๆ ที่พัฒนาแล้วได้มีการส่งเสริมวิชาบรรณารักษศาสตร์อย่างกว้างขวางออกไป
 เรื่อย ๆ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบัน สถาบัน
 การศึกษาหลายแห่งเปิดสอนวิชานี้ขึ้นในระดับต่าง ๆ กัน กล่าวคือ ระดับปริญญาโท
 เปิดสอนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ระดับ
 ปริญญาตรี เปิดสอนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยขอนแก่น (เจลีว พันธุ์ลีดา
 2517 : 467) และอีกระดับหนึ่งคือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ซึ่ง
 กรมการฝึกหัดครูได้มอบหมายให้วิทยาลัยครูบางแห่งเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็น
 วิชาเอก ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตครูบรรณารักษ์สนองความต้องการของห้องสมุด
 โรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษา โดยมีการกำหนดเกณฑ์ทั้งด้านบุคคลากร
 สถานที่ อุปกรณ์ และอื่น ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้ตรงจุดมุ่งหมายยิ่งขึ้น
 วิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับ ป.กศ.สูง เป็นแห่งแรกได้แก่
 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเปิดสอนในปีการศึกษา 2515 ต่อมาได้มีวิทยาลัยครู
 อื่น ๆ อีกหลายแห่งขอเปิดสอนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ระดับเดียวกันนี้ ได้แก่
 วิทยาลัยครูนครราชสีมา เปิดสอนในปีการศึกษา 2516 วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
 วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม วิทยาลัยครูเพชรบุรี และวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ เปิดสอนในปี
 การศึกษา 2519 วิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยครูพระนคร
 ศรีอยุธยา และวิทยาลัยครูสงขลา เปิดสอนในปีการศึกษา 2520 และในปีการศึกษา
 2521 ได้มีวิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชานี้เพิ่มอีก 4 แห่ง คือ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
 วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูสุรินทร์ และวิทยาลัยครูอุบลราชธานี (วารี วงษ์พันธ์
 เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ประพันธ์ เลิศธีระวิวัฒน์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่กองแผนงาน กรมการ
 ฝึกหัดครู เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522)

สภาการฝึกหัดครู ได้กำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์
ระดับ ป.กศ.สูง ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2519 : 89)

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดและการให้บริการห้องสมุดแก่ครู
และนักเรียนในห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา
 2. เพื่อให้ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นครูบรรณารักษ์และผู้ช่วยครูบรรณารักษ์
 3. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสนใจและรู้สึกในคุณค่าของวิชาบรรณารักษศาสตร์
 4. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพบรรณารักษ์
 5. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอนวิธีใช้หนังสือและห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- หลักสูตรการศึกษาระดับ ป.กศ.สูง ได้กำหนดหน่วยกิตขั้นต่ำของกลุ่มวิชาเป็น
เกณฑ์ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2519 : 8)

วิชาพื้นฐาน	24	หน่วยกิต
วิชาชีพครู	24	หน่วยกิต
วิชาเฉพาะ	22	หน่วยกิต
รวม	70	หน่วยกิต

การศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูนั้นไม่ได้มุ่งที่จะผลิตครูให้ได้ปริมาณมากเพื่อสนอง
ความต้องการในสาขาวิชาการต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังมุ่งที่คุณภาพของนักศึกษาอีกด้วย
ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป นักศึกษาทุกคนจะต้อง
ได้มีโอกาสทดลองนำความรู้ที่ทราบไปใช้ปฏิบัติในการแก้ปัญหาและในการทำงาน ซึ่ง
นักศึกษาจะต้องไปเผชิญความจริงหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว. หลักสูตรการศึกษา
ระดับ ป.กศ.สูง ได้กำหนดรายวิชาศึกษา 234 (ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ 1)
5 หน่วยกิต เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีโอกาสออกไปฝึกสอนในสถานการณจริงตามโรงเรียน
ต่าง ๆ ในชุมชนที่วิทยาลัยครูแต่ละแห่งได้เลือกสรรไว้แล้ว นักศึกษาจะต้องออกฝึกสอน
เป็นระยะเวลาครึ่งภาคเรียน สำหรับการฝึกงานห้องสมุดเป็นรายวิชาที่จัดขึ้น แทนการ
ฝึกสอนโดยมีความมุ่งหมายในการฝึกงานดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2517 : 66)

1. เพื่อให้ได้ฝึกงานทุกด้านในการดำเนินงานห้องสมุด
2. เพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุด
3. เพื่อนำทฤษฎีไปทดลองใช้และปรับปรุงให้เหมาะสมแก่สภาพห้องสมุด
4. เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุด

การที่นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกงานตามห้องสมุดต่าง ๆ จะช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น และถือว่าเป็นช่วงระยะเวลาการทดลองปฏิบัติงานอย่างหนึ่งหลังจากการเรียนภาคทฤษฎีอย่างครบถ้วนแล้วเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่เรียนมาไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง (แมนมาส ขวลิขิต และ สิริพันธ์ ขวองโชติ 2511 : 127) การฝึกงานเป็นส่วนจำเป็นและทำให้การศึกษابรรณารักษศาสตร์สมบูรณ์ ซึ่งถ้าขาดการฝึกงานเสียแล้ว อาจารย์และนักศึกษาไม่อาจจะแน่ใจได้ว่านักศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือคุณภาพเหมาะสมเพียงพอที่จะรับประกาศนียบัตร หรือปริญญาหรือไม่ (Ward. 1973 : 233) ทั้งนี้เพราะงานห้องสมุดจำเป็นต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ทางอาชีพบรรณารักษมาปฏิบัติงาน ซึ่งนอกจากจะมีความรู้ทางทฤษฎีแล้ว บรรณารักษ์จะต้องได้รับการฝึกหัดปฏิบัติงานในระหว่างศึกษา ตลอดจนเรียนรู้ประสบการณ์ด้วย เพื่อที่จะนำมาใช้ในการทำงานให้ประสพผลดี (นวลนวิ สุธรรมวงศ์ 2513 : 148)

การฝึกงานที่จะให้ได้ผลสมความมุ่งหมายนั้น สิ่งจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงได้แก่ การเตรียมตัวนักศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การเลือกสรรห้องสมุดที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นสนามฝึกปฏิบัติงานได้อย่างดี กล่าวคือ มีสภาพห้องสมุด สภาพอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่ดีและเพียงพอในการปฏิบัติงานและที่สำคัญคือ มีบรรณารักษ์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นผู้ฝึก ควบคุม ช่วยเหลือ และแนะนำนักศึกษาให้ได้มีโอกาสฝึกเป็นบรรณารักษ์ที่ดี มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานห้องสมุด และมีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนอย่างแท้จริง แต่เนื่องจากการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับ ป.กศ.สูง ได้มีการเปิดสอนในระยะเวลาไม่นานนัก จึงอาจจะมีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีการฝึกงานของนักศึกษา ซึ่งยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะได้มีการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา โดยเฉพาะที่เป็นปัญหาของนักศึกษาและของบรรณารักษ์ทั้งนี้ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้

ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์แก่วิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์จะ
 ใ้แนวทางในการพิจารณาหาทางช่วยเหลือ แก้ไข และปรับปรุงการฝึกงานห้องสมุด
 ให้ดีขึ้น อันจะเป็นผลให้การผลิตครูบรรณารักษ์ของวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง มีคุณภาพและ
 ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา
 จากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศการฝึกงานห้องสมุดของบรรณารักษ์
 ที่รับฝึกงานแก่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง
 เกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดในด้านต่อไปนี้
 - 3.1 ปัญหาค้นสถานที่ฝึกงาน
 - 3.2 ปัญหาค้นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
 - 3.3 ปัญหาค้นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
 - 3.4 ปัญหาค้นการวัดและประเมินผลการฝึกงาน
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค
 เกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดในด้านต่อไปนี้
 - 4.1 ปัญหาค้นสถานที่ฝึกงาน
 - 4.2 ปัญหาค้นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
 - 4.3 ปัญหาค้นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
 - 4.4 ปัญหาค้นการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาที่นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดของนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง
2. เป็นแนวทางให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินงานห้องสมุดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางให้วิทยาลัยครูที่กำลังอยู่ในระหว่างการเตรียมโครงการขอเปิดสอนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ นำไปพิจารณาหาทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานห้องสมุด

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาข้อมูลต่าง ๆ กระทำในปีการศึกษา 2521
2. การศึกษาครั้งนี้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้
 - 2.1 นักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ระดับ ป.กศ.สูง จากวิทยาลัยครูที่จัดการฝึกงานห้องสมุดแก่นักศึกษาในปีการศึกษา 2521 ซึ่งมี 11 แห่ง ดังนี้
 - 2.1.1 วิทยาลัยครูส่วนกลาง ได้แก่
 - วิทยาลัยครูจันทระเกษม
 - วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 - 2.1.2 วิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค ได้แก่
 - วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี
 - วิทยาลัยครูนครปฐม
 - วิทยาลัยครูนครราชสีมา
 - วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
 - วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
 - วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก

วิทยาลัยครูเพชรบุรี

วิทยาลัยครูสงขลา

วิทยาลัยครูอุดรดิตถ์

2.2 บรรณารักษ์ห้องสมุดที่รับผิดชอบงานแก่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูในข้อ 2.1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

1. การฝึกงานห้องสมุด หมายถึง การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในห้องสมุด โรงเรียนหรือห้องสมุดประเภทอื่น ๆ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญอันจะเป็นประโยชน์ต่ออาชีพบรรณารักษ์

2. ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุด หมายถึง ปัญหาที่นักศึกษาประสบ ในการฝึกงานห้องสมุด ซึ่งในการวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตของปัญหา 8 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาส่วนตัว
2. ปัญหาการเตรียมนักศึกษาออกฝึกงาน
3. ปัญหาภาระหน้าที่ของนักศึกษา
4. ปัญหาสถานที่ฝึกงาน
5. ปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
6. ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
7. ปัญหาการนิเทศของบรรณารักษ์
8. ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

3. ปัญหาการนิเทศการฝึกงานห้องสมุด หมายถึง ปัญหาที่บรรณารักษ์ประสบ ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานของนักศึกษา ซึ่งในการวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตของปัญหา 7 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครูกับห้องสมุด
2. ปัญหาความรู้พื้นฐานของนักศึกษา
3. ปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษา
4. ปัญหาด้านสถานที่ฝึกงาน
5. ปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
6. ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
7. ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

4. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาชั้น ป.กศ.สูง ปีที่ 2 วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ที่ออกฝึกงานห้องสมุดในปีการศึกษา 2521

5. บรรณารักษ์ หมายถึง ครู อาจารย์ หรือบรรณารักษ์ห้องสมุดที่รับฝึกงาน ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุม ดูแล และช่วยเหลือตลอดจนประเมินผลการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบตลอดระยะเวลาที่ฝึกงานในห้องสมุดนั้น ๆ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุด แตกต่างกัน
2. บรรณารักษ์ที่นิเทศการฝึกงานแก่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประสบปัญหาในการนิเทศการฝึกงานห้องสมุดแตกต่างกัน
3. เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง
 - 3.1 นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาด้านสถานที่ฝึกงานแตกต่างกัน
 - 3.2 นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้แตกต่างกัน
 - 3.3 นักศึกษาและบรรณารักษ์ ประสบปัญหาด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ แตกต่างกัน

3.4 นักศึกษาและบรรณารักษ์ ประสบปัญหาค้นหาการวัดและประเมินผล
การฝึกงาน แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา และบรรณารักษ์
ในส่วนภูมิภาค

4.1 นักศึกษาและบรรณารักษ์ ประสบปัญหาค้นหาสถานที่ฝึกงาน
แตกต่างกัน

4.2 นักศึกษาและบรรณารักษ์ ประสบปัญหาค้นหาอุปกรณ์เครื่องมือ
เครื่องใช้ แตกต่างกัน

4.3 นักศึกษาและบรรณารักษ์ ประสบปัญหาค้นหาการนิเทศของอาจารย์
นิเทศก์ แตกต่างกัน

4.4 นักศึกษาและบรรณารักษ์ ประสบปัญหาค้นหาการวัดและประเมินผลการ
ฝึกงานแตกต่างกัน

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของการฝึกงานในหลักสูตรการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์

การฝึกงานนับว่ามีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับวงการบรรณารักษศาสตร์มาโดยตลอดตั้งแต่ยังไม่มีการจัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์อย่างเป็นทางการ ซึ่งบรรณารักษ์ในสมัยนั้นโดยทั่วไปก็อาศัยการฝึกงานเป็นแนวทางหาประสบการณ์ในการทำงานในห้องสมุดต่อไป ถ้าเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่มีบุคลากรมากทางห้องสมุดก็จะจัดสอนเป็นชั้นเรียนเรื่องที่สอนก็ขึ้นอยู่กับความต้องการ และวิธีการปฏิบัติของห้องสมุดนั้น ๆ เป็นสำคัญ (ชุติมา สัจจานันท์ 2518 : 14) ต่อมาเมื่อบรรณารักษ์อเมริกันค้นคว้าที่จะเปิดหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ และผู้ที่ริเริ่มในการจัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ได้แก่ เมลวิล คิวอี้ ได้เปิดโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ แห่งแรกคือ The School of Library Economy ณ วิทยาลัยโคลัมเบีย รัฐนิวยอร์ก ในวันที่ 5 มกราคม 1887 (Vann. 1961 : 39) คิวอี้ ได้วางหลักสูตร 2 ปี โดยเน้นหนักด้านปฏิบัติและความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งแม้ว่าจะมีขอบเขตจำกัด แต่ก็มีการพัฒนาอย่างมีแบบแผน เปิดโอกาสให้ผู้ศึกษาได้ฝึกฝนความสามารถในด้านการปฏิบัติงานอย่างชำนาญในเวลาอันจำกัดได้เห็นขอบเขตของสิ่งที่จะต้องศึกษา เข้าใจวัตถุประสงค์ และลักษณะของงานอย่างกว้างขวาง (Rovelstad. 1977 : 13)

ไวท์ (White. 1961 : 84 - 94) ได้กล่าวถึงหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์แห่งแรกนี้ว่า

หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ปี ค.ศ. 1887 นักศึกษาจะเรียนในชั้นเรียนปกติสัปดาห์ละ 2 วัน ในตอนเย็น ซึ่งจะเป็นการฟังคำบรรยายและการอภิปรายในชั้นเรียนเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย ส่วนเวลาที่เหลือทั้งหมดเป็นการฝึกงานในห้องสมุด ซึ่งนักศึกษาจะฝึกหมุนเวียนไปทุกแผนกเพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ในชั้นปีที่ 2 เพิ่มการเรียนในชั้นจากระยะเวลา 3 เดือน เป็น 5 เดือน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ศึกษางานเทคนิคเฉพาะด้าน เช่น การจัดหมู่และทำบัตรรายการ เป็นต้น

ใน ค.ศ. 1889 คิวอี้ ได้ย้ายโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ไปตั้งที่ห้องสมุดแห่งรัฐนิวยอร์ก (New York State Library) เมืองอัลบานี ซึ่งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์แห่งใหม่นี้มีชื่อเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป คือ Albany Library School หลักสูตรในปี 1889 ได้เปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรเดิม ดังนี้

ในชั้นปีที่ 3 (Junior Year) มีเวลาเรียนทั้งหมด 9 เดือน แบ่งระยะเวลาเรียนดังนี้ 5 เดือนแรกบรรยายในชั้นเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน 2 เดือนต่อไปบรรยายสัปดาห์ละ 3 วัน เวลาที่เหลือนอกจากนั้นเป็นการฝึกงานในห้องสมุด และตลอดระยะเวลา 2 เดือนสุดท้ายจะเป็นการฝึกงานและทัศนศึกษาห้องสมุดต่าง ๆ ทั่ว

ในชั้นปีที่ 4 (Senior Year) มีเวลาเรียนทั้งหมด 9 เดือน เป็นการเรียนเกี่ยวกับภาคทฤษฎีโดยวิธีสอนทั้งแบบสัมมนา และฟังคำบรรยายวันละ 1 ชั่วโมง ฝึกงานห้องสมุด 2 ชั่วโมง และการเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์เฉพาะด้าน

เมื่อพิจารณารายวิชาที่กำหนดในหลักสูตรนั้น คิวอี้ ได้แบ่งช่วงการเรียนเป็น 2 ระยะ คือ ช่วงแรกกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติควบคู่กันไปในเรื่อง การจัดหมู่หนังสือ การจัดดำเนินงานห้องสมุด การทำบัตรรายการและการเรียงบัตรรายการ ส่วนในช่วงหลังจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการบริหารห้องสมุด และงานห้องสมุดเฉพาะด้านอย่างละเอียด อย่างไรก็ตามรายวิชาเหล่านี้ก็ยังคงครอบคลุมงานห้องสมุดทั้ง 4 หัวข้อ คือ (1) การบริหารห้องสมุด (2) การทำบรรณานุกรม (3) งานเทคนิค (4) การฝึกงาน แต่จุดสำคัญของการศึกษานี้เน้นด้านงานเทคนิคในการจัดหมู่ และทำบัตรรายการ

คิวอี้ประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจยิ่งในการจัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ กล่าวคือ ผู้ที่ผ่านการศึกษามาจากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ จะเป็นที่ต้องการของห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ดังนั้นในระยะเวลาต่อมาจึงได้มีสถาบันอื่น ๆ อีกหลายแห่งได้จัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ขึ้น เช่น สถาบันแพรตต์ (Pratt Institute - 1891) สถาบันดเรกเซล (Drexel Institute - 1892) สถาบันอาร์เมอร์ (Armour Institute - 1893) นอกจากนี้ห้องสมุดประชาชนลอสแอนเจลิส

ได้เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เช่นเดียวกันใน ค.ศ. 1891 สำหรับสถาบันสามแห่งแรกจัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ขึ้นโดยศิษย์เก่าของคิวอี้ หลักสูตรแตกต่างจากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ อัลบานี แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงเน้นเรื่องการฝึกงานห้องสมุดเช่นเดียวกับหลักสูตรเดิมของคิวอี้ (Vann. 1961 : 10)

หลักสูตรการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมากในช่วงเวลาหลัง ค.ศ. 1923 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการเสนอผลงานของชาร์ลส์ ซี. วิลเลียมสัน หัวหน้าแผนกเศรษฐศาสตร์ และสังคมวิทยา ของห้องสมุดประชาชนนิวยอร์ก วิลเลียมสันได้รับมอบหมายจาก Carnegie Corporation ให้สำรวจสภาพโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์อเมริกันพร้อมกับให้ข้อเสนอแนะขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงโรงเรียนเหล่านั้น วิลเลียมสันได้เดินทางไปเยี่ยมชมกิจการโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 15 แห่ง ในปี ค.ศ. 1920 - 1921 จากรายงานของวิลเลียมสันในส่วนที่เกี่ยวกับการฝึกงานนั้น วิลเลียมสันได้กล่าวสรุปไว้ว่า ไม่เห็นด้วยในจุดมุ่งหมายที่ให้นักศึกษาฝึกงานเพื่อช่วยเสริมความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนในชั้นเรียน วิลเลียมสัน เห็นว่าสิ่งสำคัญที่ทางโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ควรจะต้องจัดให้แก่นักศึกษาโดยเฉพาะในหลักสูตรหนึ่งปี คือ การให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการต่าง ๆ มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปปฏิบัติงานในห้องสมุดเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้วออกไปประกอบอาชีพ (Rothstein. 1965 : 205 - 208)

รายงานของวิลเลียมสันมีอิทธิพลต่อโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ในอเมริกามาก โดยเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรหนึ่งปีทุกแห่งได้ยกเลิกการฝึกงานไปแต่อย่างใดก็ตาม ใน ค.ศ. 1925 ได้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรี โดยกำหนดเกี่ยวกับการฝึกงานไว้ว่า การเรียนในจำนวน 15 หน่วยกิต ในหนึ่งภาคเรียนนั้น ควรจัดให้มีการฝึกงาน 3 หน่วยกิต และให้การฝึกงานเป็นวิชาบังคับซึ่งเปิดให้เรียนในภาคเรียนแรกโดยผู้เรียนจะต้องมีเวลาฝึกงานไม่น้อยกว่า 108 ชั่วโมง (Carroll. 1970 : 277 citing A.L.A. Bulletin. 1925 : 238 - 246) แต่เมื่อมีการกำหนดมาตรฐานสำหรับรับรองวิทยฐานะขึ้นมาใหม่ในปี 1933

และ 1952 นั้น ไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการฝึกงาน ดังนั้นโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ส่วนใหญ่จึงเลิกหลักสูตรที่จะบังคับให้นักศึกษาฝึกงานนอกจากบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน เพราะในหลายรัฐยังระบุนำให้มีการฝึกงานเพื่อขอรับวุฒิปริญญาตรี (Vaillancourt and Whalen. 1973 : 493 - 497)

จากเอกสารและรายงานที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบทบาทของการฝึกงานห้องสมุดในหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ลดความสำคัญลงเรื่อย ๆ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าขอบข่ายของงานบรรณารักษ์ได้ขยายวงกว้างขึ้นเพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการสาขาต่าง ๆ ห้องสมุดสมัยใหม่ได้นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างรวดเร็ว หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์จึงได้เน้นให้ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์และทฤษฎีต่าง ๆ มากขึ้นจนไม่มีเวลาสำหรับผู้เรียนที่จะได้ฝึกปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ไม่ได้เน้นด้านการฝึกงานแต่อย่างใดทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดมาแล้ว (Grotzinger. 1971 : 338)

ความสำคัญของการฝึกงานห้องสมุด

การฝึกงานเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากเป้าหมายในการจัดการศึกษาวิชาชีพได้แก่ตามยอมจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการ 3 ด้าน คือ ความรู้ในสาขาวิชาชีพ ทักษะจิตอาชีวะ และทักษะในการปฏิบัติงานในอาชีพนั้น ๆ (Cottam. 1969 : 99) ดังนั้น การที่สถาบันการศึกษาวิชาชีพได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นการฝึกในรูปแบบใด จะทำให้มีทักษะในการปฏิบัติงานในอาชีพได้ตรงตามความมุ่งหมาย

การศึกษาระดับบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาวิชาชีพสาขาหนึ่ง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกภาคปฏิบัติมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการวางรากฐานหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ของคิวอี้ ที่เน้นการฝึกงานในห้องสมุดมากกว่าการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี

ซึ่งถึงแม้ว่าในระยะหลังต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรโดยเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ แต่สถาบันต่าง ๆ ยังคงจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติในรายวิชาต่าง ๆ สถาบันบางแห่งได้กำหนดรายวิชาการฝึกงานเป็นวิชาเลือก บางแห่งได้กำหนดการฝึกงานเป็นวิชาบังคับที่นักศึกษาจะต้องออกฝึกงานในท้องสมุคในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งการฝึกงานในท้องสมุคนี้ เอลิซาเบธ ไอเซนแบค (Eisenbach. 1972 : 334 - 335) แห่งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส ได้แสดงความเห็นว่า ควรจะบรรจุการฝึกงานลงในหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพราะการฝึกงานหนึ่งชั่วโมงมีค่ามากกว่าคำพูดของอาจารย์ผู้สอนหลายพันคำ การฝึกงานจะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการทางการศึกษาในขณะเดียวกันจะมีโอกาสได้พบปะนักศึกษาอื่น ๆ ทำงานร่วมกับอาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ และร่วมกับบรรณารักษะระดับวิชาชีพในหน่วยงานเดียวกัน บรรณารักษะผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบนักศึกษาฝึกงานจะมีโอกาสสำรวจเทคนิคการปฏิบัติงานของคนอีกครั้งในขณะทำงานร่วมกับนักศึกษา ส่วน วอร์ด (Ward. 1973 : 233) เห็นว่าการฝึกงานเป็นสิ่งที่จำเป็นและทำให้การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์สมบูรณ์ ถ้าหากขาดการฝึกงานเสียแล้ว อาจารย์และนักศึกษาไม่อาจจะแน่ใจได้ว่านักศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือคุณภาพเหมาะสมเพียงพอที่จะรับปริญญาหรือไม่ ดังนั้นโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์จึงต้องหาวิธีการที่จะทำให้นเนื้อหาของหลักสูตรมีความสมดุลกันระหว่างความรู้ความจริงกับความเข้าใจในหลักเกณฑ์หรือความคิดต่าง ๆ ให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน นั่นคือ นักศึกษาจะต้องมีโอกาสทดลองใช้สติปัญญาในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองในขั้นตอนสุดท้ายของการศึกษา

รอสไตน์ (Rothstein. 1968 :218-219) รวบรวมความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย ในปี 1965 - 1966 นักศึกษาได้ชี้ให้เห็นคุณค่าของการฝึกงานสรุปได้ดังนี้

1. การฝึกงานเป็นขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงที่น่าพอใจ
2. การฝึกงานทำให้เกิดความมั่นใจ
3. การฝึกงานช่วยขยายวงความคิดให้กว้างขวางขึ้น
4. การฝึกงานเป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริง

จากข้อคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นอาจจะสรุปได้ว่า การฝึกงาน มีคุณค่าต่อการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยอย่างยิ่ง ดังนั้นโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ควรจะได้พิจารณาบรรจุการฝึกงานในหลักสูตรเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง อันเป็นการเตรียมตัวนักศึกษาไปเป็น บรรณารักษ์ที่ดีในอนาคต

ความมุ่งหมายของการฝึกงานห้องสมุด

การจัดการฝึกงานในหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์นั้น โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ จะต้องพิจารณาเตรียมการอย่างรอบคอบจึงจะได้รับผลอย่างคุ้มค่า ซึ่งสิ่งสำคัญประการแรก ที่ควรพิจารณา คือ การกำหนดความมุ่งหมายของการฝึกงานซึ่งโรงเรียนแต่ละแห่งอาจจะ กำหนดแตกต่างกันตามแนวนโยบายและหลักสูตร ของสถาบันของตน ซึ่งในที่นี้จะขอเสนอ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการฝึกงานที่มีผู้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

✓ ไชมอน (Simon, 1966 : 398-399) กล่าวว่า การฝึกงานเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษาปฏิบัติงานจริงเพื่อเป็นการเรียนรู้และเปิดโอกาส แก่นักศึกษาในสิ่งต่อไปนี้

1. พัฒนาความสามารถในการใช้ความรู้เพื่อปฏิบัติงานและส่งเสริมความเข้าใจ ในหลักเกณฑ์และทฤษฎีต่าง ๆ
2. เรียนรู้เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง โดยอาศัย ความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าของวิชาชีพที่ได้ศึกษามาเพื่อนำมาเป็นรากฐานสำหรับการ กำนอาชีพในโอกาสต่อไป
3. เพื่อได้รับประสบการณ์ ได้เรียนรู้และจัดผสมผสานระหว่างสาขาวิชาที่ ศึกษากับการรับรู้และความเข้าใจของตน อันนับว่าเป็นต่อพัฒนาการและประโยชน์ ทางวิชาชีพ
4. เพื่อรู้อย่างถึงเอกลักษณ์ของอาชีพโดยอาศัยความเข้าใจและการประมวลค่านิยม ของอาชีพ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการควบคุมการปฏิบัติงานของตน

5. เพื่อเป็นการส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น สามารถมองเห็นภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอย่างมีวิจารณ์ญาณ ยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ และทดสอบความคิดเหล่านั้น รู้จักวิธีการที่จะนำมาซึ่งความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งรับผิดชอบในการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

วิลเลียมสัน (Rothstein. 1968 : 206 citing Williamson. 1923:54 - 55) ได้สรุปความมุ่งหมายของการฝึกงานที่โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ต่าง ๆ ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. การฝึกงานเป็นการช่วยสาธิตทักษะต่าง ๆ ที่ขาดไปให้แก่นักศึกษา
 2. การฝึกงานเป็นวิธีการที่ดี ที่ช่วยเสริมความเข้าใจในการเรียนในชั้นเรียน ด้วยการให้นักศึกษาได้เรียนรู้หลักเกณฑ์และทฤษฎีต่าง ๆ โดยการกระทำ
 3. การฝึกงานเป็นวิธีการเสริมสร้างทักษะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น
 4. การฝึกงานจะช่วยให้นักศึกษาพบว่า ตนต้องการทำงานประเภทใดใน ห้องสมุด และอาจจะช่วยให้นักศึกษาได้รับการบรรจุเข้าทำงานในห้องสมุดที่ฝึกงานนั้น
 5. การฝึกงานจะช่วยลดภาระทางด้านการสอนของอาจารย์ผู้สอน เพราะตลอด ระยะเวลาที่ฝึกงานนักศึกษาจะอยู่ในความรับผิดชอบของบรรณารักษ์ห้องสมุดฝึกงาน
- จะเห็นได้ว่าความมุ่งหมายของการฝึกงานนั้นจะเน้นความสำคัญในด้านการส่งเสริม ให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในหลักเกณฑ์ และทฤษฎีต่าง ๆ และพัฒนาทักษะในการ ปฏิบัติหน้าที่การงาน ตลอดจนเกิดทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพที่ตนจะต้องออกไปปฏิบัติในอนาคต

การจัดดำเนินงานด้านการฝึกงาน

การจัดดำเนินงานด้านการฝึกงานที่จะให้โดยผสมความมุ่งหมายนั้นได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจหลายท่าน เช่น

วอร์ด (Ward. 1973 : 234 - 236) กล่าวว่า การฝึกงานควรเป็นโปรแกรม ที่สำคัญที่สุดของหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงและยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้ การฝึกงานที่จะให้โดยลตินั้นจะต้องอาศัยงบประมาณ เวลา และความพยายามของทุก ๆ ฝ่ายร่วมกันสิ่งสำคัญที่สุดที่โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์จะต้องจัดกระทำ คือ กำหนด

จุดมุ่งหมายของการสอนแต่ละรายวิชาในหลักสูตรพร้อมทั้งวางโครงการค่านเนื้อหา แผนการสอน การจัดกลุ่มนักศึกษา ระยะเวลาและอุปกรณ์การสอน นอกจากนี้ยังต้อง กำหนดมาตรฐานในการประเมินผลรายวิชาเหล่านี้ ซึ่งการประเมินผลตามจุดมุ่งหมาย ของรายวิชาต่าง ๆ จะสัมพันธ์กับการฝึกงานเพราะการฝึกงานจะเป็นขั้นตอนที่นักศึกษา จะรวบรวมการเรียนรู้ตามลำดับของประเภทและระดับของงาน. การแสดงออกซึ่งความสามารถของนักศึกษาในขณะฝึกงานจะสัมพันธ์กับความมุ่งหมายของรายวิชาที่ได้เรียนมาก่อน

วอร์ดยังได้เสนอแนะอีกว่า ต้องมีการเลือกสถานที่ฝึกงานและผู้นิเทศงาน (Supervisor) อย่างรอบคอบ โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการเลือก บรรณาธิการ ผู้รับผิดชอบนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ ควรจะได้รับเงินตอบแทนด้วย นอกจากนี้ ผู้อำนวยความสะดวกฝึกงานควรมีเวลาว่างพอที่จะออกไปทำหน้าที่ประสานงานระหว่าง นักศึกษากับบรรณาธิการผู้รับผิดชอบ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการจัดประสบการณ์เป็นไปอย่าง เหมาะสม ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายเป็นไปอย่างราบรื่นและการประเมินผลงาน เป็นไปอย่างเที่ยงตรง ทั้งนี้การประเมินผลงานของนักศึกษาควรกำหนดแบบฟอร์ม บันทึกความก้าวหน้าในการทำงานของนักศึกษาและวอร์ดได้เสนอให้จัดรายวิชาการฝึกงาน ห่องสมุดเป็นรายวิชาที่มีหน่วยกิต

คอตแทม (Cottam. 1969 : 101) เสนอเกณฑ์การจัดดำเนินงานด้านการ ฝึกงานไว้ดังนี้

1. การฝึกงานควรเป็นโปรแกรมหลัก (mainstream) ของการศึกษาวิชา บรรณารักษศาสตร์
2. โปรแกรมการฝึกงานต้องเป็นความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ กับห้องสมุดต่าง ๆ ในชุมชน การฝึกงานไม่ใช่การมอบหมายให้นักศึกษาทำงานแทน บรรณาธิการประจำในห้องสมุดนั้น ๆ แต่ควรเป็นการฝึกให้นักศึกษารับผิดชอบงานแบบ ค่อยเป็นค่อยไป และอาจจะมีเงินตอบแทนแก่นักศึกษาคด้วย
3. ต้องมีการวางแผนการฝึกงานอย่างรอบคอบ และนักศึกษาจะต้องได้รับการ ฝึกและนิเทศงานอย่างมีความหมายจากบรรณาธิการที่มีความสามารถ

4. นักศึกษาต้องมีความสำนึกในความรับผิดชอบงานห้องสมุดโดยได้รับการเตรียมตัวทางด้านวิชาการและการสอนอย่างมีคุณภาพจากบรรณารักษ์ผู้นิเทศการฝึกงาน จะเห็นได้ว่าข้อเสนอแนะของลอทแทมในการจัดทำเนื้องานด้านการฝึกงานนั้น การรับผิดชอบในการฝึกงานส่วนใหญ่จะอยู่ที่ห้องสมุดฝึกงานและโดยเฉพาะบรรณารักษ์ผู้นิเทศงาน ซึ่งจะต้องเป็นคนที่มีความสามารถ และเอาใจใส่นักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง การที่บรรณารักษ์จะทำหน้าที่ด้านนี้ได้ผลดี อาจจะพิจารณาจากข้อเสนอแนะของ สตอลแมน (Hempstead. 1971 : 121 citing Stallmann. 1963 : unpagged) ซึ่งกล่าวว่า การฝึกงานจะต้องมีการควบคุมอย่างใกล้ชิด และโปรแกรมการฝึกงานควรมีลักษณะดังนี้

1. สถานการณ์การฝึกงานต้องส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดนิสัยช่างสงสัย และพยายามเสาะแสวงหาคำตอบอยู่เสมอ
2. ควรจะเป็นการทำหายความสามารถของนักศึกษาในด้านการนำความรู้ที่เรียนมาใช้ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ให้นักศึกษาสามารถวินิจฉัยสั่งการ และเผชิญกับผลที่จะตามมาในภายหลัง
3. ควรจะเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ และมีความทะเยอทะยานที่จะก้าวหน้าในอาชีพในเมื่อมีโอกาสที่จะทำได้

ระยะเวลาของการฝึกงาน

สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการจัดทำเนื้องานด้านการฝึกงานห้องสมุดที่ควรจะได้รับ การพิจารณาอย่างรอบคอบ ได้แก่ การกำหนดระยะเวลาในการฝึกงาน ทั้งนี้ถ้าระยะเวลาที่กำหนดไว้มีความเหมาะสมแล้วนักศึกษาก็ได้ประโยชน์จากการฝึกงานอย่างคุ้มค่า และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาในการฝึกงาน คือ การกำหนดหน่วยกิต ซึ่งควรจะกำหนดให้สอดคล้องกับระยะเวลา แต่ทั้งนี้ยังไม่มีเกณฑ์มาตรฐานใด ๆ กำหนดไว้แน่ชัด เกี่ยวกับความเหมาะสมของระยะเวลาและหน่วยกิตของการฝึกงาน ดังนั้นโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์แต่ละแห่งจึงกำหนดแตกต่างกันมาตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งโรงเรียน

บรรณารักษศาสตร์แห่งแรกในปี ค.ศ. 1887 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งจะได้เสนอรายละเอียดประกอบการพิจารณาเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ไวท์(White, 1963 : 103) ได้สรุปเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดในหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ของคิวอี้ ว่า นักศึกษา 6 รุ่นแรกฝึกงานในห้องสมุด 600 - 800 ชั่วโมงต่อปี คือประมาณครึ่งหนึ่งของเวลาเรียนทั้งหมด แต่ในช่วงเวลาต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์เพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง หลักสูตรจึงได้เปลี่ยนแปลงไปตามจุดหมายหมายของโรงเรียนแต่ละแห่งซึ่ง แวนน์ (Vann, 1961 : 110) กล่าวว่า โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ทั้งหลายได้เบนความสนใจไปที่การสอนภาคทฤษฎีมากขึ้น การฝึกงานจึงลดชั่วโมงลงอย่างมากแม้แต่ที่ อัลบานี เอง ในปี 1903 นักศึกษาได้ฝึกงานเพียง 90 ชั่วโมงในชั้นปีที่ 3 และ 200 ชั่วโมงในชั้นปีที่ 4 สำหรับโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์แห่งอื่น ๆ กำหนดระยะเวลาการฝึกงานดังนี้

มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ กำหนดชั่วโมงฝึกงาน 260 ชั่วโมงในชั้นปีที่ 3 และ 330 ชั่วโมงในชั้นปีที่ 4

สถาบันแพรทท์ กำหนดชั่วโมงฝึกงาน 468 ชั่วโมงในชั้นปีที่ 3 และ 132 ชั่วโมงในชั้นปีที่ 4

สถาบันเกรกเซล กำหนดชั่วโมงฝึกงาน 60 ชั่วโมงในชั้นปีที่ 3 และ 180 ชั่วโมงในชั้นปีที่ 4

มหาวิทยาลัยชิคาโกส์ กำหนดให้นักศึกษาฝึกงาน 6 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ ในชั้นปีที่ 3 และ 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในชั้นปีที่ 4

แวนน์ สรุปว่า โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ลดชั่วโมงการฝึกงานในอัตราส่วน 50 : 50 ของที่เคยปฏิบัติกันมาตลอดช่วงสิบปีที่ผ่านมา

ใน ค.ศ. 1915 สมาคมโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์อเมริกัน ได้สำรวจพบว่า โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ต่าง ๆ ได้กำหนดระยะเวลา เวลาการฝึกงานห้องสมุดแตกต่างกันโดยมีช่วงเวลา 120 - 464 ชั่วโมงในหลักสูตร หนึ่งปี และ 400 - 2,559 ชั่วโมงในหลักสูตร สองปี ทั้งนี้ในหลักสูตรสองปีของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์

ของห้องสมุดประชาชนคาร์เนกีและห้องสมุดประชาชนนิวยอร์ก ได้กำหนดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ฝึกงานมากขึ้นโดยให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์ และจ่ายเงินตอบแทนในอัตราปกติด้วย (Vann. 1961 : 156)

รอสไตน์ (Rothstein. 1965 : 206) ได้อ้างอิงรายงานของวิลเลียมสัน เกี่ยวกับระยะเวลาของการฝึกงานที่โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 15 แห่งโนอเมริกา กำหนดในหลักสูตรว่าระยะเวลาและช่วงเวลาที่ยังเรียนต่าง ๆ จัดไว้แตกต่างกันมาก กล่าวคือระยะเวลาฝึกงานโดยเฉลี่ย 4 - 6 สัปดาห์ ซึ่งนับเป็นเวลา 1 ใน 8 ถึง 1 ใน 4 ของปีการศึกษา การฝึกงานของโรงเรียนบางแห่งกำหนดช่วงเวลาให้นักศึกษาฝึกตลอดระยะเวลาหนึ่งในห้องสมุดภายนอกสถาบัน แต่บางแห่งให้ฝึกตลอดปีในห้องสมุดของสถาบันโดยกำหนดจำนวนชั่วโมงให้ฝึกในแต่ละสัปดาห์

ระยะเวลาการฝึกงานในหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ในปัจจุบันได้ลดน้อยลงมาก โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์บางแห่งจัดเป็นรายวิชาบังคับ บางแห่งเป็นวิชาเลือก และบางแห่งจัดรายวิชานี้ขึ้นตามความประสงค์ของผู้เรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้.

มหาวิทยาลัยแคทอลิกแห่งอเมริกา (Catholic University of America) ฝึกงาน 120 ชั่วโมง 3 หน่วยกิต ฝึกงานในมหาวิทยาลัยในด้านการวิเคราะห์หนังสือ การบริหารงาน และศึกษาปัญหาในการบริการ วัตถุประสงค์จากการเขียนรายงานประสบการณ์ในการฝึกงานของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยไอโอวา (University of Iowa) ฝึกงาน 80 ชั่วโมง 3 หน่วยกิต มีการสัมมนาการอ่านตามที่กำหนดให้และฝึกงานในห้องสมุดพร้อมกับส่งรายงานประสบการณ์ในการฝึกงาน 2 ระยะ

มหาวิทยาลัยมิชิแกนตะวันตก (Western Michigan University) ฝึกงาน 105 ชั่วโมง 3 หน่วยกิต ฝึกงานในห้องสมุดรวมโครงการ และจัดประชุมร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาจากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 3 ครั้ง นักศึกษาต้องเขียนรายงานตามที่กำหนดให้ (Palmer. 1975 : 249)

มหาวิทยาลัยวอชิงตัน (University of Washington) ฝึกงาน 4 สัปดาห์ ในช่วงฤดูใบไม้ผลิ (spring quarter) 4 หน่วยกิต ฝึกงานในห้องสมุดรวมโครงการ ที่อยู่ในระดับดีเยี่ยมและมีบรรณารักษ์ผู้ให้คำแนะนำมีวุฒิระดับวิชาชีพ นักศึกษาจะต้องเขียน รายงานประสบการณ์บรรณารักษ์เป็นผู้ประเมินผล

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยอินเดียนา (The Graduate Library School, Indiana University) เปิดรายวิชา Library Practice Work เป็นวิชา เลือก 2 หรือ 4 หน่วยกิต ตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละคน ทั้งนี้ นักศึกษาต้อง ฝึกงาน 40 ชั่วโมงต่อหนึ่งหน่วยกิต และนักศึกษาที่มีความประสงค์จะเป็น School Media specialist ต้องเลือกรายวิชานี้ นักศึกษามีสิทธิ์เลือกสถานที่ฝึกงานได้ด้วยตนเอง เมื่อฝึกงานไปได้ครึ่งระยะเวลาที่กำหนดไว้ อาจารย์ผู้ประสานงานจากโรงเรียน บรรณารักษศาสตร์ กับบรรณารักษ์ผู้ให้คำแนะนำจะร่วมปรึกษากันเกี่ยวกับความก้าวหน้า ของนักศึกษาฝึกงานเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุง ทั้งนี้บรรณารักษ์เป็นผู้ประเมินผล (Tietjen. 1977 : 62)

สำหรับการฝึกงานในหลักสูตรการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากหลักสูตรของสถาบันต่าง ๆ จะเห็นว่ายังคงมีการฝึกงานห้องสมุดเป็น วิชาบังคับในหลักสูตรระดับ ป.กศ. สูง และระดับปริญญาตรี ซึ่งแต่ละสถาบันได้กำหนด ระยะเวลาการฝึกงานและหน่วยกิตแตกต่างกันดังนี้

หลักสูตรวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ระดับ ป.กศ.สูง กำหนดให้นักศึกษาฝึกงาน ห้องสมุดครึ่งภาคเรียน 5 หน่วยกิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2519 : 23)

หลักสูตรระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดให้นักศึกษาฝึกงาน 1 ภาคเรียน ฝึกงานสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และฝึกงานห้องสมุดภายนอกอีก 1 แห่ง ระยะเวลา 2 สัปดาห์ 2 หน่วยกิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฝึกงาน 1 ภาคเรียน ฝึกสัปดาห์ละไม่ต่ำกว่า 6 ชั่วโมง และต้องฝึกงานไม่ต่ำกว่า 180 ชั่วโมง 4 หน่วยกิต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ฝึกงานภายในมหาวิทยาลัย 60 ชั่วโมง ฝึกงาน
ภายนอกมหาวิทยาลัย 6 สัปดาห์ 3 หน่วยกิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ฝึกงานภายในมหาวิทยาลัย 40 ชั่วโมง ฝึกงานนอก
มหาวิทยาลัย 80 ชั่วโมง 4 หน่วยกิต (ทรงศรี อักษรเสือ 2520 : 49 - 50)

หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร พ.ศ. 2509 ได้กำหนดรายวิชาการฝึกงาน (LSC 605 Practicum
in Library Services) 10 หน่วยกิต 20 ชั่วโมง นิสิตจะได้ฝึกงานในห้องสมุด
โรงเรียนและมีการสัมมนาปัญหาที่เกี่ยวข้องด้วย (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2509 : 80)
ต่อมา พ.ศ. 2519 ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร รายวิชาการฝึกงานที่กำหนดขึ้นใหม่
ไม่มีหน่วยกิต แต่นิสิตทุกคนต้องฝึกงานทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงาน
ในห้องสมุดประเภทใดประเภทหนึ่งคือห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย
หรือห้องสมุดเฉพาะเพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและวิธีดำเนินงานของห้องสมุดนั้น ๆ
(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519 : 92)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฝึกงานห้องสมุด

งานวิจัยในต่างประเทศ

วิลเลียมสัน (Rothstein. 1968 : 207 citing Williamson. 1923 : 43)
ได้สำรวจสภาพโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 15 แห่ง ในอเมริกา ใน ค.ศ. 1920 -
1921 และได้สรุปปัญหาด้านการฝึกงานไว้ดังนี้

การฝึกงานที่โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ทั้ง 15 แห่ง จัดขึ้นยังไม่มีประสิทธิภาพ
ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอ นักศึกษาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ
ของบรรณารักษ์ที่ไม่มีเวลา ไม่มีความรู้หรือความสามารถพอที่จะทำการนิเทศการฝึกงาน
แก่นักศึกษาได้ นอกจากนี้บรรณารักษ์และนักศึกษบางคนไม่ได้เขียนรายงานเสนอต่อ
โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ และทางโรงเรียนไม่ได้ติดตามผลการฝึกงานและไม่ได้
ทำการเชื่อมโยงกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ ปัญหาอีกประการหนึ่งได้แก่ ระยะเวลา

ที่กำหนดให้ฝึกงานยาวนานเกินไป ตารางการฝึกงานมักเป็นไปตามความสะดวกของ
ห้องสมุดที่รับฝึกงานมากกว่าที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับและงานที่มอบหมาย
ให้นักศึกษาฝึกทำส่วนใหญ่เป็นงานธุรการประจำวัน (Routine clerical work)

จากการศึกษาของเออร์เนส รัท (Rothstein. 1968 : 208 - 209
citing Reece. 1933 : 176 - 177) พบว่าปัญหาการฝึกงานห้องสมุดโดยทั่วไป
จะเหมือนกับการสำรวจของวิลเลียมสัน แต่ที่นอกเหนือไปจากนั้นคือ จำนวนนักศึกษา
ที่ฝึกงานมีมากเกินไป และห้องสมุดที่รับฝึกงานอยู่ห่างไกลและกระจัดกระจายเกินไป
จนทำให้การจัดดำเนินงานด้านการฝึกงานไม่ได้รับผลเป็นที่น่าพอใจ นอกจากนี้รัทยังได้
อ้างข้อคำนิของนักศึกษาหลายคนที่กล่าวว่าการฝึกงานโดยทั่วไปไม่ได้รับการเอาใจใส่และ
เป็นการเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ งานที่มอบหมายให้นักศึกษาฝึกทำโดยมากไม่มี
ความหมายคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป

ใน ค.ศ. 1968 รอทสไตน์ (Rothstein. 1968 : 218 - 219) ได้เสนอ
รายงานการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษาจากโรงเรียน
บรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย พบว่า นักศึกษาที่ออกฝึกงานทั้งหมด
63 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดมาแล้ว 2 ใน 3 ของจำนวนทั้งหมด
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกงานสรุปได้ดังนี้

นักศึกษา 27 คน มีความศรัทธาในการฝึกงาน

นักศึกษา 29 คน พอใจในประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงาน

นักศึกษา 7 คน ยังมีความสับสน

1 ใน 5 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดเห็นว่าควรยืดเวลาการฝึกงานออกไปอีก
1 สัปดาห์ และไม่มีนักศึกษาคิดเสนอให้ยกเลิกการฝึกงาน

ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการฝึกงานยังอยู่ในวงแคบ เพราะหลังจากการ
สำรวจของสามคนที่กล่าวมาแล้ว ยังไม่มีการสำรวจหรือวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรงอีกเลย
การวิจัยเกี่ยวกับการฝึกงานมักเป็นการสำรวจอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับการจัดดำเนินงาน
ด้านการฝึกงานตัวอย่างเช่น การสำรวจของ แวนเคอเซน (Rothstein. 1968 :
210 - 211 citing Van Deusen. 1946 : 58) ซึ่งได้สำรวจโดยส่งแบบสอบถาม

ไปยังโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา 32 แห่ง พบว่า
โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 28 แห่งกำหนดรายวิชาการฝึกงานในหลักสูตร 2 แห่ง
กำหนดให้เฉพาะนักศึกษาที่เตรียมตัวเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนและอีก 2 แห่งยกเว้น
ให้นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดมาแล้ว

ในด้านการดำเนินงานด้านการฝึกงานนั้น 12 แห่ง จัดให้ฝึกงานในช่วงเวลา
หนึ่งโดยเฉพาะ 3 แห่งให้ฝึกงานควบคู่กับการเรียนในชั้น อีก 10 แห่งให้ฝึกงาน
ทั้ง 2 แบบ

ระยะเวลาที่ฝึกงานเฉลี่ย 1 สัปดาห์ถึง 1 เดือน ส่วนมากฝึก 2 สัปดาห์
รายการที่ฝึกประมาณ 16 รายการ

การนิเทศการฝึกงานส่วนใหญ่เป็นภาระรับผิดชอบของบรรณารักษ์ห้องสมุดที่
รับฝึกงาน มี 2 แห่ง ที่อาจารย์จากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ออกนิเทศงานเอง
3 แห่ง อาจารย์กับบรรณารักษ์ห้องสมุดนิเทศร่วมกัน และ 2 ใน 3 จะติดตามผลการ
ฝึกงานโดยการจัดประชุมนักศึกษา

แวนเคอเซน สรุปว่า การฝึกงานลดความสำคัญลงมาก และระยะเวลาลดลง
ครั้งต่อครั้งของที่เคยปฏิบัติมาก่อน ทั้งนี้เป็นผลมาจากรายงานของวิลเลียมสัน ใน
ค.ศ. 1923 นั้นเอง

ในปี 1967 รอทสไตน์ (Rothstein. 1968 : 214 - 215) ได้สำรวจ
การฝึกงานในหลักสูตรของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจาก
สมาคมห้องสมุดอเมริกัน 36 แห่ง ในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา โดยสำรวจจากคู่มือ
สถานศึกษา (school catalog) สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 10 แห่ง (28%) ยังคงมีการฝึกงานสำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน แต่อย่างไรก็ตามแทบทุกแห่งเตรียมการยกเว้นการฝึกงาน
สำหรับนักศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจแล้ว สำหรับระยะเวลาที่กำหนด
ให้ฝึกงานโดยเฉลี่ย 2 สัปดาห์ แต่ทั้งนี้โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์มหาวิทยาลัยวอชิงตัน
กำหนดระยะเวลาฝึกงาน 1 เดือน เคนเวอร์กำหนดให้นักศึกษาฝึก 15 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์

เป็นเวลา 10 สัปดาห์ และโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 2 แห่งนี้ กำหนดหน่วยกิต
สำหรับการฝึกงานในขณะที่โรงเรียนแห่งอื่น ๆ ไม่ได้กำหนด

โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 7 แห่ง จัดโปรแกรมฝึกงานให้เฉพาะนักศึกษา
ที่ขอรับวุฒิปริญญาตรีบรรณารักษศาสตร์ของสมาคมโรงเรียน อีก 4 แห่ง จัดการฝึกงานในหลักสูตร
บรรณารักษศาสตร์ของสมาคมเฉพาะ และโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวน
ทั้งหมดจัดโปรแกรมการฝึกงานในรูปแบบการทัศนศึกษาตามห้องสมุดต่าง ๆ

ในปี 1969 โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมิชิแกนตะวันตก ได้สำรวจ
เกี่ยวกับการจัดการฝึกงานของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจาก
สมาคมห้องสมุดอเมริกัน 42 แห่ง สรุปผลการสำรวจไว้ดังนี้

17 แห่งไม่เคยจัดโปรแกรมการฝึกงานในหลักสูตร

11 แห่งเคยจัดโปรแกรมการฝึกงานมาก่อนแต่ขณะที่ตอบแบบสอบถามได้ยกเลิก
การฝึกงานไปแล้ว

14 แห่งยังคงมีการฝึกงานโดยมีลักษณะการฝึกงานแตกต่างกันพอสมควรได้ดังนี้
ฝึกงานด้านเทคนิค ฝึกงานเฉพาะด้านตามความต้องการของนักศึกษา กำหนดเป็นวิชา
บังคับและกำหนดหน่วยกิต และบางแห่งจัดเป็นโปรแกรมพิเศษเฉพาะบรรณารักษศาสตร์ของ
โรงเรียน

ในปี 1970 คณะผู้วิจัยชุดเดียวกันนี้ได้ทำการสำรวจอีกครั้งหนึ่งจากโรงเรียน
บรรณารักษศาสตร์ 48 แห่ง พบว่า

24 แห่งจัดการฝึกงานให้แก่นักศึกษาที่เป็นบรรณารักษศาสตร์ของสมาคมโรงเรียน เพื่อ
ขอรับวุฒิปริญญาตรี และการฝึกงานของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์บางแห่งไม่ได้กำหนด
หน่วยกิต แต่นักศึกษาทุกคนต้องฝึกงานนอกจากผู้ที่มีประสบการณ์ด้านห้องสมุดตามเกณฑ์
ที่กำหนดไว้

10 แห่งจัดการฝึกงานตามความต้องการของนักศึกษา

14 แห่งไม่มีการฝึกงาน

สำหรับโรงเรียนที่ไม่จัดการฝึกงานในหลักสูตรนั้น ตอบว่าเห็นคุณค่าของการฝึกงาน ห้องสมุดแต่ที่ไม่จัดโปรแกรมการฝึกเพราะมีปัญหายุ่งยากในการจัดดำเนินงานด้านการนิเทศ และค่าใช้จ่ายในการฝึกงานสูง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรการสอนหลาย ๆ สาขาวิชามีปัญหาในการจัดโปรแกรมการฝึกงานมาก (Grotzinger. 1971 : 332 - 339)

เทียเจิน (Tietjen. 1977 : 61 - 62) ศึกษาเปรียบเทียบและ ประเมินผลโปรแกรมการศึกษารวมทั้งการฝึกงานของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับ การรับรองวิทยฐานะจากสมาคมห้องสมุดอเมริกันในปี 1975 เทียเจินติดต่อขอรายละเอียด จากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 62 แห่ง เมื่อนำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดมาศึกษาแล้ว เทียเจินสรุปเกี่ยวกับการฝึกงานไว้ดังนี้

โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 20 แห่ง จัดโปรแกรมการฝึกงานอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษามีประสบการณ์เกี่ยวกับงานห้องสมุดประเภทต่าง ๆ

10 แห่งจัดรายวิชาฝึกงานเพื่อให้นักศึกษาฝึกงานเฉพาะอย่าง

22 แห่งไม่มีรายวิชาการฝึกงานในหลักสูตร

การกำหนดหน่วยกิตของรายวิชาฝึกงานจะสัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมงที่ให้นักศึกษา ฝึกงาน ซึ่งแต่ละสถาบันกำหนดแตกต่างกันมากตั้งแต่ 30 ชั่วโมง ถึง 400 ชั่วโมง แต่ส่วนใหญ่กำหนด 120 ชั่วโมง

การประเมินผลการฝึกงานโดยทั่วไปจะเป็นการประเมินผลร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และบรรณารักษ์ผู้ควบคุมการฝึกงาน และโดยปกติอาจารย์นิเทศก์จะเป็น ผู้ตัดสินเกรด 18% ของโรงเรียนที่จัดรายวิชาการฝึกงานจะประเมินผลโดยตัดสินได้-ตก แต่อีก 83% ตัดสินเกรดตามเกณฑ์ปกติ

นอกจากจะศึกษารายละเอียดจากข้อมูลที่ได้รับจากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ต่าง ๆ แล้ว เทียเจินยังได้เลือกไปเยี่ยมชมกิจการโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ 13 แห่ง พบว่า 3 แห่ง ไม่ได้จัดรายวิชาการฝึกงานในหลักสูตร 5 แห่งจัดรายวิชานี้สำหรับนักศึกษา ที่เป็น School media specialist และอีก 5 แห่ง จัดเป็นวิชาเลือก

ในประเทศอังกฤษได้มีผู้ทำการสำรวจเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดในปี 1970 โดยเอ็ดเวิร์ดส์กับคณะได้สำรวจตามโครงการของคณะกรรมการการศึกษาสมาคมห้องสมุด (Library Association Education Committee) คณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และกลุ่มตัวอย่างห้องสมุดทุกประเภท และทุกขนาด 500 แห่ง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2 ใน 3 ของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ จักรายวิชาการฝึกงานและเห็นว่าการฝึกงานเป็นส่วนสำคัญในการฝึกอาชีพบรรณารักษ์ ทั้งนี้ควรมีการกำหนดมาตรฐานในการฝึกงาน การนิเทศงานโดยแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นผู้สร้างมาตรฐานดังกล่าว

ส่วนกลุ่มตัวอย่างห้องสมุดที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนควรติดตามนิเทศและติดต่อนักศึกษาอย่างใกล้ชิดในระยะที่นักศึกษาออกฝึกงาน ห้องสมุดหลายแห่งยินดีที่จะรับนักศึกษาฝึกงานเพิ่มขึ้น ห้องสมุด 135 แห่ง ยังไม่ได้ร่วมมือกับโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งในจำนวนนี้ 52 แห่ง ยินดีร่วมมือแต่ยังขาดวัสดุอุปกรณ์ 64 แห่ง ยินดีให้ความร่วมมือแต่ยังไม่ได้รับการติดต่อจากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ และอีก 12 แห่ง เห็นว่าไม่ใชหน้าที่ของตนที่จะฝึกงานให้แก่ นักศึกษา นอกจากนี้ห้องสมุดบางแห่งให้ข้อเสนอที่จะจ่ายเงินตอบแทนแก่นักศึกษาในขณะที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในข้อเสนอนี้

สำหรับระยะเวลาในการฝึกงานมีห้องสมุดให้ความเห็นแตกต่างกันคือ ควรมีการฝึกงาน 4, 6 และ 8 สัปดาห์ ตามลำดับ (Edwards. 1972 : 34)

งานวิจัยในประเทศไทย

สำหรับการวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานห้องสมุดโดยตรงมีผู้ทำการศึกษาน้อยและยังไม่มีผู้ใดศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการฝึกงานห้องสมุดมาก่อน ไม่วาจะเป็นการฝึกงานในระดับใดก็ตาม แต่มีผลงานการวิจัยบางเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงการฝึกงานห้องสมุดบ้าง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยดังกล่าวมาเสนอในอันดับต่อไป

ทรงศรี อักษรเสือ (ทรงศรี อักษรเสือ 2520 : 128 - 131) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการฝึกงานห้องสมุดต่อการปฏิบัติงานอาชีพบรรณารักษ์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บัณฑิตแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานในห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในตำแหน่งต่าง ๆ บัณฑิตจำนวนมากที่สุดมีประสบการณ์ในการฝึกงานห้องสมุดและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง บัณฑิตผู้ปฏิบัติงานบางคนมีปัญหาด้านการจัดหนังสือ และทำบัตรรายการ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดนั้น บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีบังคับในหลักสูตรและควรส่งนิสิตนักศึกษาออกไปฝึกงานนอกสถานที่โดยฝึกงานในห้องสมุดต่าง ๆ ที่สถาบันคัดเลือกแล้วว่่าดี และเกือบครึ่งหนึ่งของบัณฑิต (46%) ให้ความเห็นว่าการฝึกงานควรจะมีคะแนนเป็นสองเท่าของวิชาอื่น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอแนะให้แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ใ้ปรับปรุงการฝึกงานห้องสมุดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ชุติมา สัจจามนต์ (ชุติมา สัจจามนต์ 2518 : 137 - 138) ได้ทำการสำรวจสถานการณ์การทำงานของบัณฑิตและมหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2516 โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือต้องการทราบการนำความรู้ที่ได้รับจากแผนกวิชาไปใช้ในการปฏิบัติงาน ผลการสำรวจพบว่า บัณฑิตและมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ ได้นำความรู้ที่ได้รับจากแผนกวิชาไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง และมากตามลำดับ สำหรับการฝึกงานห้องสมุด บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่าแผนกวิชาจัดดำเนินการได้เหมาะสมในระดับปานกลางและได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกงานหลายประการสรุปได้ดังนี้

1. ควรกำหนดให้นิสิตทุกคนได้ฝึกงานนอกสถานที่ เพราะนอกจากจะได้รับประสบการณ์แล้ว ยังเป็นโอกาสได้งานทำด้วยในกรณีที่มีตำแหน่งงานว่างในห้องสมุดที่ฝึกงาน

2. แผนวิชาควรเตรียมการในการส่งนิตไปฝึกงานอย่างมีแบบแผน อาจให้นิตเลือกสถานที่ฝึกงานหรือพิจารณาความเหมาะสมในค่านที่อยู่กับสถานที่ฝึกงานด้วย

3. แผนวิชาควรประสานงานอย่างใกล้ชิดกับผู้ควบคุมการฝึกงานในห้องสมุดที่ส่งนิตไป เพื่อให้ได้ผลสมความมุ่งหมาย

4. ไม่ควรให้มีการฝึกงานในห้องสมุดกลางอย่างเดียว เพราะเป็นตัวอย่างที่ดียังไม่ได้ ทำให้นิตได้รับประสบการณ์น้อย

5. ช่วงเวลาการฝึกงานนอกสถานที่ที่มีผู้เสนอแตกต่างกันคือ มีผู้เสนอให้ฝึกในช่วงปิดภาคปลายของปีที่ 3 โดยให้เหตุผลว่า ระยะเวลาานพอที่นิตจะได้รับประสบการณ์อย่างเพียงพอและยังช่วยให้ นิตพิสูจน์ความสนใจของตนเองที่มีต่อวิชาชีพนี้ ถ้าไม่ศรัทธาจริงก็อาจจะเปลี่ยนแนวได้ทัน และมีผู้เสนอให้ฝึกช่วงเวลาปิดภาคกลางในปีที่ 4

6. ควรกำหนดคะแนนฝึกงานให้มากพอกับความเหนื่อยยากของนิต เมื่อเปรียบเทียบกับวิชาอื่น ๆ ในหมวดวิชาเดียวกันและต่างหมวดด้วย

7. ควรปรับปรุงหอสมุดกลางให้เป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่นิต

จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เสนอไว้ข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าการฝึกงานเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการเตรียมตัวผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพบรรณารักษ์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าถ้าได้มีการศึกษาเรื่องการฝึกงานในค่านต่าง ๆ โดยละเอียดโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาและของบรรณารักษ์ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องร่วมกันในการฝึกงานทั้งสองฝ่ายก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับนี้ ตลอดจนผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการฝึกงานห้องสมุดกับวิทยาลัยครูจะได้นำไปประกอบการพิจารณาเพื่อหาทางช่วยเหลือปรับปรุง และแก้ไขสภาพการที่บกพร่องให้ดีขึ้น และการที่ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาปัญหาการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษาระดับ ป.กศ. สูงนี้ เพราะวิทยาลัยครูทุกแห่งถือปฏิบัติตามแนวนโยบายของสภาการฝึกหัดครูเหมือนกันหมด ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยนี้จึงอาจจะเป็นแรงกระตุ้นให้วิทยาลัยครูต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันหาทางแก้ไขและเสนอแนะต่อผู้บริหารระดับสูง เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น อันจะทำให้การผลิตบรรณารักษะระดับนี้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

1. วิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ระดับ ป.กศ. สูง
ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 11 แห่ง ดังนี้

ส่วนกลาง

- 1.1 วิทยาลัยครูจันทระเกษม
- 1.2 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ส่วนภูมิภาค

- 1.3 วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี
- 1.4 วิทยาลัยครูนครปฐม
- 1.5 วิทยาลัยครูนครราชสีมา
- 1.6 วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
- 1.7 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- 1.8 วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก
- 1.9 วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- 1.10 วิทยาลัยครูสงขลา
- 1.11 วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์

2. นักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ชั้น ป.กศ. สูงปีที่ 2 จาก
วิทยาลัยครู 11 แห่ง ในข้อ 1 ที่ออกฝึกงานในปีการศึกษา 2521 เลือกทำการ
ศึกษา 80% ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 352 คน โดยวิธีสุ่มตามระดับชั้น
(Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา จำนวน
280 คน

3. บรรณารักษ์ห้องสมุดที่รับผิดชอบงานแก่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูในการศึกษา 2521 เลือกทำการศึกษา 80% ของจำนวนบรรณารักษ์ทั้งหมด 99 คน โดยวิธีสุ่มตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบรรณารักษ์จำนวน 80 คน

จำนวนแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาที่ส่งไปทั้งสิ้น 280 ฉบับ ได้รับกลับคืน 270 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.42 เมื่อคัดเลือกรายฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออกแล้วเหลือแบบสอบถามที่ใช้ได้ 245 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.50 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

จำนวนแบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์ที่ส่งไปทั้งสิ้น 80 ฉบับ ได้รับกลับคืน 70 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.50 เมื่อคัดเลือกรายฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออกแล้วเหลือแบบสอบถามที่ใช้ได้ 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.50 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางภูมิศาสตร์แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนนักศึกษาและบรรณารักษ์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางภูมิศาสตร์

สถานภาพทาง ภูมิศาสตร์	นักศึกษา		บรรณารักษ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนกลาง	57	23.27	22	33.33
ส่วนภูมิภาค	188	76.73	44	66.67
รวม	245	100.00	66	100.00

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดขอบเขตของปัญหาการดำเนินงานของสมาคมต่าง ๆ
2. ออกแบบสำรวจปลายเปิดเพื่อถามปัญหาในแต่ละด้าน แล้วนำไปสำรวจกับนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ชั้น ป.กศ. สูง ปีที่ 2 จากวิทยาลัยครู จันทรมณฑลและวิทยาลัยครูนครราชสีมา จำนวน 40 คน ส่วนแบบสอบถามปลายเปิดสำหรับบรรณารักษ์นำไปสำรวจกับบรรณารักษ์ของสมาคมที่รับฝึกงานแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดจำนวน 20 คน
3. นำรายการปัญหาต่าง ๆ ที่รวบรวมได้สร้างแบบสอบถามขึ้นตามขอบเขตของปัญหาค้นต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ แล้วนำเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบและแก้ไข
4. นำแบบสอบถามไปทดลองกับนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ชั้น ป.กศ. สูง ปีที่ 2 ภาคค่ำ วิทยาลัยครูนครราชสีมาจำนวน 30 คน และแบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์นำไปทดลองกับนิสิตปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 30 คน
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อความบางตอนให้รัดกุมแล้วนำเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง จึงนำไปทดสอบจริงต่อไป

ลักษณะของแบบสอบถามมีดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ที่ตั้งและประเภทของห้องสมุดฝึกงาน จำนวนชั่วโมงที่ทำการฝึกงาน และหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการฝึกงาน

ตอนที่ 2 ปัญหาการฝึกงานห้องสมุดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งถามเกี่ยวกับปัญหาการฝึกงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหาส่วนตัว
2. ปัญหาการเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกงาน
3. ปัญหาภาระหน้าที่ของนักศึกษา
4. ปัญหาสถานสถานที่ฝึกงาน
5. ปัญหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
6. ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
7. ปัญหาการนิเทศของบรรณารักษ์
8. ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิต่างบรรณารักษศาสตร์ ประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดและการนิเทศการฝึกงาน ที่ตั้งและประเภทของห้องสมุด วิธีดำเนินการนิเทศการฝึกงาน

ตอนที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกงานห้องสมุดแก่นักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งถามปัญหาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครูกับสถานที่ฝึกงาน
2. ปัญหาความรู้พื้นฐานของนักศึกษา
3. ปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษา
4. ปัญหาสถานสถานที่ฝึกงาน
5. ปัญหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
6. ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
7. ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

การรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยขอความร่วมมือจากหัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์หรืออาจารย์วิทยาลัยครูให้แจกและรวบรวมแบบสอบถามแล้วส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ สำหรับวิทยาลัยครูในส่วนกลางและในจังหวัดใกล้เคียง ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. แบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์ ผู้วิจัยขอรายชื่อห้องสมุดที่รับฝึกงานจากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์วิทยาลัยครูแต่ละแห่ง แล้วจัดส่งและรับแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์

ผู้วิจัยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2522 จนถึงวันที่ 5 มีนาคม 2522

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามมาแล้วได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. แยกแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาและบรรณารักษ์ จำแนกตามสถานภาพทางภูมิศาสตร์
2. ตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อคัดเลือกรวบรวมเฉพาะฉบับที่ตอบอย่างสมบูรณ์ทุกตอน
3. แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ ได้ใช้วิธีหาความถี่ของตัวเลือกในแต่ละข้อ แล้วแปลงจำนวนความถี่เป็นอัตราส่วนร้อยละ
4. แบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้วิธีตรวจสอบให้คะแนนโดยกำหนดน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1
น้อย	มีค่าเท่ากับ 2
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
มาก	มีค่าเท่ากับ 4
มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5

5. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของค่าตอบแต่ละข้อ
6. เปรียบเทียบปัญหาในการฝึกงานห้องสมุดแต่ละค่านระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้อัตราส่วนวิกฤต (t -test)
7. ตรวจสอบพิจารณาปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากแบบสอบถามปลายเปิด แล้วสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ
อังคณา คันทิรัตน์ นานนท์ 2515 : 51)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความแปรปรวน (S^2) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ
อังคณา คันทิรัตน์ นานนท์ 2515 : 101)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ค่าความแปรปรวน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าอัตราส่วนวิกฤต (t-test) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา ตันศิริตานนท์ 2515 : 215)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$

แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤต

แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2

แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1

และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

N_1, N_2

แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S^2	แทน ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย
N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน อัตราส่วนวิกฤต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษา
- ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับบรรณารักษ์
- ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานห้องสมุดระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู
ส่วนกลาง และนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค
- ตอนที่ 4 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศการฝึกงานห้องสมุดแก่นักศึกษาระหว่าง
บรรณารักษ์ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค
- ตอนที่ 5 เปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา ระหว่างนักศึกษา
จากวิทยาลัยครูส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง
- ตอนที่ 6 เปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา ระหว่างนักศึกษา
จากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค
- ตอนที่ 7 อันคืบที่ของปัญหารวมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม
- ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษา

จากแบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักศึกษาเกี่ยวกับเพศ อายุ ประเภทของห้องสมุดที่ทำงาน ที่พักในระยะฝึกงาน จำนวนชั่วโมงที่ฝึกงาน และหน้าที่สอนนอกเหนือจากการฝึกงาน เมื่อนำมาแจกแจงความถี่และวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาจำแนกตามสถานภาพทางภูมิศาสตร์

รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษา	ส่วนกลาง (N = 57)		ส่วนภูมิภาค (N = 188)		รวม (N = 245)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ						
ชาย	13	22.81	39	20.74	52	21.22
หญิง	44	77.19	149	79.26	193	78.78
2. อายุ						
18 - 20 ปี	38	66.67	98	52.13	136	55.51
21 ปีขึ้นไป	19	33.33	90	47.87	109	44.49
3. ประเภทของห้องสมุดที่ฝึกงาน						
ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	1	1.75	17	9.04	18	7.35
ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	27	47.37	58	30.85	85	34.70
ห้องสมุดวิทยาลัย	16	28.07	80	42.55	96	39.18
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	7	12.28	23	12.23	30	12.24
ห้องสมุดประชาชน	2	3.51	2	1.06	4	1.63
ห้องสมุดเฉพาะ	4	7.02	8	4.23	12	4.90

ตาราง 2 (ต่อ)

รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษา	ส่วนกลาง (N = 57)		ส่วนภูมิภาค (N = 188)		รวม (N = 245)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. <u>ที่พักในระยะเวลาฝึกงาน</u>						
บ้านพักของตนเอง	39	68.42	82	43.62	121	49.39
บ้านเช่าหรือหอพักเอกชน	18	31.58	50	26.60	68	27.76
หอพักวิทยาลัย	—	—	24	12.76	24	9.79
บ้านพักสถานที่ฝึกงาน	—	—	32	17.02	32	13.06
5. <u>จำนวนชั่วโมงที่ฝึกงานต่อหนึ่งสัปดาห์</u>						
น้อยกว่า 10 ชั่วโมง	—	—	14	7.45	14	5.71
10 — 20 ชั่วโมง	5	8.77	7	3.72	12	4.90
21 — 30 ชั่วโมง	30	52.63	32	17.02	62	25.31
มากกว่า 30 ชั่วโมง	22	38.60	135	71.81	157	64.08
6. <u>หน้าที่สอนนอกเหนือจากการฝึกงานห้องสมุด</u>						
ไม่ได้อสอน	47	82.46	140	74.47	187	76.33
สอน	10	17.54	48	25.53	58	23.67

จากตาราง 2 แสดงว่านักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 78.78 และมีอายุ 18 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.51 อายุ 21 ปีขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 44.49 นักศึกษาฝึกงานในหอสมุดวิทยาลัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.18 รองลงมาคือหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 34.70 ส่วนที่น้อยที่สุดคือหอสมุด ประชาชน คิดเป็นร้อยละ 1.63 ในระยะฝึกงานนักศึกษาพักที่บ้านพักของตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.39 รองลงมาคือพักที่บ้านเช่าหรือหอพักเอกชนคิดเป็นร้อยละ 27.76 นักศึกษาส่วนน้อยพักในหอพักวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 9.79 จำนวนชั่วโมงที่นักศึกษาฝึกงาน ท่อหนึ่งสัปดาห์มากที่สุด คือฝึกงานมากกว่า 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 64.08 รองลงมาคือฝึกงาน 21 - 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 25.31 และน้อยที่สุดคือ ฝึก 10 - 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 4.90 นักศึกษาส่วนใหญ่ฝึกงานหอสมุดเพียง อย่างเดียวโดยไม่ไ้สอน คิดเป็นร้อยละ 76.33 ส่วนนักศึกษาที่ทำหน้าที่สอนด้วย คิดเป็น ร้อยละ 23.67

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับบรรณารักษ์

มีรายละเอียดเกี่ยวกับบรรณารักษ์ในคานต่าง ๆ ดังนี้

2.1 รายละเอียดส่วนตัวเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิต่างบรรณารักษศาสตร์ ประเภทของหอสมุดที่ทำงานในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงานหอสมุด ประสบการณ์ ในการนิเทศการฝึกงาน หน้าที่สอนนอกเหนือจากงานบรรณารักษ์ และฝึกงานแก่นักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 รายละเอียดส่วนตัวของบรรณารักษ์

รายละเอียดเกี่ยวกับบรรณารักษ์	ส่วนกลาง (N = 22)		ส่วนภูมิภาค (N = 44)		รวม (N = 66)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. <u>เพศ</u>						
ชาย	1	4.55	10	22.73	11	16.67
หญิง	21	95.45	34	77.27	55	83.33
2. <u>อายุ</u>						
ต่ำกว่า 25 ปี	2	9.09	2	4.55	4	6.06
25 - 30 ปี	10	45.45	15	34.09	25	37.88
31 - 35 ปี	5	22.73	7	15.91	12	18.18
36 - 40 ปี	4	18.18	11	25.00	15	22.73
41 ปีขึ้นไป	1	4.55	9	20.45	10	15.15
3. <u>วุฒิทางบรรณารักษศาสตร์</u>						
ไม่ได้รับการศึกษาอบรมทาง บรรณารักษศาสตร์โดยตรง	—	—	14	31.82	14	21.21
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	9.09	7	15.91	9	13.64
ปริญญาตรี	9	40.91	7	15.91	16	24.24
อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร ชั้นสูงเฉพาะ	8	36.36	6	13.63	14	21.21
ปริญญาโท	3	13.64	10	22.73	13	19.70

ตาราง 3 (ต่อ)

รายละเอียดเกี่ยวกับบรรณารักษ์	ส่วนกลาง (N = 22)		ส่วนภูมิภาค (N = 44)		รวม (N = 66)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. ประเภทของห้องสมุด						
ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	—	—	6	13.63	6	9.09
ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	15	68.18	21	47.73	36	54.55
ห้องสมุดวิทยาลัย	3	13.64	11	25.00	14	21.21
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	1	4.55	3	6.82	4	6.06
ห้องสมุดประชาชน	2	9.09	2	4.55	4	6.06
ห้องสมุดเฉพาะ	1	4.55	1	2.27	2	3.03
5. ประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุด						
1 – 5 ปี	16	72.73	24	54.54	40	60.60
6 – 10 ปี	3	13.64	8	18.18	11	16.67
11 – 15 ปี	2	9.09	10	22.73	12	18.18
16 ปีขึ้นไป	1	4.55	2	4.55	3	4.55
6. ประสบการณ์ในการนิเทศการปฏิบัติงาน						
1 ปี	11	50.00	20	45.45	31	46.97
2 ปี	4	18.18	12	27.27	16	24.24
3 ปี	2	9.09	6	13.64	8	12.12
4 ปี	1	4.55	1	2.27	2	3.03
5 ปี	2	9.09	3	6.82	5	7.58
6 ปี	2	9.09	2	4.55	4	6.06

ตาราง 3 (ต่อ)

รายละเอียดเกี่ยวกับบรรณารักษ์	ส่วนกลาง (N = 22)		ส่วนภูมิภาค (N = 44)		รวม (N = 66)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. <u>หน้าที่สอนนอกเหนือจากงาน</u> <u>บรรณารักษ์และฝึกงานแก่นักศึกษา</u>						
<u>ไม่</u> ใดสอน	13	59.09	11	25.00	24	36.36
สอน	9	40.91	33	75.00	42	63.64

จากตาราง 3 แสดงว่าบรรณารักษ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 83.33 ส่วนเพศชายมีเพียงร้อยละ 16.67 บรรณารักษ์อายุ 25 - 30 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.88 รองลงมาคืออายุ 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.73 ส่วนบรรณารักษ์ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.06 ในด้านวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 24.24 รองลงมาคือ วุฒิปริญญาหรือประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ และไม่ได้รับการศึกษาอบรมทางบรรณารักษศาสตร์โดยตรง คิดเป็นร้อยละ 21.21 เท่ากัน บรรณารักษ์ที่มีต่ำกว่าปริญญาตรีมีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.64 ประเภทของห้องสมุดที่บรรณารักษ์ทำงานในปัจจุบัน เป็นห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมาเป็นห้องสมุดวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 21.21 และที่น้อยที่สุดคือห้องสมุดเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 3.03 บรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุด 1 - 5 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.60 รองลงมาคือ 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.18 และมีน้อยที่สุดคือทำงาน 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.55 ในด้านประสบการณ์ในการนิเทศการฝึกงานแก่นักศึกษา (รวมทั้งนักศึกษาบรรณารักษ์ระดับอนุปริญญา) บรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ 1 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.97 รองลงมาคือ 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.24 และบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ 4 ปี มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.03 บรรณารักษ์ต้องทำหน้าที่สอน

นอกเหนือจากหน้าที่ในห้องสมุดและฝึกงานแก่นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.64

2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการนิเทศการฝึกงานแก่นักศึกษา
ของบรรณารักษ์

ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 4 - 9

ตาราง 4 ความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกงานห้องสมุดระดับ ป.กศ.สูง ของบรรณารักษ์

ความเข้าใจจุดมุ่งหมายของ การฝึกงานห้องสมุด	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เข้าใจเลย	—	—	—	—	—	—
เข้าใจน้อย	—	—	3	6.82	3	4.55
เข้าใจพอประมาณ	10	45.45	16	36.36	26	39.39
เข้าใจดีแล้ว	12	54.55	25	56.82	37	56.06
รวม	22	100	44	100	66	100

จากตาราง 4 แสดงว่าบรรณารักษ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกงานระดับ ป.กศ.สูง ดีแล้ว คิดเป็นร้อยละ 56.06 บรรณารักษ์เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกงานพอประมาณ คิดเป็นร้อยละ 39.39 และไม่มีบรรณารักษ์ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกงานห้องสมุดระดับ ป.กศ.สูงเลย

ตาราง 5 วิธีการดำเนินงานหอสมุดแก่นักศึกษาของบรรณารักษ์

วิธีการดำเนินงานแก่นักศึกษา	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มอบหมายงานแก่นักศึกษาโดยไม่แนะนำ	—	—	4	9.09	4	6.06
ให้คำแนะนำก่อนให้นักศึกษาฝึก	9	40.91	15	34.09	24	36.36
ปฏิบัติงานแล้วให้นักศึกษาฝึกทำที่ละขั้นตอน	13	59.09	22	50.00	35	53.03
ปฏิบัติงานทั้งหมดแล้วให้นักศึกษาฝึกทำรวมเดียว	—	—	3	6.82	3	4.55
รวม	22	100	44	100	66	100

จากตาราง 5 แสดงว่าบรรณารักษ์ปฏิบัติงานแล้วให้นักศึกษาฝึกทำที่ละขั้นตอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.53 รองลงมาคือให้คำแนะนำก่อนให้นักศึกษาฝึกคิดเป็นร้อยละ 36.36 และวิธีปฏิบัติที่บรรณารักษ์ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ปฏิบัติงานทั้งหมดแล้วให้นักศึกษาฝึกทำรวมเดียว คิดเป็นร้อยละ 4.55

ตาราง 6 การตรวจแก้ไขงานที่บรรณารักษ์มอบหมายให้นักศึกษาฝึกหัด

การตรวจแก้ไขงาน	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้อะไรตรวจแก้ไขงาน	—	—	1	2.27	1	1.52
ตรวจแก้ไขงานบางอย่าง	7	31.82	27	61.37	34	51.51
ตรวจแก้ไขงานทุกขั้นตอน	13	59.09	15	34.09	28	42.42
ตรวจแก้ไขงานรวบแก้ไขเมื่อฝึกครบทุกขั้นตอน	2	9.09	1	2.27	3	4.55
รวม	22	100	44	100	66	100

จากตาราง 6 แสดงว่าบรรณารักษ์ตรวจแก้ไขงานบางอย่างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.51 รองลงมาคือตรวจแก้ไขงานทุกขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 42.42 ส่วนบรรณารักษ์ที่ไม่ได้ตรวจแก้ไขงานเลยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.52 และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะเห็นว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางตรวจแก้ไขงานทุกขั้นตอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.09 บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคตรวจแก้ไขงานบางอย่างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.37

ตาราง 7 การจัดสัมมนาปัญหาการฝึกงานของสมุคที่บรรณารักษ์จัดร่วมกับนักศึกษา

การจัดสัมมนา	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สัปดาห์ละครั้ง	3	13.64	9	20.45	12	18.18
2 สัปดาห์ครั้ง	4	18.18	7	15.91	11	16.67
เดือนละครั้ง	6	27.27	8	18.18	14	21.21
หลังจากจบการฝึกงาน	2	9.09	1	2.27	3	4.55
ไม่ได้กำหนดแน่นอน	6	27.27	11	25.00	17	25.76
ไม่เคยจัดสัมมนา	1	4.55	8	18.18	9	13.64
รวม	22	100	44	100	66	100

จากตาราง 7 แสดงว่าการจัดสัมมนาปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานที่บรรณารักษ์จัดร่วมกับนักศึกษา ไม่ได้กำหนดแน่นอน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.76 รองลงมาคือจัดสัมมนาเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.21 และที่น้อยที่สุดคือ จัดสัมมนาหลังจากจบการฝึกงาน คิดเป็นร้อยละ 4.55 เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะเห็นว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางจัดสัมมนาปัญหาเดือนละครั้ง และไม่ได้กำหนดแน่นอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.27 เท่ากัน บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคจัดสัมมนาปัญหาโดยไม่ได้กำหนดแน่นอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตาราง 8 การรวมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์ของบรรณารักษ์

การรวมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สัปดาห์ละครั้ง	—	—	5	11.36	5	7.58
2 สัปดาห์ครั้ง	—	—	3	6.82	3	4.55
เดือนละครั้ง	12	54.55	10	22.73	22	33.33
ภาคเรียนละครั้ง	7	31.82	8	18.18	15	22.73
ไม่แน่นอน	—	—	7	15.91	7	10.61
ไม่เคยรวมปรึกษา	3	13.64	11	25.00	14	21.21
รวม	22	100	44	100	66	100

จากตาราง 8 แสดงว่าบรรณารักษ์โดยรวมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์เดือนละครั้ง เป็นจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือรวมปรึกษาภาคเรียนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.73 และน้อยที่สุดคือ รวมปรึกษา 2 สัปดาห์ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.55

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะเห็นว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางรวมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์เดือนละครั้งเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.55 ส่วนบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคไม่เคยรวมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตาราง 9 ความเต็มใจในการฝึกงานของสมุคแก่นักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง

ความเต็มใจ	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	—	—	—	—	—	—
ค่อนข้างน้อย	—	—	2	4.55	2	3.03
ปานกลาง	4	18.18	5	11.36	9	13.64
ค่อนข้างมาก	9	40.91	17	38.64	26	39.39
มากที่สุด	9	40.91	20	45.45	29	43.94
รวม	22	100	44	100	66	100

จากตาราง 9 แสดงว่าบรรณารักษ์มีความเต็มใจฝึกงานแก่นักศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.94 รองลงมาคือ เต็มใจค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 39.39 และไม่มีบรรณารักษ์แสดงความเต็มใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานของสมุคระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค

จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งถามเกี่ยวกับปัญหาการฝึกงานของสมุคของนักศึกษาในคานต่าง ๆ เมื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย โดยใช้ t -test แล้ว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคานต่าง ๆ แสดงในตาราง 10 - 17 สำหรับคะแนนเฉลี่ยของปัญหาแต่ละข้อที่ระบุความสำคัญของปัญหา เรียงลำดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 แสดงว่าปัญหานั้นมีความสำคัญน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 แสดงว่าปัญหานั้นมีความสำคัญน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แสดงว่าปัญหาข้อนี้มีความสำคัญปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แสดงว่าปัญหาข้อนี้มีความสำคัญมาก
 คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แสดงว่าปัญหาข้อนี้มีความสำคัญมากที่สุด

ตาราง 10 เปรียบเทียบปัญหาส่วนตัวระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	การรายจ่าย					
	1.1 ค่าอาหาร	2.2105	1.1333	2.3138	1.3928	.6525
	1.2 ค่าที่พักอาศัย	1.4912	.7185	1.4255	.5879	.5239
	1.3 ค่าพาหนะ	2.2280	1.2505	1.7978	1.1459	2.5714*
	1.4 ค่าเครื่องแต่งกาย	2.0350	.9271	1.6436	.7972	2.7389**
	1.5 ค่าวัสดุอุปกรณ์	2.0526	.9793	1.8138	.8901	1.6167
2	สุขภาพกาย	2.0701	.8163	1.9308	.8026	1.0227
3	สุขภาพจิต	2.4912	1.3257	2.2659	1.2336	1.3060
4	การเดินทางไป – กลับระหว่างที่พักกับสถานที่ฝึกงาน	2.3333	1.5475	1.9574	1.4954	2.0080*
5	ความสัมพันธ์กับเจ้านายหรือบุคลากรอื่นในสถานที่ฝึกงาน	2.5087	1.1113	2.1968	1.4636	1.8925
6	ความสัมพันธ์กับผู้บริหารท้องถิ่น	2.2456	.9385	2.3138	1.2645	.4486

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
7	ความสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา ฝึกงาน	2.0350	1.1772	1.9521	1.5001	.4905
	รวม	2.1562	.4205	1.9507	.4184	2.0970*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 แสดงว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อปรากฏว่า ปัญหาส่วนตัวด้านรายจ่ายค่าพาหนะและการเดินทางไป - กลับ ระหว่างที่พักกับสถานที่ฝึกงาน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหารายจ่ายค่าเครื่องแต่งกายมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญหาส่วนตัวที่นักศึกษาสองกลุ่มนี้ประสบ จัดว่าเป็นปัญหาระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางเท่ากับ 2.1562 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคเท่ากับ 1.9507

ตาราง 11 เปรียบเทียบปัญหาการเตรียมนักศึกษาออกฝึกงานระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู
ส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค

ข้อ ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	ยังเรียนรายวิชาเอกไม่ครบตาม หลักสูตร	2.1929	1.8368	2.2765	1.6770	.4124
2	รายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่ เพียงพอที่จะนำไปฝึกปฏิบัติงาน	2.3508	1.0530	2.0904	1.2269	1.6501
3	รายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่ สัมพันธ์กับการนำไปฝึกปฏิบัติจริง	1.9298	.7091	1.9308	1.0164	.0074
4	ความรู้ภาคทฤษฎีไม่เพียงพอ	2.2631	.6616	2.3404	.9208	.6020
5	การฝึกภาคปฏิบัติจากวิทยาลัย ไม่เพียงพอ	2.6315	1.1295	2.5425	1.4793	.4086
6	ประเภทของห้องสมุดที่จัดให้ฝึกงาน ไม่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถ ของนักศึกษา	1.8596	.7656	1.8297	.8584	.2231
7	ไม่ได้ฝึกงานในห้องสมุดที่เลือกไว้	1.6315	1.1653	1.5851	1.1316	.2855
8	ไม่ได้ออกศึกษาสภาพห้องสมุดที่จะไป ฝึกงานล่วงหน้า	2.9122	1.6527	2.7393	2.1295	.8623
9	ไม่ได้รับการปฐมนิเทศเฉพาะวิชา จากวิทยาลัย	2.2807	1.4196	2.0638	1.8994	1.1598
	รวม	2.2241	.3207	2.1619	.5054	.0627

จากตาราง 11 แสดงว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาการเรียนนักศึกษาก่อนออกฝึกงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัญหาค้นหาการเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกงานที่นักศึกษาสองกลุ่มนี้ประสบ จักว่าเป็นปัญหาระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางเท่ากับ 2.2241 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคเท่ากับ 2.1619

ตาราง 12 เปรียบเทียบปัญหาภาระหน้าที่ของนักศึกษาระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	งานด้านเทคนิค					
	1.1 การจัดหาและสั่งซื้อหนังสือ	1.9473	1.2292	2.1914	1.5780	1.4126
	1.2 การลงทะเบียนหนังสือและ ประทับตรา	2.0877	1.0457	2.0053	1.1924	.5251
	1.3 การวิเคราะห์เลขหมู่และ ทำบัตรรายการ	2.6842	1.2911	2.9255	1.4701	1.3836
	1.4 การพิมพ์บัตรรายการ	2.2105	1.2047	2.6436	1.7811	2.4776*
	1.5 การเตรียมหนังสือก่อน นำออกบริการ	2.0877	1.0100	2.1276	1.1278	.2592
	1.6 การเรียงบัตรรายการ	2.2982	.9986	2.1808	1.0365	.7738
	1.7 การซ่อมหนังสือ	2.2631	1.9115	2.4787	1.8444	1.0360
2	งานด้านบริการ					
	2.1 บริการจ่าย - รับ	1.9649	1.2485	2.0425	1.3349	.4559

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
3	2.2 การจัดหนังสือขึ้นชั้น	2.4736	1.7179	2.3510	1.6299	.6229
	2.3 การทำบรรณนิเทศน์	2.1578	1.0637	2.0212	1.0369	.8801
	2.4 การทำบรรณานุกรม	2.3859	.8839	2.0638	1.2685	2.1602*
	2.5 การบริการตอบคำถาม	2.3859	1.0267	2.2446	1.3192	.8937
	2.6 การจัดนิทรรศการ	2.3859	1.0267	2.5106	1.0796	.5559
	2.7 การจัดและตกแต่งห้องสมุด	2.3508	1.0888	2.2925	1.2454	.3636
	งานคานวารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร					
	3.1 การเตรียมวารสารและ หนังสือพิมพ์ก่อนนำออกบริการ	1.8070	.9442	1.8510	1.1434	.2929
	3.2 การจัดทำครรชนวารสาร	2.5263	1.1107	2.1648	1.1757	2.2579*
	3.3 การทำกฤตภาค	2.2982	.9629	1.8882	1.1369	2.7134**
	3.4 การจัดจุลสาร	2.3157	1.1126	2.0319	1.1752	1.7693
	3.5 การจัดทำรูปภาพ	2.2982	1.1058	1.9095	1.1306	2.4385*
	รวม	2.2585	.3753	2.1797	.2583	.8831

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 แสดงว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ประสบปัญหา
ด้านภาระหน้าที่ของนักศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณา

ปัญหาเป็นรายข้อปรากฏว่าปัญหาการพิมพ์บัตรรายการ การทำบรรณานุกรม การจัดทำครรชนีวารสาร การจัดทำรูปภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัญหาการทำถุณภาค มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญหาคำนวณภาระหน้าที่ของนักศึกษาที่นักศึกษาสองกลุ่มนี้ประสบ จักว่าเป็นปัญหาระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางเท่ากับ 2.2585 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค เท่ากับ 2.1797

ตาราง 13 เปรียบเทียบปัญหาคำนวณสถานที่ปฏิบัติงานระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	ห้องสมุดปฏิบัติงานอยู่ห่างไกลจากวิทยาลัยครู	2.6140	1.5625	1.9468	1.4439	3.5641**
2	ห้องสมุดคับแคบ	2.4736	1.3964	2.1382	1.5956	1.8499
3	อากาศในหอสมุดร้อนอบอ้าว	2.2105	1.2405	2.0000	1.2190	1.2544
4	แสงสว่างในหอสมุดไม่เพียงพอ	2.0701	1.2091	1.7553	.9557	1.9420
5	ไม่มีที่นั่งเฉพาะสำหรับนักศึกษาฝึกงาน	2.7543	2.0098	2.3138	1.9703	2.0613*
6	ระยะเวลาเปิดบริการของหอสมุดไม่เหมาะสม	2.1578	1.2067	1.7659	1.0357	2.4028*
7	หอสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง	2.6491	1.5888	2.1117	1.5863	2.8239**
	รวม	2.4110	.6545	2.0167	.5700	3.2728**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 แสดงว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
ประสบปัญหาค่านสถานที่ฝึกงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณา
ปัญหาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าปัญหาไม่มีที่นั่งเฉพาะสำหรับนักศึกษาฝึกงาน ระยะเวลา
เปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนปัญหาห้องสมุดฝึกงานอยู่ทางไกลจากวิทยาลัยครู และห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุน
จากผู้บริหารระดับสูง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญหาค่านสถานที่ฝึกงานที่นักศึกษาสองกลุ่มนี้ประสบ โดยส่วนรวมเป็นปัญหา
ระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางเท่ากับ
2.4110 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษา จากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคเท่ากับ 2.0167

ตาราง 14 เปรียบเทียบปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู
ส่วนกลาง และนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	ไม่มีหนังสือหรือคู่มือหนังสือ	2.2807	1.2769	1.9680	1.1968	1.8437
2	ไม่มีแผนผังหรือคู่มือสำหรับจัด นิทรรศการ	2.4210	1.4621	2.0212	1.3792	2.2039*
3	ไม่มีคู่มือรายการ	1.6842	1.1483	1.5053	.8822	1.1365
4	ไม่มีหนังสือใหม่ให้นักศึกษาฝึก วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ	2.1578	1.3137	1.9468	1.3231	1.2175
5	ไม่มีเครื่องพิมพ์	2.2631	1.6972	1.7765	1.5540	2.4979*
6	ไม่มีเครื่องมือสำหรับซ่อมหนังสือ	2.5789	1.7479	2.4148	2.2010	.7981
7	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มีอยู่ไม่เพียงพอ	2.7192	1.3126	2.5425	2.0460	.9603
8	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มีอยู่ล้าสมัย	2.7719	1.4289	2.2978	1.4935	2.6121**
9	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อยู่ใน สภาพชำรุด	2.7017	1.6057	2.2180	1.3156	2.5824**
10	การเบิกจ่ายอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ล่าช้า	2.6491	1.0888	2.3138	1.8206	1.9770*
	รวม	2.4298	.6067	2.1053	.4671	2.8320**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 แสดงว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบ
 ปัญหาการอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ปรากฏว่า ปัญหาไม่มีแผนผังหรือคู่มือสำหรับจัดนิทรรศการ
 ไม่มีเครื่องพิมพ์ดีด การเบิกจ่ายอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัย
 สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัญหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มีอยู่ล้าสมัย อุปกรณ์
 เครื่องมือ เครื่องใช้ อยู่ในสภาพชำรุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญหาการอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่นักศึกษาสองกลุ่มนี้ประสบ โดยส่วนรวมเป็น
 ปัญหาระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางเท่ากับ
 2.4298 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคเท่ากับ 2.1053

ตาราง 15 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู
ส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	อาจารย์นิเทศมีจำนวนน้อย	2.8070	1.4798	2.8989	2.2410	.4727
2	อาจารย์นิเทศไม่ใช่อาจารย์จาก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์	1.3684	.7010	1.3404	.8031	.2182
3	อาจารย์นิเทศมีประสบการณ์ เกี่ยวกับงานห้องสมุดน้อย	1.6140	.9196	1.5425	1.1584	.4792
4	อาจารย์นิเทศออกนิเทศน้อยครั้ง	3.1403	1.5512	2.8351	2.7050	1.4968
5	คำแนะนำของอาจารย์นิเทศมักขัด แย้งกับของบรรณารักษ์	1.9298	.9235	1.7021	1.3225	1.4940
6	อาจารย์นิเทศขาดการประสานงาน กับสถานที่ปฏิบัติงาน	2.5438	1.4308	2.3404	2.3860	1.0462
7	อาจารย์นิเทศไม่มีเวลาร่วมปรึกษา กับนักศึกษา	2.8596	2.4442	2.6170	2.3335	1.0327
	รวม	2.2957	.5173	2.1831	.7037	.9945

จากตาราง 15 แสดงว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบปัญหา
ด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัญหาด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศที่นักศึกษาสองกลุ่มนี้ประสบ โดยส่วนรวมจัดว่าเป็น
ปัญหาระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางเท่ากับ 2.2957
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคเท่ากับ 2.1831

ตาราง 16 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศของบรรณารักษ์ ระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	บรรณารักษ์ไม่ได้ศึกษาอบรมทาง บรรณารักษศาสตร์โดยตรง	1.8070	1.2656	1.8244	1.6962	.0985
2	บรรณารักษ์มีประสบการณ์เกี่ยวกับ งานห้องสมุดน้อย	1.8947	1.2029	1.9627	1.6615	.3930
3	บรรณารักษ์ไม่มีเวลาดูแลนักศึกษา ฝึกงานอย่างใกล้ชิด	2.3157	1.2555	2.5053	1.8769	1.0604
4	ไม่ให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา	2.1578	1.6708	1.9521	1.6286	1.0559
5	ไม่กำหนดขั้นตอนการฝึกงาน อย่างเป็นระบบ	2.5789	1.8909	2.1489	1.7315	2.0914*
6	มอบหมายงานให้นักศึกษาทำ มากกว่าเวลาที่มียุ	2.3508	1.5888	2.2234	1.5433	.6715
7	มอบหมายงานให้นักศึกษาทำโดย ไม่คำนึงถึงความสามารถและความ ถนัดของแต่ละบุคคล	2.6842	1.7821	2.1595	1.3966	2.6702**
8	มอบหมายงานให้นักศึกษาทำโดย ไม่สัทธิหรือแนะนำการทำงาน	2.4912	1.5757	2.3563	1.7918	.7004
	รวม	2.2872	.7801	2.1436	.5975	1.1057

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
 ประสบปัญหาคำนการนิเทศของบรรณารักษ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
 แต่เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าปัญหาบรรณารักษ์ไม่ได้กำหนดขั้นตอนของการ
 ฝึกงานอย่างเป็นระบบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหา
 บรรณารักษ์มอบหมายงานให้นักศึกษาทำโดยไม่คำนึงถึงความสามารถและความถนัดของ
 แต่ละบุคคล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญหาคำนการนิเทศของบรรณารักษ์ที่นักศึกษาสองกลุ่มนี้ประสบ จัดว่าเป็นปัญหา
 ระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางเท่ากับ
 2.2872 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคเท่ากับ 2.1436

ตาราง 17 เปรียบเทียบปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน ระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู
ส่วนกลาง และนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=57)		ส่วนภูมิภาค (N=188)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการฝึกงานที่วิทยาลัยครูกำหนดยุ่งยากซับซ้อน	2.3508	1.0174	2.0904	1.1199	1.6898
2	รายละเอียดในการวัดและประเมินผลมีมากเกินไป	2.4385	1.0006	2.2553	1.0895	1.2005
3	อาจารย์ในเทศก์มีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป	2.2456	1.1528	2.2021	1.2850	.2645
4	บรรดาศักดิ์มีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป	2.7894	1.3834	2.2553	1.4103	3.0005**
5	การวัดและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม	2.8421	1.3495	2.2872	1.5640	3.1069**
6	นักศึกษาไม่ทราบรายละเอียดในการวัดและประเมินผลการฝึกงาน	2.5263	1.5393	2.2446	1.6936	1.4849
7	นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	3.2631	2.5542	3.0372	1.9931	.9600
8	นักศึกษาไม่มีโอกาสทราบผลการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง	3.2456	1.7598	3.0212	2.1170	1.0946
	รวม	2.6907	.6942	2.4215	.7348	2.1224*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าปัญหามรรครักมีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป การวัดและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญหาคำถามการวัดและประเมินผลการฝึกงานที่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางประสบ จักว่าเป็นปัญหาระดับปานกลาง กล่าวคือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 2.6907 นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคประสบปัญหาระดับน้อย กล่าวคือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 2.4215

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศการฝึกงานของสมุคแก่นักศึกษา ระหว่างมรรครักในส่วนกลางและมรรครักในส่วนภูมิภาค

จากแบบสอบถามสำหรับมรรครักตอนที่ 2 ซึ่งถามเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการฝึกงานของสมุคแก่นักศึกษาในคานต่าง ๆ เมื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย โดยใช้ t-test ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคานต่าง ๆ แสดงในตาราง 18 - 24

สำหรับคะแนนเฉลี่ยของปัญหาแต่ละข้อที่ระบุความสำคัญของปัญหาเรียงลำดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49	แสดงว่าปัญหาข้อนี้มีความสำคัญน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49	แสดงว่าปัญหาข้อนี้มีความสำคัญน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49	แสดงว่าปัญหาข้อนี้มีความสำคัญปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49	แสดงว่าปัญหาข้อนี้มีความสำคัญมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00	แสดงว่าปัญหาข้อนี้มีความสำคัญมากที่สุด

ตาราง 18 เปรียบเทียบปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครูกับสถานที่ฝึกงาน ระหว่าง
บรรณารักษ์ในส่วนกลาง และบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

ข้อ ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=22)		ส่วนภูมิภาค (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	วิทยาลัยครูขอความร่วมมือจาก ห้องสมุดในเวลาระชั้นชิด	1.7727	1.1363	2.0454	1.2535	.9639
2	วิทยาลัยไม่ได้ติดต่อขอความร่วมมือ จากบรรณารักษ์โดยตรง	1.6363	1.0995	1.7500	1.3080	.4030
3	วิทยาลัยไม่ได้จัดส่งรายละเอียด เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาเอกบรรณารักษ์ ศาสตร์ให้	2.1818	2.4414	2.8409	2.3228	1.6294
4	บรรณารักษ์ไม่ทราบรายละเอียดที่ วิทยาลัยต้องการให้นักศึกษาได้รับ การฝึก	1.2727	0.2077	2.5000	2.1161	5.1244**
5	บรรณารักษ์ไม่ได้รับคู่มือการฝึกงาน จากวิทยาลัย	2.0000	1.7142	2.8409	2.6017	2.2720*
6	บรรณารักษ์ไม่มีโอกาสเข้าร่วมการ สัมมนาปัญหาการฝึกงานที่วิทยาลัย จัดขึ้นในระยะที่ฝึกงาน	3.5454	2.0689	3.5681	2.2973	.0593
7	วิทยาลัยมอบการะส่วนให้อยู่ให้ สถานที่ฝึกงานรับผิดชอบ	2.9545	2.4261	3.2045	2.4454	.6140
	รวม	2.1950	.3938	2.6461	.7028	2.4510*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 แสดงว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสพปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครูกับสถานที่ฝึกงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าปัญหาบรรณารักษ์ไม่ได้รับคู่มือการฝึกงานจากวิทยาลัยครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาบรรณารักษ์ไม่ทราบรายละเอียดที่วิทยาลัยครูต้องการให้นักศึกษาได้รับการฝึก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญหาคานการประสานงานของวิทยาลัยครู กับสถานที่ฝึกงานที่บรรณารักษ์ในส่วนกลาง ประสพ จัดว่าเป็นปัญหาระดับน้อย กล่าวคือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.1950 บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคประสพปัญหาระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.6461

ตาราง 19 เปรียบเทียบปัญหาความรู้พื้นฐานของนักศึกษาระหว่างบรรณารักษ์ในส่วนกลาง
และบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=22)		ส่วนภูมิภาค (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	รายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตร ไม่เพียงพอกับการนำไปฝึกปฏิบัติจริง	1.2272	1.7077	2.7272	1.5052	4.4869**
2	รายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตร ไม่สัมพันธ์กับการนำไปฝึกปฏิบัติ	2.2272	1.1363	1.1363	1.0970	3.9439**
3	นักศึกษามีความรู้ภาคทฤษฎีไม่เพียงพอ	2.5909	1.2056	2.9318	.9952	1.2253
4	นักศึกษขาดความสามารถในการนำ ความรู้ภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกงาน	2.6363	1.3850	2.8409	1.1601	.6849
5	นักศึกษาได้รับการฝึกภาคปฏิบัติจาก วิทยาลัยนอย	3.1818	2.2509	2.9090	1.0611	.7673
6	ความรู้วิชาสามัญของนักศึกษา ไม่เพียงพอ	2.4545	1.5928	2.8181	1.0824	1.1676
7	นักศึกษขาดความรู้ความสามารถ ในการฝึกสอน	3.6363	1.6708	3.7772	1.7434	.4146
	รวม	2.7078	.9412	2.8316	.6352	.5175

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 19 แสดงว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบบัญหาคำนวณความรู้พื้นฐานของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในปัญหารายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่เพียงพอกับการนำไปฝึกปฏิบัติจริง และปัญหารายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่สัมพันธ์กับการนำไปฝึกปฏิบัติ

ปัญหาคำนวณความรู้พื้นฐานของนักศึกษาที่บรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ประสบ จักว่าเป็นปัญหาระดับปานกลาง กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ในส่วนกลางเท่ากับ 2.7078 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคเท่ากับ 2.8316

ตาราง 20 เปรียบเทียบปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษา ระหว่างบรรณารักษ์ในส่วนกลาง และ บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=22)		ส่วนภูมิภาค (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	มีนักศึกษาฝึกงานอยู่ในความรับผิดชอบมากเกินไป	1.2727	.3029	2.0227	1.4645	3.4610**
2	มีหน้าทอนต่องานนอกเหนือจากหน้าที่ในห้องสมุดและฝึกงานแก่นักศึกษา	1.8181	1.1081	3.2272	2.2260	4.4367**
3	ไม่มีเวลาเตรียมการสาธิตงานแก่นักศึกษา	1.7272	.5885	2.8409	1.4390	4.5699**
4	ไม่มีเวลาตรวจแก้ไขงานหรือร่วมปรึกษากับนักศึกษา	1.8636	.5995	2.7727	1.5750	3.6233**
5	นักศึกษามารับการฝึกไม่พร้อมกัน ทำให้ต้องฝึกซ้ำหลายครั้ง	2.1363	1.8927	1.6136	.6611	1.6447
6	นักศึกษาปฏิบัติงานลาซาทำให้แผนการสาธิตงานไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้	2.2727	1.2552	2.1363	.9576	.4861
7	นักศึกษาไม่เอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย	2.1363	1.6471	1.9545	1.1605	.5716
8	นักศึกษาเชื่อฟังคำแนะนำของอาจารย์นิเทศมากกว่าของบรรณารักษ์	1.7272	.7791	1.7954	1.1431	.2753
	รวม	1.8693	.4024	2.3001	.5431	2.4613*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 20 แสดงว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อปรากฏว่า บรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องมีนักศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบมากเกินไป มีหน้าที่นอกเหนือจากงานในห้องสมุด และฝึกงานแก่นักศึกษา ไม่มีเวลาเตรียมการสาธิตงานแก่นักศึกษา และไม่มีเวลาตรวจแก้ไขงานหรือรวมปรึกษากับนักศึกษา

ปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษาที่บรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ประสบ โดยส่วนรวมจัดว่าเป็นปัญหาระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ในส่วนกลางเท่ากับ 1.8693 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคเท่ากับ 2.3001

ตาราง 21 เปรียบเทียบปัญหาคานสถานที่ฝึกงาน ระหว่างบรรณารักษ์ในส่วนกลาง และ บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=22)		ส่วนภูมิภาค (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	ห้องสมุดฝึกงานอยู่ห่างไกลจาก วิทยาลัยครู	2.1818	1.2034	2.6590	2.4158	1.4416
2	ห้องสมุดคับแคบ	2.6818	2.6082	2.5681	1.5997	.2889
3	อากาศในห้องสมุดร้อนอบอ้าว	2.0000	1.9046	1.9772	1.1389	.0680
4	แสงสว่างในห้องสมุดไม่เพียงพอ	1.8636	1.5517	1.7500	1.1219	.3666
5	ไม่มีที่นั่งเฉพาะสำหรับนักศึกษาฝึกงาน	2.1818	2.1556	2.3181	1.8033	.3658
6	ระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุด ไม่เหมาะสม	1.4545	.9264	1.5000	.5347	.1953
7	ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจาก ผู้บริหารระดับสูง	2.0909	1.0387	2.4772	1.7434	1.3112
	รวม	2.0648	.7302	2.1850	.3973	.5844

จากตาราง 22 แสดงว่า บรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาคานสถานที่ฝึกงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ประสบปัญหาคานสถานที่ฝึกงานในระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ในส่วนกลางเท่ากับ 2.0649 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค 2.1850

ตาราง 22 เปรียบเทียบปัญหาการอุปกรณเครื่องมือ เครื่องใช้ ระหว่างบรรณารักษ์ในส่วนกลาง
และบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=22)		ส่วนภูมิภาค (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	ไม่มีชั้นหนังสือหรือตู้ใส่หนังสือ	1.2727	.4935	1.5454	.6722	1.4049
2	ไม่มีแผนป้ายหรือตู้สำหรับจัด นิทรรศการ	1.5909	1.0510	1.8636	1.5622	.9455
3	ไม่มีตู้บัตรรายการ	1.1818	.2510	1.4772	.7973	1.7194
4	ไม่มีหนังสือใหม่ให้นักศึกษาฝึก- วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ	1.5454	1.0215	1.8409	1.7646	1.0047
5	ไม่มีเครื่องพิมพ์คด	1.7272	.8744	1.9090	1.7124	.6485
6	ไม่มีเครื่องมือสำหรับซ่อมหนังสือ	1.5909	.8246	2.1590	2.1368	1.9382
7	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มีอยู่ไม่เพียงพอ	2.0000	1.8092	2.5454	2.0675	1.5175
8	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีอยู่ ล้าสมัย	1.6818	1.0843	2.4090	1.6889	2.4575*
9	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อยู่ใน สภาพชำรุด	1.5909	.7293	2.0227	1.5575	1.6499
10	การเบิกจ่ายอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ล้าชา	1.5909	.8246	2.2500	2.0520	2.2743*
	รวม	1.5773	.3275	2.0227	.7915	2.4565*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาค้นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าปัญหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มีอยู่ล้าสมัย การเบิกจ่ายอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ล่าช้า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ประสบปัญหาค้นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ จักอยู่ในระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยของบรรณารักษ์ในส่วนกลาง 1.5773 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค 2.0227

ตาราง 23 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศ ระหว่างบรรณารักษ์ในส่วนกลาง
และบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N=22)		ส่วนภูมิภาค (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	อาจารย์นิเทศมีจำนวนน้อย	2.2727	1.6363	3.0681	2.3439	2.2273*
2	อาจารย์นิเทศที่ไม่ใช่อาจารย์จาก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์	1.5000	.4522	1.2729	.6214	1.2209
3	อาจารย์นิเทศที่มีประสบการณ์ เกี่ยวกับงานห้องสมุดน้อย	1.4545	.4501	1.3409	.8344	.5725
4	อาจารย์นิเทศที่ออกนิเทศน้อยครั้ง	3.4090	1.8722	3.2500	2.5172	.4215
5	คำแนะนำของอาจารย์นิเทศมักขัด แย้งกับของบรรณารักษ์	1.5909	.6340	1.3409	.2763	1.3354
6	อาจารย์นิเทศที่ขาดการประสานงาน กับสถานที่ปฏิบัติงาน	2.8181	2.0603	2.5909	2.3867	.5908
7	อาจารย์นิเทศที่ไม่มีเวลารวม ปรึกษากับนักศึกษา	2.6818	1.6555	2.7954	1.9802	.3276
	รวม	2.2597	.4949	2.2500	.7737	.0489

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสพปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศแตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าปัญหาอาจารย์นิเทศมีจำนวนน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

บรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ประสพปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศ จักอยู่ในระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยของบรรณารักษ์ในส่วนกลาง 2.2597 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค 2.2500

ตาราง 24 เปรียบเทียบปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน ระหว่างบรรณารักษ์ในส่วนกลาง
และบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	ส่วนกลาง (N= 22)		ส่วนภูมิภาค (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการฝึกงานที่วิทยาลัยครูกำหนดยุ่งยากซับซ้อน	2.2272	1.8980	1.8863	.7478	1.0613
2	รายละเอียดที่วิทยาลัยกำหนดให้วัดและประเมินผลมีมากเกินไป	2.0000	1.5237	2.1136	1.1261	.3690
3	อาจารย์ที่เทศน์มีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป	1.8636	1.0755	1.9545	1.2071	.3292
4	บรรณารักษ์มีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป	1.9090	1.3245	2.4318	1.1811	1.7722
5	การวัดและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม	1.9090	1.2292	2.0000	.6975	.3400
6	นักศึกษาไม่ทราบรายละเอียดในการวัดและประเมินผล	2.1818	1.6796	2.2045	1.1431	.0709
7	นักศึกษาไม่มีส่วนรวมในการวัดและประเมินผล	2.7727	1.8028	2.5000	1.6509	.7892
8	นักศึกษาไม่มีโอกาสทราบผลการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง	2.6363	1.8613	2.6818	1.8498	.1278
	รวม	2.1845	.6276	2.2215	.5449	.1680

จากตาราง 24 แสดงว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัญหาที่บรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ประสบจริงๆ เป็นปัญหาในระดับน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ ในส่วนกลาง 2.1875 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของบรรณารักษ์ ในส่วนภูมิภาค 2.2215

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของหอสมุดของนักศึกษา ระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และบรรณารักษ์ในส่วนกลาง

จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานของหอสมุดของนักศึกษา และปัญหาการนิเทศการปฏิบัติงานของหอสมุดแก่นักศึกษา เมื่อนำปัญหาด้านสถานที่ปฏิบัติงาน ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ และด้านการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน มาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาที่นักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนกลางประสบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 25 - 28

ตาราง 25 เปรียบเทียบปัญหาค้นสถานที่ฝึกงาน ระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง
และบรรณารักษ์ในส่วนกลาง

ข้อ ข้อที่	ปัญหา	นักศึกษา (N=57)		บรรณารักษ์ (N=22)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	ห้องสมุดฝึกงานอยู่ห่างไกลจาก วิทยาลัยครู	2.6140	1.5625	2.1818	1.2034	1.5085
2	ห้องสมุดคับแคบ	2.4736	1.3964	2.6818	2.6082	.5507
3	อากาศในห้องสมุดร้อนอบอ้าว	2.2105	1.2405	2.0000	1.9046	.6398
4	แสงสว่างในห้องสมุดไม่เพียงพอ	2.0701	1.2091	1.8636	1.5517	.6819
5	ไม่มีที่นั่งเฉพาะสำหรับนักศึกษาฝึกงาน	2.7543	2.0098	2.1818	2.1556	1.5689
6	ระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุด ไม่เหมาะสม	2.1578	1.2067	1.4545	.9264	2.7975**
7	ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจาก ผู้บริหารระดับสูง	2.6491	1.5888	2.0909	1.0387	2.0387*
	รวม	2.4110	.6545	2.0649	.7302	1.6374

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 25 แสดงว่านักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง ประสบปัญหาค้นสถานที่ฝึกงานโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อปรากฏว่า นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่ระดับ .01 ในปัญหาระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสม

ตาราง 26 เปรียบเทียบปัญหาคำนวณอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระหว่างนักศึกษาจาก
วิทยาลัยครูสวนกลาง และบรรณารักษ์ในส่วนกลาง

ข้อที่	ปัญหา	นักศึกษา (N=57)		บรรณารักษ์ (N=22)		t
		$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2	
1	ไม่มีชั้นหนังสือหรือตู้ใส่หนังสือ	2.2807	1.2769	1.2727	.4935	4.7605**
2	ไม่มีแผนป้ายหรือตู้สำหรับจัด นิทรรศการ	2.4561	1.3953	1.5909	1.0150	3.2558**
3	ไม่มีคู่มือรายการ	1.6842	1.1483	1.1818	.2510	2.8282**
4	ไม่มีหนังสือใหม่ให้นักศึกษาฝึก วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ	2.1578	1.3137	1.5454	1.0215	2.3249*
5	ไม่มีเครื่องพิมพ์ดีด	2.2631	1.6972	1.7272	.8744	2.0337*
6	ไม่มีเครื่องมือสำหรับซ่อมหนังสือ	2.5789	1.7479	1.5909	.8246	3.7868**
7	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ พิมพ์ไม่เพียงพอ	2.7192	1.3126	2.0000	1.8092	2.2170*
8	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ พิมพ์ ลาสมัย	2.7719	1.4289	1.6818	1.0843	4.0003**
9	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อยู่ใน สภาพชำรุด	2.7017	1.6057	1.5909	.7293	4.4898**
10	การเบิกจ่ายอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ลาชา	2.6491	1.0888	1.5909	.8246	4.4499**
	รวม	2.4298	.6067	1.5773	.3275	5.3354**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 26 แสดงว่านักศึกษาและบรรณารักษ์ ในส่วนกลาง ประสบปัญหาการนำอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อปัญหา

ตาราง 27 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศ ระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง

ข้อที่	ปัญหา	นักศึกษา (N=57)		บรรณารักษ์ (N=22)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	อาจารย์นิเทศมีจำนวนน้อย	2.8070	1.4798	2.2727	1.6363	1.6876
2	อาจารย์นิเทศไม่ใช่อาจารย์จากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์	1.3684	.7010	1.5000	.4522	.7274
3	อาจารย์นิเทศมีประสบการณ์เกี่ยวกับงานห้องสมุดน้อย	1.6140	.9196	1.4545	.4501	.8342
4	อาจารย์นิเทศออกนิเทศบ่อยครั้ง	3.1403	1.5512	3.4090	1.8722	.8018
5	คำแนะนำของอาจารย์นิเทศมักขัดแย้งกับของบรรณารักษ์	1.9298	.9235	1.5909	.6340	1.5978
6	อาจารย์นิเทศขาดการประสานงานกับสถานที่ปฏิบัติงาน	2.5438	1.4308	2.8181	2.0603	.7959
7	อาจารย์นิเทศไม่มีเวลารวมปรึกษากับนักศึกษา	2.8596	2.4442	2.6818	1.6555	.5176
	รวม	2.2957	.5177	2.2597	.4949	.2046

จากตาราง 27 แสดงว่านักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนกลางประสบปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 28 เปรียบเทียบปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน ระหว่างนักศึกษาจาก
วิทยาลัยครูส่วนกลาง และบรรณารักษ์ในส่วนกลาง

ข้อ ข้อที่	ปัญหา	นักศึกษา (N=57)		บรรณารักษ์ (N=22)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการฝึกงานที่วิทยาลัยครูกำหนดยุ่งยากซับซ้อน	2.3508	1.0174	2.2272	1.8980	.3831
2	รายละเอียดที่วิทยาลัยกำหนดให้วัดและประเมินผลมีมากเกินไป	2.4385	1.0006	2.0000	1.5237	1.4889
3	อาจารย์ไม่เทศน์มีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป	2.2456	1.1528	1.8636	1.0755	1.4535
4	บรรณารักษ์มีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป	2.7894	1.3834	1.9090	1.3245	3.0306**
5	การวัดและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม	2.8421	1.3495	1.9090	1.2292	3.3100**
6	นักศึกษาไม่ทราบรายละเอียดในการวัดและประเมินผล	2.5263	1.5393	2.1818	1.6796	1.0718
7	นักศึกษาไม่มีส่วนรวมในการวัดและประเมินผล	3.2631	2.5542	2.7727	1.8028	1.3775
8	นักศึกษาไม่มีโอกาสทราบผลการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง	3.2456	1.7598	2.6363	1.8613	1.7936
	รวม	2.6907	.6942	2.2215	.5449	2.4409*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 28 แสดงว่า นักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนกลาง ประสบปัญหาต่อการวัดและประเมินผล การฝึกงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่อง บรรณารักษ์ มีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป และการวัดและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม

ตอนที่ 6 เปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานของนักศึกษา ระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ และบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งถามเกี่ยวกับปัญหาการฝึกงานของนักศึกษา และปัญหาการนิเทศการฝึกงานของสมุดแก่นักศึกษา เมื่อนำปัญหามาจำแนกตามสถานศึกษาที่ฝึกงาน คำนวณการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ และคำนวณการวัดและประเมินผลการฝึกงาน มาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหา ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลด้านต่าง ๆ แสดงในตาราง 29 - 32

ตาราง 29 เปรียบเทียบปัญหาที่งานสถานประกอบการ ระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค
และบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	นักศึกษา (N=188)		บรรณารักษ์ (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	ห้องสมุดที่งานอยู่ทางไกลจากวิทยาลัยครู	1.9468	1.4439	2.6590	2.4158	2.8488**
2	ห้องสมุดคับแคบ	2.1382	1.5956	2.5681	1.5997	2.0326*
3	อากาศในห้องสมุดร้อนอบอ้าว	2.0000	1.2190	1.9772	1.1389	.1269
4	แสงสว่างในห้องสมุดไม่เพียงพอ	1.7553	.9557	1.7500	1.1219	.0303
5	ไม่มีที่นั่งเฉพาะสำหรับนักศึกษาฝึกงาน	2.3138	1.9703	2.3181	1.8033	.0189
6	ระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสม	1.7659	1.0357	1.5000	.5347	2.0022*
7	ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง	2.1117	1.5863	2.4772	1.7434	1.6681
	รวม	2.0167	.5700	2.1850	.3973	1.5324

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 29 แสดงว่านักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาที่งานสถานประกอบการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่านักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคประสบปัญหาห้องสมุดคับแคบ และระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่ระดับ .01 ในเรื่องห้องสมุดที่งานอยู่ทางไกลจากวิทยาลัยครู

ตาราง 30 เปรียบเทียบปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระหว่างนักศึกษาจาก
วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ และบรรณารักษ์ในสวนกุหลาบ

ข้อ	ปัญหา	นักศึกษา (N=188)		บรรณารักษ์ (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	ไม่มีหนังสือหรือตู้ใส่หนังสือ	1.9680	1.1968	1.5454	.6722	2.8787**
2	ไม่มีแผนป้ายหรือคู่มือสำหรับจัด นิทรรศการ	2.0212	1.3792	1.8636	1.5622	.7620
3	ไม่มีตู้บัตรรายการ	1.5053	.8822	1.4772	.7973	.1864
4	ไม่มีหนังสือใหม่ให้นักศึกษาฝึก วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ	1.9468	1.3231	1.8409	1.7646	.4880
5	ไม่มีเครื่องพิมพ์ดีด	1.7765	1.5540	1.9090	1.7124	.6105
6	ไม่มีเครื่องมือสำหรับซ่อมหนังสือ	2.4148	2.2010	2.1590	2.1368	1.0423
7	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มียืมไม่เพียงพอ	2.5425	2.0460	2.5454	2.0675	.0120
8	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มียืม ชำรุด	2.2978	1.4935	2.4090	1.6889	.5169
9	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มียืม ในสภาพชำรุด	2.2180	1.3156	2.0227	1.5575	.9493
10	การเบิกจ่ายอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้	2.3138	1.8206	2.2500	2.0520	.2690
	รวม	2.1053	.4671	2.0227	.7915	.5772

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 30 แสดงว่านักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาค่านอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่านักศึกษาและบรรณารักษ์ ประสบปัญหาไม่มีชั้นหรือตู้ใส่หนังสือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ตาราง 31 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครู ส่วนภูมิภาค และบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค

ข้อที่	ปัญหา	นักศึกษา (N=188)		บรรณารักษ์ (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	อาจารย์นิเทศมีจำนวนน้อย	2.8989	2.2410	3.0681	2.3439	.6630
2	อาจารย์นิเทศที่ไม่ใช่อาจารย์จาก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์	1.3404	.8031	1.2727	.6214	.5003
3	อาจารย์นิเทศมีประสบการณ์เกี่ยวกับ งานห้องสมุดน้อย	1.5425	1.1584	1.3409	.8344	1.2735
4	อาจารย์นิเทศออกนิเทศน้อยครั้ง	2.3851	2.7050	3.2500	2.5172	3.2344**
5	คำแนะนำของอาจารย์นิเทศมัก ขัดแย้งกับของบรรณารักษ์	1.9021	1.3225	1.3409	.2763	3.1354**
6	อาจารย์นิเทศขาดการประสานงาน กับสถานที่ปฏิบัติงาน	2.3404	2.3860	2.5909	2.3867	.9690
7	อาจารย์นิเทศที่ไม่มีเวลารวมปรึกษากับ นักศึกษา	2.6170	2.3335	2.7954	1.9802	.7448
	รวม	2.1831	1.7037	2.2500	.7737	.4580

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

จากตาราง 31 แสดงว่านักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค ประสพปัญหาในการ
 นิเทศของอาจารย์นิเทศก์ โดยส่วนรวมแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณา
 เป็นรายข้อ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มนี้ ประสพปัญหาอาจารย์นิเทศก์ออกนิเทศน้อยครั้ง
 และคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์มักขัดแย้งกับของบรรณารักษ์ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .01

ตาราง 32 เปรียบเทียบปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน ระหว่างนักศึกษาจาก
วิทยาลัยครูสวนกุหลาบและบรรณารักษ์ในสวนกุหลาบ

ข้อที่	ปัญหา	นักศึกษา (N=188)		บรรณารักษ์ (N=44)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการฝึกงานที่วิทยาลัยครูกำหนดยุ่งยากซับซ้อน	2.0904	1.1199	1.8863	.7478	1.3489
2	รายละเอียดที่วิทยาลัยกำหนดให้วัดและประเมินผลมีมากเกินไป	2.2553	1.0895	2.1136	1.1261	.8014
3	อาจารย์พิเศษมีอำนาจในการวัดผลประเมินมากเกินไป	2.2021	1.2850	1.9545	1.2071	1.3383
4	บรรณารักษ์มีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป	2.2553	1.4103	2.4318	1.1811	.9525
5	การวัดและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม	2.2872	1.5640	2.0000	.6975	1.8500
6	นักศึกษาไม่ทราบรายละเอียดในการวัดและประเมินผล	2.2446	1.6936	2.2045	1.1431	.2144
7	นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	3.0372	1.9931	2.5000	1.6509	2.4496*
8	นักศึกษาไม่มีโอกาสทราบผลการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง	3.0212	2.1170	2.6818	1.8498	1.4711
	รวม	2.4215	.7348	2.2215	.5449	1.5668

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 32 แสดงว่านักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาการวัด และประเมินผลการปฏิบัติงานโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณา เป็นรายขอ ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มนี้ประสบปัญหาเรื่องนักศึกษาไม่ส่วนรวมในการวัด และประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 7 อันับความสำคัญของปัญหาคานทาง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของปัญหาแต่ละด้านที่ กลุ่มตัวอย่างประสบ มาจัดอันดับความสำคัญของปัญหา ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 33 - 34

ตาราง 33 อันดับความสำคัญของปัญหาที่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และนักศึกษาจาก

วิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคประสบ

นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง		นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค	
รายการปัญหา	คะแนนเฉลี่ย อันดับที่	รายการปัญหา	คะแนนเฉลี่ย อันดับที่
ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน	2.6907 1	ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน	2.4215 1
ปัญหาคำนวณอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้	2.4298 2	ปัญหาการนิเทศของอาจารย์ในเทศก	2.1831 2
ปัญหาคำนวณสถานที่ฝึกงาน	2.4110 3	ปัญหาการระดมทุนของนักศึกษา	2.1797 3
ปัญหาการนิเทศของอาจารย์ในเทศก	2.2957 4	ปัญหาการเตรียมนักศึกษาออกฝึกงาน	2.1619 4
ปัญหาการนิเทศของบรรณารักษ์	2.2872 5	ปัญหาการนิเทศของบรรณารักษ์	2.1436 5
ปัญหาการระดมทุนของนักศึกษา	2.2585 6	ปัญหาคำนวณอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้	2.1053 6
ปัญหาการเตรียมนักศึกษาออกฝึกงาน	2.2241 7	ปัญหาคำนวณสถานที่ฝึกงาน	2.0167 7
ปัญหาส่วนตัว	2.1562 8	ปัญหาส่วนตัว	1.9507 8

จากตาราง 33 แสดงว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ประสบปัญหาอันคับสำคัญที่สุดเหมือนกันคือ ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน โดยนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางมีคะแนนเฉลี่ย 2.6907 ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคมีคะแนนเฉลี่ย 2.4215 ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาระดับน้อย ปัญหาอันคับรองลงมาของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางคือ ปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ มีคะแนนเฉลี่ย 2.4298 ปัญหาอันคับรองลงมาของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค คือ ปัญหาด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ มีคะแนนเฉลี่ย 2.1831 ส่วนปัญหาอันคับสุดท้ายของนักศึกษาสองกลุ่มได้แก่ ปัญหาส่วนตัว มีคะแนนเฉลี่ย 2.1562 (ส่วนกลาง) 1.9507 (ส่วนภูมิภาค) ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาระดับน้อย

ตาราง 34 อันดับความสำคัญของปัญหาที่บรรณารักษ์ ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ใน
ส่วนภูมิภาคประสพ

บรรณารักษ์ในส่วนกลาง			บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค		
รายการปัญหา	คะแนนเฉลี่ย	อันดับที่	รายการปัญหา	คะแนนเฉลี่ย	อันดับที่
ปัญหาความรู้พื้นฐานของนักศึกษา	2.7078	1	ปัญหาความรู้พื้นฐานของนักศึกษา	2.8316	1
ปัญหาการนิเทศของอาจารย์ในเทศก	2.2597	2	ปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครู กับสถานที่ฝึกงาน	2.6461	2
ปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครูกับ สถานที่ฝึกงาน	2.1950	3	ปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษา	2.3001	3
ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน	2.1875	4	ปัญหาการนิเทศของอาจารย์ในเทศก	2.5000	4
ปัญหาคำนสถานที่ฝึกงาน	2.0649	5	ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน	2.2215	5
ปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษา	1.8693	6	ปัญหาคำนสถานที่ฝึกงาน	2.1850	6
ปัญหาคำนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้	1.5773	7	ปัญหาคำนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้	2.0227	7

จากตาราง 34 แสดงว่า ปัญหาอันดับสำคัญที่สุดที่บรรณารักษ์ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคประสบคือ ปัญหาความรู้พื้นฐานของนักศึกษา โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.7078 (ส่วนกลาง) และ 2.8316 (ส่วนภูมิภาค) ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาระดับปานกลาง ปัญหาอันดับรองลงมาของบรรณารักษ์ส่วนกลางคือ ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ คะแนนเฉลี่ย 2.2597 ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาระดับน้อย ปัญหาอันดับรองลงมาของบรรณารักษ์ส่วนภูมิภาคคือ ปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครูกับสถานที่ฝึกงาน คะแนน 2.6461 ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาระดับปานกลาง ส่วนปัญหาอันดับสุดท้ายของบรรณารักษ์สองกลุ่มนี้คือ ปัญหาค่านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.5773 (ส่วนกลาง) และ 2.0227 (ส่วนภูมิภาค) ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาระดับน้อย

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด

จากแบบสอบถามปลายเปิดซึ่งให้กลุ่มตัวอย่างแสดงข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดดำเนินงานด้านการฝึกงาน สรุปประเด็นต่าง ๆ ตามอันดับความสำคัญดังนี้

ข้อเสนอแนะของนักศึกษา

1. อาจารย์นิเทศก์ควรออกไปติดต่อประสานงานกับห้องสมุดฝึกงานบ่อย ๆ
2. ควรมีการศึกษาสภาพห้องสมุดก่อนที่จะส่งนักศึกษาออกฝึกงาน
3. นักศึกษาควรได้เรียนรายวิชาเอกครบตามหลักสูตรก่อนออกฝึกงาน
4. ควรจัดให้นักศึกษาออกฝึกงานในห้องสมุดตามที่เลือกไว้
5. ควรจัดให้นักศึกษาฝึกงานห้องสมุดโรงเรียนมากกว่าห้องสมุดประเภทอื่น
6. นักศึกษาควรได้ฝึกงานทุกแผนก
7. ควรยืดระยะเวลาการฝึกงานออกไปอีก
8. บรรณารักษ์ควรให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา
9. บรรณารักษ์ควรกำหนดรายละเอียดและตารางการฝึกงานให้แน่นอน
10. ควรพิจารณาความสามารถของนักศึกษากับประเภทของห้องสมุดที่จะส่ง

นักศึกษาออกไปฝึกงาน

11. นักศึกษาควรจะได้ฝึกงานเพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องฝึกสอน
12. ควรจะมีการสัมมนาปัญหาการฝึกงานของนักศึกษาทั้งหมดในระยะฝึกงาน
13. ควรให้นักศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการฝึกงาน
14. ควรสอนวิชาพิมพ์ดีด
15. ควรปรับปรุงรายวิชาเอกให้สอดคล้องกับการนำไปฝึกปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์

1. นักศึกษาควรได้รับการฝึกภาคปฏิบัติจากวิทยาลัยก่อนออกฝึกงาน
ห้องสมุดภายนอก
2. นักศึกษาควรเรียนรายวิชาต่าง ๆ ครบตามที่กำหนดในหลักสูตรก่อน
ออกฝึกงาน
3. อาจารย์นิเทศก์ควรจะไปติดต่อกับนักศึกษาและบรรณารักษ์บ่อย ๆ
4. ควรจัดส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานตามความประสงค์ของห้องสมุด
5. นักศึกษาควรจะได้ฝึกงานอย่างเดี่ยวโดยไม่ต้องฝึกสอน
6. ควรจัดสอนวิชาพิมพ์ดีดเป็นรายวิชาเลือกเสรี
7. วิทยาลัยควรติดต่อกับห้องสมุดฝึกงานล่วงหน้าอย่างน้อยหนึ่งเดือน
8. วิทยาลัยควรจัดปฐมนิเทศบรรณารักษ์ห้องสมุดที่รับฝึกงาน
9. วิทยาลัยควรช่วยเหลือห้องสมุดฝึกงานด้านอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ
10. ควรให้อำนาจในการวัดและประเมินผลแก่บรรณารักษ์มากขึ้นกว่าที่มีอยู่

ในปัจจุบัน

11. ควรให้นักศึกษาฝึกงานในห้องสมุดโรงเรียน
12. ควรยืดระยะเวลาฝึกงานออกไปอีก

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศการฝึกงานห้องสมุดของบรรณารักษ์ที่รับฝึกงานแก่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนกลางเกี่ยวกับการฝึกงานในค่านสถานที่ฝึกงาน คำนอุปกรณ เครื่องมือเครื่องใช้ คำนการนิเทศของอาจารย์นิเทศและคำนการวัดและประเมินผลการฝึกงาน
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับการฝึกงานในค่านสถานที่ฝึกงาน คำนอุปกรณ เครื่องมือเครื่องใช้ คำนการนิเทศของอาจารย์นิเทศ และคำนการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ชั้น ป.กศ. สูงปีที่ 2 ในวิทยาลัยครู 11 แห่ง ซึ่งเป็นนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง 2 แห่ง จำนวน 57 คน จากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค 9 แห่ง จำนวน 188 คน กลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดที่รับฝึกงานแก่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูในส่วนกลาง 22 คน และในส่วนภูมิภาค 44 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสอบถามมี 2 ชุด คือ

1. แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบให้เลือกตอบ
 - ตอนที่ 2 ปัญหาการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบปลายเปิด
2. แบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบให้เลือกตอบ
 - ตอนที่ 2 ปัญหาการนิเทศการฝึกงานห้องสมุดแก่นักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความแปรปรวน (S^2) ของข้อปัญหาแต่ละข้อ และใช้อัตราส่วนวิกฤต (t -test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการเปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดระหว่างนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค นักศึกษาสองกลุ่มประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านปัญหাসวนตัว ด้านสถานที่ฝึกงาน ด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ด้านการวัดและประเมินผลการฝึกงาน และเมื่อพิจารณาปัญหาแต่ละด้านเป็นรายข้อพบว่านักศึกษาประสบปัญหาบางประการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและ

มีแนวโน้มว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางประสบปัญหามากกว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครู
ส่วนภูมิภาค ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1.1 ปัญหาส่วนตัว นักศึกษาประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติในข้อปัญหาด้านการจ่ายค่าเครื่องแต่งกาย การเดินทางไป-กลับ ระหว่างที่พักกับ
สถานที่ฝึกงาน

1.2 ปัญหาภาระหน้าที่ของนักศึกษา นักศึกษาประสบปัญหาแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาการพิมพ์ครุรายการ การทำบรรณานุกรม การจัดทำ
บรรณชีวะสาร การจัดทำรูปภาพ การทำภาคผนวก

1.3 ปัญหาด้านสถานที่ฝึกงาน นักศึกษาประสบปัญหาแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาไม่มีที่นั่งเฉพาะสำหรับนักศึกษาฝึกงาน ระยะเวลาเปิดบริการ
ของห้องสมุดไม่เหมาะสม ห้องสมุดอยู่ห่างไกลจากวิทยาลัยครู ห้องสมุดไม่ได้รับการ
สนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง

1.4 ปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ นักศึกษาประสบปัญหา
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาไม่มีแผนป้ายหรือคู่มือสำหรับจัดนิทรรศการ
ไม่มีเครื่องพิมพ์ดีด การเบิกจ่ายอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ล่าช้า อุปกรณ์ เครื่องมือ
เครื่องใช้ที่มีอยู่ล้าสมัยและอยู่ในสภาพชำรุด

1.5 ปัญหาการนิเทศของบรรณารักษ์ นักศึกษาประสบปัญหาแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหบบรรณารักษ์ไม่ได้กำหนดขั้นตอนการฝึกงานอย่างเป็นระบบ
บรรณารักษ์มอบหมายงานให้นักศึกษาทำโดยไม่คำนึงถึงความสามารถและความถนัดของ
แต่ละบุคคล

1.6 ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน นักศึกษาประสบปัญหา
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหบบรรณารักษ์มีอำนาจในการวัดและประเมินผล
มากเกินไป และการวัดผลยังขาดความยุติธรรม

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานห้องสมุดระหว่างบรรณารักษ์
ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค บรรณารักษ์สองกลุ่มประสบปัญหาแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการประสานงานของวิทยาลัยครูกับสถานที่ฝึกงาน ด้านการ
 ช่วยเหลือนักศึกษา ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเมื่อพิจารณาปัญหาแต่ละด้าน
 เป็นรายข้อพบว่าบรรณารักษ์ประสบปัญหาบางประการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 และมีแนวโน้มว่าบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค ประสบปัญหามากกว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลาง
 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาด้านการประสานงานของวิทยาลัยครูกับสถานที่ฝึกงานบรรณารักษ์
 ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหบบรรณารักษ์ไม่ได้รับคู่มือการฝึกงาน
 และไม่ทราบรายละเอียดที่วิทยาลัยครูต้องการให้นักศึกษาได้รับการฝึก

2.2 ปัญหาความรู้พื้นฐานของนักศึกษา บรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหารายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่เพียงพอกับการนำไป
 ฝึกปฏิบัติจริง และไม่สัมพันธ์กับการนำไปฝึกปฏิบัติ

2.3 ปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษา บรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหานักศึกษาฝึกงานอยู่ในความรับผิดชอบมากเกินไป มีหน้าที่
 อื่นต้องทำนอกเหนือจากหน้าที่ในห้องสมุดและฝึกงานแก่นักศึกษา ไม่มีเวลาเตรียมการสาธิตงาน
 แก่นักศึกษา ไม่มีเวลาตรวจแก้ไขงานหรือร่วมปรึกษากับนักศึกษา

2.4 ปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ บรรณารักษ์ประสบปัญหา
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีอยู่ล้าสมัย
 การเบิกจ่ายอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ล่าช้า

2.5 ปัญหาด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ บรรณารักษ์ประสบปัญหา
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาอาจารย์นิเทศก์มีจำนวนน้อย

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา ระหว่างนักศึกษา
และบรรณารักษ์ในส่วนกลาง นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติในด้านการอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ด้านการวัดและประเมินผลการฝึกงาน และ
 เมื่อพิจารณาปัญหาแต่ละด้านเป็นรายข้อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในปัญหา
 บางประการและมีแนวโน้มว่านักศึกษาประสบปัญหามากกว่าบรรณารักษ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 ด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัญหาที่สถานี่ฝึกงาน นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสม ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง

3.2 ปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อปัญหา

3.3 ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาบรรณารักษ์มีอำนาจในการวัดและประเมินผลมากเกินไป การวัดและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา ระหว่างนักศึกษาและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาปัญหาแต่ละด้านเป็นรายข้อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในปัญหาบางประการ และมีแนวโน้มว่านักศึกษาประสบปัญหามากกว่าบรรณารักษ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ปัญหาที่สถานี่ฝึกงาน นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาห้องสมุดอยู่ห่างไกลจากวิทยาลัยครู ห้องสมุดคับแคบ ระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสม

4.2 ปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาไม่มีชั้นหนังสือหรือตู้ใส่หนังสือ

4.3 ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาอาจารย์นิเทศก์ออกนิเทศน้อยครั้ง คำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์มักขัดแย้งกับของบรรณารักษ์

4.4 ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน นักศึกษาและบรรณารักษ์ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหานักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการฝึกงาน

5. อันดับความสำคัญของปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มประสบ

5.1 ปัญหาที่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางประสบเรียงตามอันดับความสำคัญไต่กันนี้ ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการฝึกงาน ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ด้านสถานที่ฝึกงาน ด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ด้านการนิเทศของบรรณารักษ์ ด้านการระงับข้อพิพาทของนักศึกษา ด้านการเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกงาน และปัญหาลักษณะส่วนตัวตามลำดับ

5.2 ปัญหาที่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคประสบเรียงตามอันดับความสำคัญไต่กันนี้ ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการฝึกงาน ด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ด้านการระงับข้อพิพาทของนักศึกษา ด้านการเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกงาน ด้านการนิเทศของบรรณารักษ์ ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ด้านสถานที่ฝึกงาน ปัญหาลักษณะส่วนตัวตามลำดับ

5.3 ปัญหาที่บรรณารักษ์ในส่วนกลางประสบเรียงตามอันดับความสำคัญไต่กันนี้ ปัญหาด้านความรู้พื้นฐานของนักศึกษา ด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ด้านการวัดและประเมินผลการฝึกงาน ด้านการประสานงานของวิทยาลัยครูกับห้องสมุด ด้านสถานที่ฝึกงาน ด้านการช่วยเหลือนักศึกษา ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ตามลำดับ

5.4 ปัญหาที่บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคประสบเรียงตามอันดับความสำคัญไต่กันนี้ ปัญหาด้านความรู้พื้นฐานของนักศึกษา ด้านการประสานงานของวิทยาลัยครูกับสถานที่ฝึกงาน ด้านการช่วยเหลือนักศึกษา ด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ด้านการวัดและประเมินผลการฝึกงาน ด้านสถานที่ฝึกงาน ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประสบปัญหาบางอย่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาปัญหาแต่ละด้านเป็นรายข้อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในปัญหาบางประการ ซึ่งจะอภิปรายผลเป็นรายข้อดังนี้

1.1 ปัญหาส่วนตัว นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางประสบปัญหาแตกต่างกับนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องรายจ่ายค่าเครื่องแต่งกาย ค่าพาหนะ และการเดินทางไป-กลับ ระหว่างที่พักกับสถานที่ฝึกงาน ปัญหารายจ่ายค่าเครื่องแต่งกายนั้น

อาจกล่าวได้ว่า การที่นักศึกษาออกไปฝึกงานนอกสถาบันจะต้องทำหน้าที่บริการและติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ ที่มาในท้องสมุคมากขึ้น นักศึกษาจึงพิถีพิถันในเรื่องการแต่งกายมากกว่าปกติ ประกอบกับนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและอยู่ในวัย 18 - 20 ปี (จากตาราง 2) ซึ่งโดยปกติเพศหญิงเป็นเพศที่รักสวยรักงามและวัย 18 - 20 ปี ถือว่าเป็นระยะวัยรุ่นซึ่งทางจิตวิทยาเชื่อว่าเด็กวัยนี้เริ่มเรียนรู้และค้นพบความสำคัญของเสื้อผ้าและการแต่งกายในแง่ที่ช่วยปิดบังลักษณะทางกายที่บ่งพร่องและส่งเสริมบุคลิกภาพทางกายได้ (นิภา นิษายน 2520 : 180) นักศึกษาฝึกงานจึงอาจจะต้องเพิ่มรายจ่ายด้านเครื่องแต่งกายดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้วิจัยเห็นว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางอยู่ในสังคมที่คนส่วนใหญ่ยอมรับค่านิยมในการแต่งกายเป็นอันคับสูง นักศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมด้วย ดังนั้นปัญหาของนักศึกษาส่วนกลางในค่านิยมจะมีมากกว่านักศึกษาในส่วนภูมิภาค ส่วนปัญหารายจ่ายค่าพาหนะและการเดินทางไป-กลับที่พักกับสถานที่ฝึกงานนั้นเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อกัน สาเหตุของปัญหานี้จะเนื่องมาจากนักศึกษาต้องไปฝึกงานในท้องสมุคที่อยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัยจึงไม่สะดวกในการเดินทางและต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นกว่าปกติ อีกประการหนึ่ง เป็นที่ทราบกันดีว่าในกรุงเทพมหานครมีปัญหาการจราจรติดขัดมาก การเดินทางจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งใช้เวลาานทั้งที่ระยะทางไม่ไกลนัก เมื่อนักศึกษาต้องออกเดินทางไปฝึกงานทุกวันจึงได้เผชิญปัญหาค่าน้ำมัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาในส่วนภูมิภาคแล้วจะเห็นได้ชัดว่านักศึกษากลุ่มหลังไม่มีปัญหาในค่าน้ำมันและนอกจากนี้นักศึกษาส่วนภูมิภาคจำนวน 32 คน (จากตาราง 2) ได้พักอาศัยในบ้านพักสถานที่ฝึกงานอีกด้วย

1.2 ปัญหาการเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกงาน ปัญหาค่าน้ำมันไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มนี้จึงอาจจะสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีปัญหาพอ ๆ กัน และเมื่อพิจารณาอันับความสำคัญของปัญหาจากค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มจากตาราง 11 พบว่าปัญหาสำคัญที่นักศึกษาประสบในค่าน้ำมันได้แก่ นักศึกษาไม่ได้ศึกษาสภาพท้องสมุคที่จะออกไปฝึกงานล่วงหน้า รองลงมาคือการฝึกภาคปฏิบัติจากวิทยาลัยไม่เพียงพอ สำหรับปัญหาแรกนั้นผู้วิจัยเห็นว่าอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์อาจจะพิจารณาแล้วว่าท้องสมุคที่ภาควิชาเลือกไว้มีความเหมาะสมดีแล้วจึงไม่จำเป็นต้องให้นักศึกษาจะต้องออกไปศึกษาล่วงหน้า หรืออีกประการหนึ่งภาควิชาอาจจะติดต่อบริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ และได้รับคำตอบในเวลากระชั้นชิด

จึงไม่มีเวลาให้นักศึกษาได้ไปศึกษาสภาพห้องสมุดเหล่านั้นเสียก่อน เมื่อนักศึกษาออกไปฝึกงาน
จึงอาจจะพบปัญหาบางอย่างที่ตนไม่ได้คาดคิดไว้ ส่วนปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติจากวิทยาลัยไม่
เพียงพอนั้นเมื่อพิจารณาจากหลักสูตรวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ระดับนี้แล้วพบว่านักศึกษาต้อง
เรียนรายวิชาพื้นฐาน 24 หน่วยกิต วิชาชีพครู 24 หน่วยกิต ส่วนวิชาเอกเรียนเพียง 22
หน่วยกิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2519 : 8) จะเห็นได้ว่านักศึกษาต้องเรียนรายวิชาอื่น
มากกว่าวิชาเอกเกินสอง เท่าและการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับนี้เป็นการศึกษาขั้นต้นทาง
วิชาชีพ เมื่อหลักสูตรจำกัดหน่วยกิตวิชาเอกดังกล่าว การเรียนการสอนจึงอาจจะเน้นภาค
ทฤษฎีให้นักศึกษาทราบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มากจนกระทั่งนักศึกษาไม่มีโอกาสได้ฝึกภาคปฏิบัติ
และอีกประการหนึ่งจำนวนอาจารย์ในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ของวิทยาลัยครูแต่ละแห่งมีจำนวน
น้อยและอาจารย์ต้องทำทั้งหน้าที่สอนและหน้าที่ในห้องสมุดด้วย จึงทำให้ไม่มีเวลาควบคุมดูแล
นักศึกษาให้ฝึกภาคปฏิบัติดังกล่าว

1.3 ปัญหาภาระหน้าที่ของนักศึกษา นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางประสบ
ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต่าง ๆ มากกว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค ผลการวิจัย
ครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามถ้าคนเราได้กระทำงานนั้น ๆ เป็นเวลานานย่อมจะ
รู้แนวทางในการปฏิบัติงานนั้นตลอดจนรู้วิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานนั้นด้วย เมื่อพิจารณา
เปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงการฝึกงานของนักศึกษาสองกลุ่มจากตาราง 2 จะเห็นว่านักศึกษา
ส่วนกลางส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.63) ฝึกงาน 21 - 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในขณะที่นักศึกษา
ส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.81) ฝึกงานมากกว่า 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งการที่
นักศึกษาสวนภูมิภาคมีจำนวนชั่วโมงฝึกงานมากย่อมมีโอกาสได้ฝึกงานแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด
จนเกิดทักษะสามารถมองเห็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้มากกว่านักศึกษาสวนกลาง นอกจากนี้
นักศึกษาจากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยามีเวลาฝึกงานเพียง 3 วันในหนึ่งสัปดาห์ โดยที่
นักศึกษาต้องกลับไปเรียนรายวิชาที่ยังเหลือที่วิทยาลัยครูอีก 2 วัน นักศึกษาจึงอาจจะไม่มีเวลา
ฝึกงานครบทุกคาบและไม่ได้ฝึกงานแต่ละคาบอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นเมื่อเปรียบเทียบความ
แตกต่างของปัญหาระหว่างนักศึกษาสองกลุ่มจึงพบว่านักศึกษาสวนกลางประสบปัญหามากกว่า
นักศึกษาสวนภูมิภาค

1.4 ปัญหาสถานที่ฝึกงาน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางประสบปัญหามากกว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากนักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลางส่วนใหญ่คือร้อยละ 47.37 ฝึกงานในหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา แต่นักศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่คือร้อยละ 42.55 ฝึกงานในหอสมุดวิทยาลัย (จากตาราง 2) เมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานของหอสมุดทั้งสองประเภทแล้วผู้วิจัยเห็นว่าหอสมุดโรงเรียนมัศึกษาน่าจะประสบปัญหาการดำเนินงานทั้งในด้านการจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้มากกว่าหอสมุดวิทยาลัย ทั้งนี้จากผลการวิจัยของรัตพร ชิงชากา (รัตพร ชิงชากา 2513 : 101 - 114) ซึ่งศึกษาสภาพหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลาง สุชาร์ตน์ อุทุมมุกต์ (สุชาร์ตน์ อุทุมมุกต์ 2514 : 65 - 72) ศึกษาสภาพหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดภาคใต้ สุชาติ อามฤตขจร (สุชาติ อามฤตขจร 2516 : 54 - 61) ศึกษาสภาพหอสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสมในโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการมัธยมศึกษา ผลการวิจัยเหล่านี้ที่เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานหอสมุดสรุปได้ว่า หอสมุดส่วนใหญ่มีสภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในก้าณวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้หลายอย่าง ตลอดจนด้านเนื้อหาของหอสมุด และปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือหอสมุดได้รับงบประมาณในการดำเนินงานน้อย ซึ่งปัญหาของหอสมุดนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีผลกระทบกระเทือนต่อการฝึกงานของหอสมุดของนักศึกษาโดยตรง เพราะบรรณารักษ์อาจจะกำหนดรายละเอียดในการฝึกงานแก่นักศึกษาไม่ได้ครบทุกขั้นตอนเนื่องจากสภาพหอสมุดตลอดจนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ไม่อำนวยในการปฏิบัติงานดังกล่าว

1.5 ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาสองกลุ่มประสบปัญหาด้านนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักศึกษามีปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์พอ ๆ กัน ซึ่งปัญหานี้สำคัญต่อนักศึกษาสองกลุ่มนี้ได้แก่อาจารย์นิเทศก์ออกนิเทศน้อยครั้ง อาจารย์นิเทศก์มีจำนวนน้อย อาจารย์นิเทศก์ไม่มีเวลาร่วมปรึกษากับนักศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาคกริต คุปพิทยานันท์ (ชาคกริต คุปพิทยานันท์ 2516 : 81) ซึ่งศึกษาสภาพการฝึกสอนนิสิตวิชาศาสตรของนักเรียนระดับ ป.กศ. วิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่านักศึกษากลุ่มใหญ่เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ออกนิเทศการสอนน้อยเกินไป

และนักศึกษาบางคนบอกว่าไม่ได้รับการนิเทศเลย และผลการวิจัยของ สมนึก รมณียพิบูล (สมนึก รมณียพิบูล 2516 : 137) ซึ่งศึกษาสภาพการฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ป.ศ. วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครพบว่า อาจารย์นิเทศทุกประเภททำการนิเทศการสอน น้อยเกินไป ส่วนมากจะทำการนิเทศเป็นบางครั้งเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาค้านอาจารย์นิเทศก์ อาจจะเนื่องมาจากจำนวนอาจารย์นิเทศก์น้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาฝึกงานและอาจารย์ ต้องทำหน้าที่ในห้องสมุดและสอนด้วยจึงไม่มีเวลาออกไปนิเทศ อีกประการหนึ่งห้องสมุดฝึกงาน อยู่กระจัดกระจาย วิทยาลัยครูหลายแห่งส่งนักศึกษาออกฝึกงานในต่างอำเภอและต่างจังหวัด การเดินทางไปนิเทศการฝึกงานจึงอาจจะไม่ได้รับความสะดวกในด้านพาหนะรับ-ส่ง จึงทำให้ อาจารย์ไม่สามารถออกไปนิเทศได้

1.6 ปัญหาการนิเทศของบรรณารักษ์ นักศึกษาประสบปัญหาค้านนี้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญในเรื่องบรรณารักษ์มอบหมายงานให้ทำโดยไม่กำหนดขั้นตอนอย่างมีระบบและไม่ คำนึงถึงความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนกลางประสบปัญหามากกว่า นักศึกษาส่วนภูมิภาค ปัญหานี้อาจจะเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการนิเทศการฝึกงานของบรรณารักษ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาตาราง 3 จะเห็นว่าบรรณารักษ์ในส่วนกลางจำนวนครึ่งหนึ่งมีประสิทธิภาพในการ นิเทศการฝึกงาน 1 ปี จึงอาจจะทำให้บรรณารักษ์ไม่ทราบขั้นตอนของการฝึกงานที่ดีที่ควรจะเป็น และอาจจะยังไม่ทราบปัญหาการฝึกงานด้วย อีกประการหนึ่งบรรณารักษ์กับอาจารย์นิเทศก์มีโอกาส ร่วมปรึกษากันน้อย มีบรรณารักษ์ร้อยละ 13.64 ไม่เคยร่วมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์เลย สาเหตุเหล่านี้จะทำให้บรรณารักษ์ไม่ทราบแนวปฏิบัติในการนิเทศการฝึกงานและไม่ทราบราย ละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษา อีกประการหนึ่งระยะเวลาฝึกงานเพียงครึ่งภาคเรียนอาจจะเป็นเวลา ที่สั้นเกินกว่าที่บรรณารักษ์จะได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกงานแต่ละคน การมอบหมาย งานจึงเกิดปัญหาขึ้นดังกล่าว

1.7 ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาประสบ ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องบรรณารักษ์มีอำนาจในการวัดและประเมินผล มากเกินไป และการวัดผลยังขาดความยุติธรรม นักศึกษาส่วนกลางประสบปัญหามากกว่า นักศึกษาส่วนภูมิภาค ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาค้านนี้เป็นปัญหาสัมพันธ์กับปัญหาค้านอาจารย์นิเทศก์

โดยเหตุที่อาจารย์นิเทศก์ออกนิเทศบ่อยครั้งหรือไม่เคยไปนิเทศเลย การประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่จึงอาจจะตัดสินด้วยข้อมูลจากบรรณารักษ์ฝ่ายเดียว ซึ่งการตัดสินด้วยวิธีนี้ถ้าหากไม่มีเครื่องมือหรือเกณฑ์ในการวัดที่ดีพอ ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาการขาดความยุติธรรมขึ้นได้ และเมื่อนักศึกษานำเกรทของตนไปเปรียบเทียบกับของเพื่อนนักศึกษาที่ปฏิบัติงานห้องสมุดอื่น ๆ อาจจะเห็นว่าเกรทที่ตนได้รับไม่ยุติธรรม และเป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดค่านี้นักศึกษาสองกลุ่มได้แก่ นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล และนักศึกษาไม่ทราบผลการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าถ้าหากให้นักศึกษาได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง รับความจริงในความสามารถของตนเองและมีโอกาสปรับปรุงตนเองในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถแล้ว นักศึกษาจะไม่ขัดข้องสงสัยเรื่องเกรทที่ตนได้รับ และอีกประการหนึ่งการวัดและประเมินผลที่จะให้นักศึกษาเห็นว่ามีความยุติธรรมนั้น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ควรปรับปรุงเครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลโดยให้นักศึกษามีส่วนได้พิจารณาคุณภาพการปฏิบัติงานของตนเองและมีโอกาสปรับปรุงแก้ไขตนเองจากการประเมินผลแต่ละครั้งก่อนที่จะถึงการประเมินผลขั้นสุดท้าย

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างปัญหาการนิเทศการปฏิบัติงานแก่นักศึกษาของบรรณารักษ์ในส่วนกลางและบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคปรากฏว่า บรรณารักษ์สองกลุ่มประสบปัญหาบางด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาปัญหาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในปัญหาบางประการ ซึ่งจะอภิปรายผลเป็นรายข้อดังนี้

2.1 ปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครูกับบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงาน

บรรณารักษ์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องบรรณารักษ์ไม่ทราบรายละเอียดที่วิทยาลัยต้องการให้นักศึกษาได้รับการฝึก และไม่ได้รับคู่มือการปฏิบัติงานจากวิทยาลัย ซึ่งบรรณารักษ์ส่วนภูมิภาคประสบปัญหามากกว่าบรรณารักษ์ส่วนกลาง ปัญหาสองเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกันแสดงว่าวิทยาลัยครูอาจจะเพียงแต่ติดต่อขอความร่วมมือจากห้องสมุดฝึกงานแต่ไม่ใส่ใจหรือจัดทำคู่มือหรือเอกสารให้ จึงทำให้บรรณารักษ์ไม่ทราบรายละเอียดที่วิทยาลัยต้องการให้นักศึกษาได้รับการฝึกซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาที่บรรณารักษ์ต้องประสบ

โดยเฉพาะบรรณารักษ์ที่อยู่ส่วนภูมิภาคหลายแห่ง อยู่ต่างอำเภอ หรือต่างจังหวัดห่างไกลจาก วิทยาลัยครู การติดต่อสื่อสารไม่สะดวกเท่าบรรณารักษ์ในส่วนกลาง ดังนั้นหากวิทยาลัยครูได้ จัดทำคู่มือหรือชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานให้บรรณารักษ์ทราบล่วงหน้า อาจจะแก้ปัญหาของบรรณารักษ์ได้

2.2 ปัญหาความรู้พื้นฐานของนักศึกษา บรรณารักษ์ส่วนกลางและบรรณารักษ์ ส่วนภูมิภาคประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องรายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่ เพียงพอกับการนำไปฝึกปฏิบัติจริงและไม่สัมพันธ์กับการนำไปฝึกปฏิบัติ ปัญหานี้บรรณารักษ์ส่วน ภูมิภาคประสบมากกว่าบรรณารักษ์ส่วนกลาง ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาเหล่านี้อาจจะเนื่องมาจากหลักสูตร การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับนี้มีความจำกัดในรายวิชาเอกดังได้อภิปรายในข้อ 2.2 เนื้อหาวิชาที่เรียนจึงอาจจะไม่เพียงพอกับการนำไปปฏิบัติจริง อีกประการหนึ่งหลักสูตรมีจุดมุ่ง หมายเพื่อผลิตผู้เรียนให้เป็นครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมและมัธยมศึกษา แต่เมื่อมีการฝึกงาน วิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานห้องสมุดวิทยาลัยหรือห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ซึ่งวิธีการปฏิบัติงานย่อมแตกต่างจากห้องสมุดระดับที่นักศึกษาเรียนรู้อยาก่อน นักศึกษาอาจจะปฏิบัติ งานได้ไม่ดีเท่าที่ควร ในสายตาของบรรณารักษ์จึงอาจจะเห็นว่าหลักสูตรยังไม่เพียงพอและไม่ สัมพันธ์กับการฝึกปฏิบัติจริงจึงเป็นหน้าที่ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ที่จะได้พิจารณา เกี่ยวกับ เนื้อหาของหลักสูตรวิชาเอกตลอดจนเตรียมการ เรื่องการฝึกงานให้รัดกุมยิ่งขึ้นโดยพิจารณาถึง ความเหมาะสมของห้องสมุดฝึกงานกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา

2.3 ปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษา บรรณารักษ์ส่วนภูมิภาคประสบปัญหามากกว่า บรรณารักษ์ส่วนกลาง ทั้งนี้ถ้าพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3 จะเห็นได้ว่า บรรณารักษ์ส่วนภูมิภาคมีหน้าที่สอนนอกเหนือจากงานในห้องสมุดและการฝึกงานแก่นักศึกษาคิดเป็น ร้อยละ 75.00 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับบรรณารักษ์ส่วนกลางซึ่งทำหน้าที่สอนคิดเป็นร้อยละ 40.91 ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านนี้ของบรรณารักษ์สองกลุ่มย่อมแตกต่างกัน นั่นคือบรรณารักษ์ ส่วนภูมิภาคจะประสบปัญหาไม่มีเวลาเตรียมสาธิตงาน หรือตรวจแก้ไขงานให้แก่ศึกษาคิดกล่าว

2.4 ปัญหาสถานที่ฝึกงาน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ บรรณารักษ์ประสบ ปัญหาสองด้านนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่าบรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ประสบ

ปัญหาพอ ๆ กัน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตาราง 3 จะพบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ทำงานในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กล่าวคือในส่วนกลางคิดเป็นร้อยละ 68.18 ในส่วนภูมิภาคคิดเป็นร้อยละ 47.73 สภาพห้องสมุดจึงอาจจะไม่แตกต่างกันนักเพราะเป็นห้องสมุดประเภทเดียวกัน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงน่าจะมีพอ ๆ กันดังผลการวิจัยของ รัตพร ชังชากา สุธารัตน์ อุทุมมุกต์ และสุชาติ อ่วมฤชวร เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังได้อภิปรายผลไปแล้วในข้อ 1.4

2.5 ปัญหาด้านการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ บรรณารักษ์สองกลุ่มประสบปัญหาคำนึงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญซึ่งแสดงว่ามีปัญหาพอ ๆ กันและปัญหาอันสำคัญที่พบจากการวิจัยได้แก่ อาจารย์นิเทศก์มีจำนวนน้อย อาจารย์นิเทศก์ออกนิเทศน้อยครั้ง อาจารย์นิเทศก์ขาดการประสานงานกับสถานที่ฝึกงาน ผลการวิจัยปัญหาคำนึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิทัศน์ ผักเจริญผล (นิทัศน์ ผักเจริญผล 2517 : 123) ซึ่งพบว่าครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทประสบปัญหาคำนึงอาจารย์นิเทศก์มีจำนวนน้อย นิเทศนักเรียนฝึกสอนไม่ทั่วถึง ขาดความสัมพันธ์กับครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงและชาวบ้าน ขาดวิธีการนิเทศที่ดีและนิเทศน้อยครั้ง ปัญหาคำนึงผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้มีการพิจารณาหาทางแก้ไขโดยรีบด่วนเพราะอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการฝึกงานโดยที่อาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ประสานงานระหว่างวิทยาลัยกับสถานที่ฝึกงานตลอดจนให้คำแนะนำแก่บรรณารักษ์ในการมอบหมายงานที่เหมาะสมให้นักศึกษาฝึกทำ และอาจจะแนะนำขั้นตอนในการนิเทศงานที่ดีตลอดจนร่วมปรึกษากันเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือร่วมกันประเมินผลการฝึกงานเป็นต้น การที่อาจารย์นิเทศก์ออกนิเทศน้อย ๆ จึงทำให้บรรณารักษ์เห็นว่าวิทยาลัยไม่ได้มอบภาระทั้งหมดแก่สถานที่ฝึกงานและนักศึกษาจะเกิดความอบอุ่นใจว่าไม่ถูกวิทยาลัยทอดทิ้ง

2.6 ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน บรรณารักษ์ทั้งสองกลุ่มประสบปัญหาคำนึงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่าบรรณารักษ์มีปัญหาพอ ๆ กัน และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 24 จะเห็นได้ว่าปัญหาที่จัดเป็นอันดับสำคัญของบรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ได้แก่นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลและนักศึกษาไม่มีโอกาสทราบผลการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเห็นว่าบรรณารักษ์อาจจะหนักใจในการให้คะแนนในการวัดและ

ปัญหาพอ ๆ กัน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตาราง 3 จะพบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ทำงานในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กล่าวคือในส่วนกลางคิดเป็นร้อยละ 68.18 ในส่วนภูมิภาคคิดเป็นร้อยละ 47.73 สภาพห้องสมุดจึงอาจจะไม่แตกต่างกันนักเพราะเป็นห้องสมุดประเภทเดียวกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงน่าจะมีพอ ๆ กันถึงผลการวิจัยของ รัตพร ชิงชาดา สุธารัตน์ กุฬามุกต์ และสุชาติ อ่วมฤชวร เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงได้อภิปรายผลไปแล้วในข้อ 1.4

2.5 ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศ บรรณารักษ์สองกลุ่มประสบปัญหาคำนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญซึ่งแสดงว่ามีปัญหาพอ ๆ กันและปัญหาอันค้ำสำคัญที่พบจากการวิจัยได้แก่ อาจารย์นิเทศมีจำนวนน้อย อาจารย์นิเทศออกนิเทศน้อยครั้ง อาจารย์นิเทศขาดการประสานงานกับสถานที่ปฏิบัติงาน ผลการวิจัยปัญหาคำนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิทัศน์ ผักเจริญผล (นิทัศน์ ผักเจริญผล 2517 : 123) ซึ่งพบว่าครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทประสบปัญหาคำนี้ อาจารย์นิเทศมีจำนวนน้อย นิเทศนักเรียนฝึกสอนไม่ทั่วถึง ขาดความสัมพันธ์กับครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงและชาวบ้าน ขาดวิธีการนิเทศที่ดีและนิเทศน้อยครั้ง ปัญหาคำนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้รับการพิจารณาหาทางแก้ไขโดยรีบด่วนเพราะอาจารย์นิเทศเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการฝึกงานโดยที่อาจารย์นิเทศจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างวิทยาลัยกับสถานที่ฝึกงานตลอดจนให้คำแนะนำแก่บรรณารักษ์ในการมอบหมายงานที่เหมาะสมให้นักศึกษาฝึกทำ และอาจจะแนะนำสอนในการนิเทศงานที่ดีตลอดจนร่วมปรึกษากันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือร่วมกันประเมินผลการฝึกงานเป็นต้น การที่อาจารย์นิเทศออกนิเทศบ่อย ๆ จึงทำให้บรรณารักษ์เห็นว่าวิทยาลัยไม่ไ้มอบภาระทั้งหมดแก่สถานที่ฝึกงานและนักศึกษาจะเกิดความอบอุ่นใจว่าไม่ถูกวิทยาลัยทอดทิ้ง

2.6 ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน บรรณารักษ์ทั้งสองกลุ่มประสบปัญหาคำนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่าบรรณารักษ์มีปัญหาพอ ๆ กัน และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 24 จะเห็นได้ว่าปัญหาที่จัดเป็นอันดับสำคัญของบรรณารักษ์สองกลุ่มนี้ไ้แก่นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลและนักศึกษาไม่มีโอกาสทราบผลการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเห็นว่าบรรณารักษ์อาจจะหนักใจในการให้คะแนนในการวัดและ

ประเมินผลที่จะเป็นไปด้วยความยุติธรรมจึงอาจจะต้องการให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลเพื่อป้องกันการครหาถึงกล่าว บรรณาธิการที่ตอบแบบสอบถามบางคนชี้แจงเพิ่มเติมว่า ไม่น่าเชื่อว่าวิทยาลัยครูจะอนุญาตให้นักศึกษาได้ทราบผลการวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง เมื่อบรรณาธิการแสดงออกซึ่งปัญหาข้อนี้ก็อาจจะกล่าวได้ว่า บรรณาธิการอาจจะต้องการให้นักศึกษาได้มีโอกาสทราบผลการวัดแต่ละครั้ง เพื่อจะได้หาทางปรับปรุงตนเองก่อนที่จะถึงการวัดผลครั้งสุดท้าย

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาของนักศึกษาและบรรณาธิการพบว่า ประสบัญชีส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อปัญหาบางประการ และมีแนวโน้มว่านักศึกษาประสบปัญหามากกว่าบรรณาธิการทุกข้อ ซึ่งอาจจะพิจารณาได้ในแง่ของประสบการณ์ซึ่งบรรณาธิการมีประสบการณ์มากกว่านักศึกษาในทุก ๆ ด้านจึงอาจจะเข้าใจปัญหาต่าง ๆ และรู้จักวิธีแก้ปัญหามากกว่าตัวอย่างเช่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 26 พบว่านักศึกษาล้วนประสบปัญหามากกว่าบรรณาธิการส่วนกลางและมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทุกข้อปัญหา อาจกล่าวสรุปได้ว่าบรรณาธิการทำงานในห้องสมุดนั้น มานานกว่านักศึกษาจึงคุ้นเคยกับสภาพปัญหาของห้องสมุดของตนมากกว่านักศึกษาซึ่งมีโอกาสเข้าไปฝึกปฏิบัติงานเพียงระยะเวลาครั้งภาคเรียนเท่านั้น เมื่อพบปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ตนไม่คุ้นเคยหรือแตกต่างจากทฤษฎีที่เรียนมาจึงอาจจะเห็นเป็นปัญหามากกว่าบรรณาธิการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อวิทยาลัยครูและภาควิชาบรรณาธิการศาสตร์

1.1 วิทยาลัยควรจัดทำคู่มือหรือเอกสารแจกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการฝึกงานห้องสมุดเพื่อให้ทราบหน้าที่และขอบเขตของควมรับผิดชอบของตนเองอย่างชัดเจนและคิดตามผลว่าทุกฝ่ายได้ปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตน

1.2 ควรปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนออกฝึกงานโดยจึกรายการให้นักศึกษาฝึกงานรุ่นก่อนเล่าถึงปัญหาที่ไ้พบในการฝึกงานในที่ผ่านมาหรือนำปัญหาการฝึกงานในรุ่นที่ผ่านมาอภิปรายร่วมกัน

1.3 ควรให้นักศึกษาฝึกงานทุกคนกลับมาสัมมนาที่วิทยาลัยอย่างน้อยสองสัปดาห์ ครั้ง เพื่อจะไต่ถามปัญหาและไต่ถามกันหาทางแก้ไขหรือป้องกันปัญหานั้น ๆ

1.4 ควรจัดสัมมนาระหว่างอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และบรรณารักษ์ห้องสมุดฝึกงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ และมีวิธีการในการนิเทศเป็นแนวเดียวกัน

1.5 ในด้านอาจารย์นิเทศก์ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญมากปัญหาหนึ่งที่มีในการวิจัยนี้ ทางวิทยาลัยควรหาทางแก้ไขโดยในระยะเวลาที่มีการฝึกงานควรจัดอาจารย์นิเทศก์ออกนิเทศลอยตัว คือไม่จัดชั่วโมงสอนเพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้ทำหน้าที่ของตนได้เต็มที่

1.6 การวัดและประเมินผลการฝึกงานควรวัดเป็นระยะ ๆ และทุกวิทยาลัย ควรจะหาทางสร้างแบบฟอร์มการวัดผลให้เป็นมาตรฐานอันเดียวกัน

1.7 วิทยาลัยควรควรให้ความช่วยเหลือแก่ห้องสมุดที่รับฝึกงานในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานห้องสมุด

1.8 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ ในห้องสมุดวิทยาลัยมากขึ้นเพื่อจะได้เกิดทักษะในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ และรู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะต่อสถานที่ฝึกงานและบรรณารักษ์

2.1 สถานที่ฝึกงานที่เป็นสถานบันการศึกษาควรจัดให้บรรณารักษ์ได้ทำหน้าที่ในห้องสมุดและนิเทศการฝึกงานแก่นักศึกษาโดยไม่ต้องมีชั่วโมงสอนตลอดระยะเวลาที่มีการฝึกงาน เพื่อบรรณารักษ์จะได้มีเวลาทำงานร่วมกับนักศึกษามากขึ้น

2.2 บรรณารักษ์ควรจัดปฐมนิเทศแนะนำหรือชี้แจงวิธีปฏิบัติงานตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ของห้องสมุดให้นักศึกษาทราบก่อนที่จะให้นักศึกษาเริ่มฝึกงาน

2.3 บรรณารักษ์ควรเพิ่มความสนใจและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่นักศึกษาประสบทั้งปัญหาค้นหาการปฏิบัติงานและปัญหาส่วนตัว เพราะปัญหาเหล่านี้มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการฝึกงานของนักศึกษา

2.4 ผู้บริหารระดับสูงของสถานที่ฝึกงานควรให้ความสนใจใส่ใจในการดำเนินงานขององค์กรของบรรณารักษ์เพื่อหาทางปรับปรุงสภาพที่บกพร่องให้ดีขึ้น และควรพิจารณาความดีความชอบแก่บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ฝึกงานแก่นักศึกษาคด้วย

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

3.1 ควรจะมีการศึกษาวิธีการจัดดำเนินงานและปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุดตามหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

3.2 ควรจะมีการศึกษาปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์ประสบในการนิเทศการฝึกงานห้องสมุดในระดับต่าง ๆ

3.3 ควรจะมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการสร้างมาตรฐานด้านต่าง ๆ ในการฝึกงานห้องสมุดแต่ละระดับ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ✓ จอบ นันทวัชรินทร์, ม.ล. "บรรณารักษ์กับการสื่อสาร" ใน อักษรสาร :
พิมพ์เนื่องในโอกาสงานเสาศาสตราจารย์ 9 กันยายน 2515 หน้า 103 - 116
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515
- เฉลียว พันธุ์สีดา "วิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย"
ห้องสมุด 18 : 455 - 470 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2517
- ชาคริต คุปพิทยานันท์ การประเมินผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และศึกษาสภาพการ
ฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยาลัยครู
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2515 ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัย
วิชาการศึกษาประสานมิตร 2516, 93 หน้า อัดสำเนา
- ชุติมา สัจจามันท์ การสำรวจสถานภาพการทำงานของบัณฑิต (ปีการศึกษา
2502 - 2516) และมหาบัณฑิต (ปีการศึกษา 2507 - 2516)
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรินิพนธ์ อ.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 218 หน้า อัดสำเนา
- ทรงศรี อักษรเสือ ผลการฝึกงานห้องสมุดต่อการปฏิบัติงานอาชีพบรรณารักษ์
ปรินิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 236 หน้า อัดสำเนา
- นวลณี สุธรรมวงศ์ "การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับมหาวิทยาลัยใน
ประเทศไทย" ห้องสมุด 14 : 145 - 178 พฤษภาคม - มิถุนายน 2513
- นิทัศน์ ผักเจริญผล การศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอน
ในการปฏิบัติงานร่วมกับนักเรียนฝึกสอนของโครงการฝึกหัดครูชนบท
ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2517,
143 หน้า อัดสำเนา
- / นิภา นิธยาน การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต
สารศึกษากาพิมพ์ 2520, 276 หน้า

มณฑล จันทบุรี เกตุเลียบ การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูพี่เลี้ยง

ในการนิเทศการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอนระดับประกาศนียบัตร

วิชาการศึกษาชั้นสูงจากวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนคร และจังหวัดชลบุรี

ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515,

108 หน้า อัดสำเนา

แมนมาศ ขวลิขิต และสิรินทร์ ช่างโชติ คู่มือบรรณารักษศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2

เกษมบรรณกิจ 2511, ✕ 796 หน้า

ภัทร ชังธาคา การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกอง

โรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา ในส่วนกลาง ปีการศึกษา 2512

ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2513,

230 หน้า อัดสำเนา

✓ ล้วน สายยศ และอังคณา ตันศิริรัตนานนท์ สถิติวิทยาทางการศึกษา

วัฒนาพานิช 2515, ✕ 276 หน้า

วารี ว่องพินัยรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ประพินพร เลิศธีระวิวัฒน์ เป็นผู้สัมภาษณ์

ที่กองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2522

✓ วิทยาลัยวิชาการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตร 2 ปี)

สภาวิทยาลัยวิชาการศึกษา 2509, 109 หน้า

ศรีนครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2519

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ 2519, ✕ 245 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง แนะแนวการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ชั้นประกาศนียบัตร

วิชาการศึกษาและประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง หน่วยศึกษานิเทศก์

กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ 2517, ✕ 68 หน้า

_____ หลักสูตรการฝึกหัดครู สภาการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ 2519,

278 หน้า

- สมนึก รณียพิกุล การประเมินผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และศึกษาสภาพการ
ฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2515 ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
 วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2516, *158 หน้า อักสำเนา
- สุชาติ อ่วมฤชจร การศึกษาเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสม
กับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปรินูญานิพนธ์
 กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2516, *95 หน้า อักสำเนา
- ✓สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ "บทบาทของหนังสือและห้องสมุดในการพัฒนาประเทศ"
ในรวมบทความบรรณารักษศาสตร์ หน้า 137 - 141 แผนกวิชาบรรณารักษ-
 ศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520
- สุรารัตน์ คุณามุกต์ สภาพและปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนรัฐบาล
ประเภทมัธยมศึกษาในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย ปีการศึกษา 2513
 ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2514, *82 หน้า
 อักสำเนา
- ✓อัมพร บันศรี วิธีใช้ห้องสมุด (Use of Libraries) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 2520, *149 หน้า
- ✓Carroll, Edward C. The Professionalization of Education
for Librarianship. New Jersey, Scarecrow Press, *1970.
 384 p.
- ✓Cottam, Keith M. "Cooperative Education for Librarianship
 Theory into Practice," Journal of Education for
Librarianship. 10 : 97-102, Fall, *1969, *1970
- Edwards, R.J. "Library School Field Work : A Report,"
Library Association Record. 74 : 3-4, January, 1972.
- Eisenbach, Elizabeth. "No Case Histories, No Papers,
 No Texts-Only the Reference Desk, or Learning by Doing,"
R.Q. 11 : 331-335, Summer, 1972.

- Grotzinger, Laurel. "The Status of Practicum in Graduate Library Schools," Journal of Education for Librarianship. 11 : 332-339, Winter, 1971.
- Hempstead, John G. "Internship and Practical Application in Educating School Library Personnel," Journal of Education for Librarianship. 12 : 116-132, Fall, 1971.
- ✓ Palmer, Roger C. "Internships and Practicums," (in) The Administrative Aspects of Education for Librarianship : A Symposium. p. 239-253. New Jersey, Scarecrow Press, 1975.
- ✓ Rothstein, Sammuell. "A Forgotten Issue : Practice Work in American Library Education," (in) Library Education : An International Survey. p. 197-219. Illinois, University of Illinois, X1968.
- ✓ Rovelstad, Mathilde V. "The Changing Dimensions of Library Science," Libri. 27 : 13, March, X1977.
- ✓ Simon, Berneck K. "Design of Learning Experience in Field Instruction," Social Service Review. 40 : 398-399, December, X1966.
- ✓ Tietjen, Mildred C. "Playing the Field, or..... Practice Makes Perfect," Wilson Library Bulletin. 52 : 61-63, September, 1977.
- Vaillancourt, Pauline M. and Lucille Whalen. "Special Library Cooperate to Promote an Internship Program", Special Library. 12 : 493-497, XNovember, X1973.
- Vann, Sarah K. Training for Librarianship before 1923, Education for Librarianship Prior to the Publication of Williamson's Report on Training for Library Service. Chicago, American Library Association, X1961. X242 p.
- Ward, Barbara A. "A Rationale for Field Experience in Library Education," Journal of Education for Librarianship. 13 : 232-237, Spring, 1973.
- ✓ White, Carl M. The Origins of the American Library School. New Jersey, Scarecrow Press, 1961. X211 p.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม ก.

สำหรับนักศึกษา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน ขอให้ท่านพิจารณาเกี่ยวกับวิธีตอบและข้อตกลงให้
เข้าใจเสียก่อนและขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อเพื่อจะทำให้ข้อมูลนี้มีความสมบูรณ์

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน

โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 18 ปี

☐ 18 - 20 ปี

☐ 21 ปีขึ้นไป

3. ที่ตั้งของห้องสมุดที่ท่านฝึกงานอยู่ในจังหวัด.....

4. ประเภทของห้องสมุดที่ท่านฝึกงาน

☐ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

☐ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

☐ ห้องสมุดวิทยาลัย

☐ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

☐ ห้องสมุดประชาชน

☐ ห้องสมุดเฉพาะ

5. ที่พักของท่านในระยะฝึกงาน

☐ บ้านพักของตนเอง

☐ บ้านเช่าหรือหอพักเอกชน

☐ หอพักของวิทยาลัย

☐ บ้านพักหรือหอพักของสถานที่ฝึกงาน

6. ท่านฝึกงานในห้องสมุดสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

☐ น้อยกว่า 10 ชั่วโมง

☐ 10 - 20 ชั่วโมง

☐ 21 - 30 ชั่วโมง

☐ มากกว่า 30 ชั่วโมง

7. ท่านต้องทำหน้าที่สอนด้วยหรือไม่

☐ สอน สัปดาห์ละ.....ชั่วโมง

☐ ไม่ได้สอน

8. หน้าที่อื่นนอกเหนือจากงานในห้องสมุดและงานสอน (โปรดระบุ)

1.

2.

3.

ตอนที่ 2 ปัญหาที่เกี่ยวกับการฝึกงานห้องสมุด

แบบสอบถามในตอนนี้ต้องการทราบว่าท่านได้ประสบปัญหามากน้อยเพียงใดในการออกฝึกงานห้องสมุด ขอให้ท่านอ่านข้อความด้านซ้ายมือของแบบสอบถามแล้วพิจารณาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวท่านตามข้อความแต่ละข้อนั้นมีมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมายลงในช่องข้างท้ายที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบโดยพิจารณาความสำคัญของปัญหานั้น

ข้อที่ 1 หมายถึงท่านไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาน้อยที่สุด

ข้อที่ 2 หมายถึงท่านมีปัญหาน้อย

ข้อที่ 3 หมายถึงท่านมีปัญหามาก

ข้อที่ 4 หมายถึงท่านมีปัญหามาก

ข้อที่ 5 หมายถึงท่านมีปัญหามากที่สุด

โปรดสังเกตุตัวอย่างต่อไปนี้

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
	ในระยะฝึกงานท่านประสบปัญหาส่วนตัวใน ด้านต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
1	รายจ่ายค่าอาหาร.....				✓	
2	สุขภาพด้านร่างกาย.....		✓			
3	ความสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฝึกงาน.....	✓				

คำตอบที่ได้จากตัวอย่างนี้แสดงว่าในระยะฝึกงานท่านมีปัญหาส่วนตัวในร้าน
 ระบายอาหารมากขึ้น ส่วนสุขภาพท่านร่างกายเป็นปัญหาแก้ทานน้อย และท่านไม่มี
 ปัญหาหรือมีปัญหาน้อยที่สุดในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฝึกงาน

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ
ปรากฏในแบบสอบถามนี้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันจึงขออธิบายศัพท์บางคำที่

อาจารย์นิเทศก์

หมายถึงอาจารย์พิเศษเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์

บรรณารักษ์

หมายถึง ครู อาจารย์ หรือบรรณารักษ์ห้องสมุดปฏิบัติงาน
ที่ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล และช่วยเหลือนักศึกษา
ตลอดระยะเวลาที่มีการปฏิบัติงาน

ต่อไปนี้เป็นส่วนที่ท่านจะต้องตอบข้อความกรุณาตอบทุกข้ออย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่ง
เพราะจะทำให้แบบสอบถามไม่สมบูรณ์

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
1	1. ปัญหาส่วนตัว ในระยะฝึกงานท่านประสบปัญหาส่วนตัวใน ด้านต่อไปนี้เพียงใด ด้านรายจ่าย					
	1.1 ค่าอาหาร.....					
	1.2 ค่าที่พักอาศัย.....					
	1.3 ค่าพาหนะ.....					
	1.4 ค่าเครื่องแต่งกาย.....					
	1.5 ค่าวัสดุอุปกรณ์.....					
2	สุขภาพด้านร่างกาย.....					
3	สุขภาพด้านจิตใจ.....					
4	การเดินทางไป-กลับระหว่างที่พักกับสถานที่ ฝึกงาน.....					
5	ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่หรือบุคคลากรอื่นใน สถานที่ฝึกงาน.....					
6	ความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการห้องสมุด.....					
7	ความสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาฝึกงาน.....					
8	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
	2. ปัญหาการเตรียมนักศึกษาออกฝึกงาน ท่านคิดว่าการเตรียมนักศึกษาออกฝึกงานที่ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และวิทยาลัยจัดขึ้น เป็นปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานของท่านเพียงใด					
1	ท่านยังเรียนรายวิชาเอกไม่ครบตามหลักสูตร					
2	รายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่เพียงพอที่จะ นำไปฝึกปฏิบัติงาน					
3	รายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่สัมพันธ์กับ การนำไปฝึกปฏิบัติงานจริง					
4	ความรู้ภาคทฤษฎีของท่านไม่เพียงพอ					
5	การฝึกภาคปฏิบัติจากวิทยาลัยไม่เพียงพอ					
6	ประเภทของห้องสมุดที่จัดให้ฝึกงานไม่เหมาะสม กับความรู้และความสามารถของท่าน					
7	ท่านไม่ได้ฝึกงานในห้องสมุดที่เลือกไว้					
8	ไม่ได้ศึกษาสภาพห้องสมุดที่จะไปฝึกงานล่วงหน้า					
9	ไม่ได้รับการแนะนำพิเศษเฉพาะวิชาจากวิทยาลัย					
10	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
1	3. ปัญหาภาระหน้าที่ของนักศึกษา ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของท่าน ในระยะปีงานเพียงใด งานด้านเทคนิค 1.1 การจัดหาและสั่งซื้อหนังสือ..... 1.2 การลงทะเบียนหนังสือและประทับตรา..... 1.3 การวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ..... 1.4 การพิมพ์บัตรรายการ..... 1.5 การเตรียมหนังสือก่อนนำออกบริการ..... 1.6 การเรียงบัตรรายการ..... 1.7 การซ่อมหนังสือ..... 1.8 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
2	งานด้านบริการ 2.1 บริการจ่าย-รับ..... 2.2 การจัดหนังสือชั้นชั้น..... 2.3 การทำบรรณทัศน์..... 2.4 การทำบรรณานุกรม..... 2.5 การบริการตอบคำถาม..... 2.6 การจัดนิทรรศการ..... 2.7 การจัดและตกแต่งห้องสมุด..... 2.8 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
3	งานด้านวารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร 3.1 การเตรียมวารสารและหนังสือพิมพ์ ก่อนนำออกบริการ..... 3.2 การจัดทำกรรมวิธีวารสาร..... 3.3 การทำกฤตภาค..... 3.4 การจัดจุลสาร..... 3.5 การจัดทำรูปภาพ..... 3.6 อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... 4. ปัญหาด้านสถานที่ปฏิบัติงาน สภาพของห้องสมุดที่ท่านไปปฏิบัติงานเป็นปัญหา ต่อการปฏิบัติงานของท่านเพียงใด 1 ห้องสมุดปฏิบัติงานอยู่ห่างไกลจากวิทยาลัยครู..... 2 ห้องสมุดคับแคบ..... 3 อากาศในห้องสมุดร้อนอบอ้าว..... 4 แสงสว่างในห้องสมุดไม่เพียงพอ..... 5 ไม่มีที่นั่งเฉพาะสำหรับนักศึกษาปฏิบัติงาน..... 6 ระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสม..... 7 ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง..... 8 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
	5. ปัญหาการอุปกรณ เครื่องมือ เครื่องใช้ ท่านคิดว่าอุปกรณ เครื่องมือ เครื่องใช้ในห้องสมุด ที่ท่านปฏิบัติงานเป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ ท่านเพียงใด					
1	ไม่มีชั้นหนังสือหรือตู้ใส่หนังสือ					
2	ไม่มีแผนป้ายหรือตู้สำหรับจัดนิทรรศการ					
3	ไม่มีตู้บัตรรายการ					
4	ไม่มีหนังสือใหม่ให้นักศึกษาฝึกวิเคราะห์เลขหมู่ และทำบัตรรายการ					
5	ไม่มีเครื่องพิมพ์ดีด					
6	ไม่มีเครื่องมือสำหรับซ่อมหนังสือ					
7	อุปกรณ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีอยู่ไม่เพียงพอ					
8	อุปกรณ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีอยู่ล้าสมัย					
9	อุปกรณ เครื่องมือ เครื่องใช้อยู่ในสภาพชำรุด					
10	การเบิกจ่ายอุปกรณ เครื่องมือ เครื่องใช้ล่าช้า					
11	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
	6. ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์					
1	อาจารย์นิเทศก์มีจำนวนน้อย					
2	อาจารย์นิเทศก์ไม่ใช่อาจารย์จากภาควิชา บรรณารักษศาสตร์					
3	อาจารย์นิเทศก์มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานห้องสมุด น้อย					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
4	อาจารย์นี้เทศน์ออกนิเทศน์บ่อยครั้ง					
5	คำแนะนำของอาจารย์นี้เทศน์มักขัดแย้งกับของ บรรณารักษ์					
6	อาจารย์นี้เทศน์ขาดการประสานงานกับ สถานที่ปฏิบัติงาน					
7	อาจารย์นี้เทศน์ไม่มีเวลาร่วมปรึกษากับนักศึกษา					
8	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
7.	ปัญหาการนิเทศของบรรณารักษ์					
	การนิเทศของบรรณารักษ์ห้องสมุดปฏิบัติงานเป็นปัญหา ต่อการปฏิบัติงานของท่านเพียงใด					
1	บรรณารักษ์ไม่ได้ศึกษาอบรมทางบรรณารักษศาสตร์ โดยตรง					
2	บรรณารักษ์มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานห้องสมุดน้อย					
3	บรรณารักษ์ไม่มีเวลาดูแลนักศึกษาปฏิบัติงานอย่าง ใกล้ชิด					
4	ไม่ให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา					
5	ไม่ได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ					
6	มอบหมายงานให้นักศึกษาทำมากกว่าเวลาที่มีอยู่					
7	มอบหมายงานให้นักศึกษาทำ โดยไม่คำนึงถึง ความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล					
8	มอบหมายงานให้นักศึกษาทำโดยไม่สละสิทธิ์หรือ แนะนำการทำงาน					
9	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
1	8. ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการฝึกงานที่ วิทยาลัยครูกำหนดยุ่งยากซับซ้อน					
2	รายละเอียดในการวัดและประเมินผลมีมากเกินไป					
3	อาจารย์มีหน้าที่อ่านงานในการวัด และประเมินผล มากเกินไป					
4	บรรณารักษ์มีอำนาจในการวัดและประเมินผล มากเกินไป					
5	การวัดและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม					
6	ท่านไม่ทราบรายละเอียดในการวัดและประเมินผล การฝึกงาน					
7	ท่านไม่มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล					
8	ท่านไม่มีโอกาสทราบผลการวัด และประเมินผล แต่ละครั้ง					
9	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อเสนอแนะ โปรดให้ข้อเสนอแนะที่ท่านคิดว่าจะเป็นประโยชน์แก่ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ และวิทยาลัยครูที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขการฝึกงานห้องสมุดของนักศึกษา
ระดับ ป.กศ.สูง ในโอกาสต่อไป

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

แบบสอบถาม ข
สำหรับบรรณารักษ์
คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน ขอให้ท่านพิจารณาเกี่ยวกับวิธีทำและข้อตกลงให้เข้าใจ
เสียก่อนและขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อเพื่อจะทำให้ข้อมูลนี้มีความสมบูรณ์

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน

โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัว
ของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 25 ปี ☐ 25 - 30 ปี
☐ 31 - 35 ปี ☐ 36 - 40 ปี
☐ 41 ปีขึ้นไป
3. วุฒิต่างบรรณารักษศาสตร์
☐ ไม่ได้รับการศึกษาอบรมทางบรรณารักษศาสตร์
โดยตรง
☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรี
☐ อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ
☐ ปริญญาโท
4. ระยะเวลาที่ท่านทำงานห้องสมุด (นับเวลาที่ท่านทำมาจากห้องสมุดครั้งด้วย)
☐ 1 - 5 ปี ☐ 6 - 10 ปี
☐ 11-15 ปี ☐ 16 ปีขึ้นไป
5. ห้องสมุดที่ท่านทำงานอยู่ในปัจจุบันตั้งอยู่ในจังหวัด.....

6. ประเภทของห้องสมุดที่ท่านทำงานอยู่ในปัจจุบัน

- ☐ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา
- ☐ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
- ☐ ห้องสมุดวิทยาลัย
- ☐ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย
- ☐ ห้องสมุดประชาชน
- ☐ ห้องสมุดเฉพาะ

7. ระยะเวลาที่ท่านทำหน้าที่นี้เพื่อการฝึกงานห้องสมุดแก่นักศึกษา (นับเวลาที่ท่านฝึกงานแก่นักศึกษาจากสถาบันอื่นด้วย)..... ปี

8. นอกจากงานบรรณารักษ์และฝึกงานห้องสมุดแก่นักศึกษาแล้วท่านต้องทำหน้าที่สอนหรือไม่

- ☐ ไม่ได้อสอน
- ☐ สอน

9. ท่านเข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกงานห้องสมุดระดับ ป.กศ.สูง เพียงใด

- ☐ ไม่เข้าใจเลย
- ☐ เข้าใจน้อย
- ☐ เข้าใจพอสมควร
- ☐ เข้าใจดีแล้ว

10. ท่านสาธิตงานห้องสมุดแก่นักศึกษาอย่างไร

- ☐ มอบหมายงานแก่นักศึกษาโดยไม่แนะนำหรือสาธิตงาน
- ☐ ให้คำแนะนำก่อนให้นักศึกษาฝึก
- ☐ สาธิตงานแล้วให้นักศึกษาฝึกทำทีละขั้นตอน
- ☐ สาธิตงานทั้งหมดแล้วให้นักศึกษาฝึกทำรวบเดียว
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

11. ท่านตรวจแก้ไขงานที่มีมอบหมายให้นักศึกษาทำบ่อยครั้งเพียงใด

☐ ไม่ใดตรวจแก้ไข

☐ ตรวจแก้ไขงานบางอย่าง

☐ ตรวจแก้ไขงานทุกขั้นตอน

☐ ตรวจแก้ไขงานรวบรวบทีเดียวเมื่อฝึกครบทุกขั้นตอน

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

12. ท่านจัดสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาการฝึกงานของสมุคร่วมกับนักศึกษาบ่อยครั้งเพียงใด

☐ สัปดาห์ละครั้ง

☐ 2 สัปดาห์ครั้ง

☐ เดือนละครั้ง

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

13. ท่านร่วมปรึกษากับอาจารย์นิเทศบ่อยครั้งเพียงใด

☐ สัปดาห์ละครั้ง

☐ 2 สัปดาห์ครั้ง

☐ เดือนละครั้ง

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

14. ท่านมีความเต็มใจทำหน้าที่ฝึกงานแก่นักศึกษาระดับ ป.กศ.สูงเพียงใด

☐ น้อยที่สุด

☐ ค่อนข้างน้อย

☐ ปานกลาง

☐ ค่อนข้างมาก

☐ มากที่สุด

ตอนที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกงานของสมุคแก่นักศึกษา

แบบสอบถามในตอนนี้ต้องการทราบว่าท่านได้ประสบปัญหามากน้อยเพียงใดในการนิเทศการฝึกงานแก่นักศึกษา ขอให้ท่านอ่านข้อความคำแนะนำของแบบสอบถามแล้วพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ท่านตามข้อความแต่ละข้อนั้นมีมากน้อยเพียงใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบโดยพิจารณาความสำคัญของปัญหาดังนี้

- ของที่ 1 หมายถึงท่านไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาเล็กน้อยที่สุด
 ของที่ 2 หมายถึงท่านมีปัญหาเล็กน้อย
 ของที่ 3 หมายถึงท่านมีปัญหาปานกลาง
 ของที่ 4 หมายถึงท่านมีปัญหามาก
 ของที่ 5 หมายถึงท่านมีปัญหามากที่สุด

โปรดสังเกตตัวอย่างดังต่อไปนี้

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
1	วิทยาลัยครูติดขอความร่วมมือจากห้องสมุด ในเวลากระชั้นชิด.....	✓				
2	นักศึกษามีความรู้ภาคทฤษฎีไม่เพียงพอ.....				✓	
3	นักศึกษาได้รับการฝึกภาคปฏิบัติจากวิทยาลัย น้อย.....					✓

คำตอบที่ได้จากตัวอย่างนี้แสดงว่า การที่วิทยาลัยครูติดขอความร่วมมือจากห้องสมุดในเวลากระชั้นชิดไม่เป็นปัญหาแก่ท่านในการนิเทศการฝึกงานแก่นักศึกษา แต่การที่นักศึกษามีความรู้ภาคทฤษฎีไม่เพียงพอเป็นปัญหาแก่ท่านมาก และท่านมีปัญหามากที่สุดในการที่นักศึกษาได้รับการฝึกภาคปฏิบัติจากวิทยาลัยครูน้อย

ต่อไปนี้เป็นส่วนที่ท่านจะต้องตอบ ขอความกรุณาตอบทุกข้ออย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่ง เพราะจะทำให้แบบสอบถามไม่สมบูรณ์

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
	1. ปัญหาการประสานงานของวิทยาลัยครู กับสถานที่ฝึกงาน การประสานงานระหว่างวิทยาลัยครูกับห้องสมุด ของท่านเป็นปัญหาต่อท่านในการฝึกงาน ห้องสมุดคนักศึกษาเพียงใด					
1	วิทยาลัยติดต่อขอความร่วมมือจากห้องสมุดใน เวลากระชั้นชิด					
2	วิทยาลัยไม่ได้ติดต่อขอความร่วมมือจากท่าน โดยตรง					
3	วิทยาลัยไม่ได้จัดส่งรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตร วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ให้ท่าน					
4	ท่านไม่ทราบรายละเอียดที่วิทยาลัยต้องการให้ นักศึกษาได้รับการฝึก					
5	ท่านไม่ได้รับคู่มือการฝึกงานจากวิทยาลัย					
6	ท่านไม่มีโอกาสเข้าร่วมการสัมมนาปัญหาการ ฝึกงานที่วิทยาลัยจัดขึ้นในระยะที่มีการฝึกงาน					
7	วิทยาลัยมอบภาระส่วนใหญ่ให้สถานที่ฝึกงานรับ ฝึกสอน					
8	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อที่	ปัญหา	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
	2. ปัญหาความรู้พื้นฐานของนักศึกษา ท่านคิดว่าความรู้พื้นฐานของนักศึกษาฝึกงาน เป็นปัญหาต่อท่านเพียงใด					
1	รายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่เพียงพอ กับการนำไปฝึกปฏิบัติจริง					
2	รายวิชาเอกที่กำหนดในหลักสูตรไม่สัมพันธ์กับ การนำไปฝึกปฏิบัติ					
3	นักศึกษามีความรู้ภาคทฤษฎีไม่เพียงพอ					
4	นักศึกษาขาดความสามารถในการนำความรู้ ภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกงาน					
5	นักศึกษาได้รับการฝึกภาคปฏิบัติจากวิทยาลัยน้อย					
6	ความรู้วิชาสามัญของนักศึกษาไม่เพียงพอ					
7	นักศึกษาขาดความรู้ความสามารถในการ พิมพ์ดีด					
8	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
	3. ปัญหาการช่วยเหลือนักศึกษา ในการสาธิตและช่วยเหลือนักศึกษาฝึกงาน ท่านประสบปัญหาต่อไปนี้เพียงใด					
1	มีนักศึกษาฝึกงานอยู่ในความรับผิดชอบของท่าน มากเกินไป					
2	ท่านมีหน้าที่อื่นต่อท่านนอกเหนือจากหน้าที่ในห้อง สมุดและฝึกงานแก่นักศึกษา					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
3	ไม่มีเวลาเตรียมการสาธิตงานแก่นักศึกษา					
4	ไม่มีเวลาตรวจแก้ไขงานหรือรวมปรึกษา กับนักศึกษา					
5	นักศึกษามารับการฝึกไม่พร้อมกันทำให้ต้องฝึกซ้ำ หลายครั้ง					
6	นักศึกษาปฏิบัติงานล่าช้าทำให้แผนการสาธิตงาน ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้					
7	นักศึกษาไม่เอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย					
8	นักศึกษาเชื่อฟังคำแนะนำของอาจารย์นี้เทศก์ มากกว่าของท่าน					
9	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
	4. ปัญหาด้านสถานที่ฝึกงาน					
	สภาพห้องสมุดของท่านเป็นปัญหาต่อการฝึกงาน แก่นักศึกษาเพียงใด					
1	ห้องสมุดฝึกงานอยู่ห่างไกลจากวิทยาลัยครู					
2	ห้องสมุดคับแคบ					
3	อากาศในห้องสมุดร้อนอบอ้าว					
4	แสงสว่างในห้องสมุดไม่เพียงพอ					
5	ไม่มีที่นั่งเฉพาะสำหรับนักศึกษาฝึกงาน					
6	ระยะเวลาเปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสม					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
7	ห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ระดับสูง					
8	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
5	ปัญหาค่านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ท่านคิดว่าอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในห้อง สมุดของท่านเป็นปัญหาแก่ท่านในการฝึกงาน แก่นักศึกษาเพียงใด					
1	ไม่มีชั้นหนังสือหรือตู้ใส่หนังสือ					
2	ไม่มีแผนป้ายหรือตู้สำหรับจัดนิทรรศการ					
3	ไม่มีตู้บัตรรายการ					
4	ไม่มีหนังสือใหม่ให้นักศึกษาฝึกวิเคราะห์เลขหมู่ และทำบัตรรายการ					
5	ไม่มีเครื่องพิมพ์ดีด					
6	ไม่มีเครื่องมือสำหรับซ่อมหนังสือ					
7	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีอยู่ไม่เพียงพอ					
8	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีอยู่ล้าสมัย					
9	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้อยู่ในสภาพชำรุด					
10	การเบิกจ่ายอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ล่าช้า					
11	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
6.	ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศ					
1	อาจารย์นิเทศมีจำนวนน้อย					
2	อาจารย์นิเทศไม่ใช่อาจารย์จากภาควิชา บรรณารักษศาสตร์					
3	อาจารย์นิเทศมีประสบการณ์เกี่ยวกับงานห้อง สมุดน้อย					
4	อาจารย์นิเทศออกนิเทศน้อยครั้ง					
5	คำแนะนำของอาจารย์นิเทศมักขัดแย้งกับท่าน					
6	อาจารย์นิเทศขาดการประสานงานกับสถานที่ ฝึกงาน					
7	อาจารย์นิเทศไม่มีเวลาร่วมปรึกษากับนักศึกษา					
8	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
7.	ปัญหาการวัดและประเมินผลการฝึกงาน					
1	เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการฝึกงานที่ วิทยาลัยครูกำหนดยุ่งยากต่อการปฏิบัติ					
2	รายละเอียดที่วิทยาลัยกำหนดให้วัดและ ประเมินผลมีมากเกินไป					
3	อาจารย์นิเทศมีอำนาจในการวัด และประเมินผล มากเกินไป					
4	บรรณารักษ์(ตัวท่าน) มีอำนาจในการวัดและ ประเมินผลมากเกินไป					

ข้อที่	ปัญหา	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
5	การวัดและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม					
6	นักศึกษาไม่ทราบรายละเอียดในการวัดและ ประเมินผล					
7	นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล					
8	นักศึกษาไม่มีโอกาสทราบผลการวัดและ ประเมินผลแต่ละครั้ง					
9	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ขอเสนอแนะ โปรดให้ข้อเสนอแนะที่ท่านคิดว่าจะเป็นประโยชน์แก่ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ และวิทยาลัยครูที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานห้องสมุดของนักศึกษา
ระดับ ป.กศ.สูง ในโอกาสต่อไป

ขอขอบพระคุณอย่างสูง